PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLV. št. 204 (13.435)

Trst, petek, 1. septembra 1989

Zanj so se odločno zavzeli vsi strankini liderji

De Mita preklical svoj odstop V vrstah KD spet vlada sloga

Forlani in predsednik vsedžavnega sveta si bosta delila odgovornosti pri vodenju stranke - Na pridobljeno enotnost pa še pada Craxijeva senca

De Mita pozorno posluša Forlanijevo repliko (AP)

RIM — De Miti je tudi tokrat uspelo presenetiti, in to dvakrat. Popoldanska napoved, da bo odstopil, je bilo prvo presenečenje, ki pa ga je večina KD sprejela brez večjega prepričanja. Zlasti Forlani je malo verjel, da bo vsedržavni svet kar čez noč ostal brez predsednika, enotnost stranke, na katero zavzeto prisega, pa bi šla tako po zlu. Drugič pa je De Mita presenetil, ko je po Forlanijevi repliki napovedal, da z odstopom ni mislil resno in da se namerava še naprej truditi za ohranitev enotnosti v stranki. Njegovi »nasprotniki« sedaj pravijo, da je pač čakal, kako bo strankin tajnik reagiral na popoldansko grožnjo.

Tridnevni bojevito nastrojen vsedržavni svet KD se je tako zaključil na najboljši način. Vsi liderji so v popoldanskih posegih povabili glavnega protagonista (De Mito) naj ne bo prenagljen z napovedmi o odstopu, zlasti goreč pa je bil Andreotti, ki je poudaril, da so govorice o nekakšnih tajnih pogodbah med Forlanijem in Craxijem le votla natolcevanja. Morda to tudi so, vendar Forlani ni nikoli demantiral vesti, da se je v dneh kongresa PSI sestal s Craxijem in se dogovoril o oblikah sestave nove »post De Mitove« vlade. V včerajšnji repliki se je tem natolcevanjem spet izmikal, vendar je od De Mite zahteval soodgovornost pri vodenju stranke, ki ne plava ravno v mirnih vodah. Forlani pa je tudi prepričan, da bo De Mitovo sodelovanje odslej iskreno in prijateljsko, o morebitnih spremembah v odnosi s PSI pa ni govoril.

Strankina levica bo torej sestavni del večine in KD ne bo imelo problemov z notranjo opozicijo. Pač pa jo sedaj čaka težka naloga, in sicer uresničevanje vladnega načrta, ki bi pa bilo z razkolom v stranki veliko težje.

Težko iskanje enotnih stališč

V Beogradu začetek 9. vrha neuvrščenih

BEOGRAD — Včeraj je bilo prvo, še ne povsem uradno, zasedanje neuvrščenih v prenovljenih prostorih Centra Sava, v novih luksuznih hotelih in drugih prostorih izgrajenih z rekordno brzino. Beograd je »pošminkan«, nekoliko so ga počistili, v trgovinah je blaga na pretek in to tudi onega, ki je predtem že izginil s trgovskih polic.

V konferenčnih dvoranah pa se je pričela uradna bitka okrog osnovnih spornih vprašanj, katera bodo razvnemala delegate 102 držav članic v prihodnjih dneh in zaradi katerih že sedaj kaže, da bodo prisiljeni zasedanje podaljšati za en dan, tako da naj bi se končalo šele v četrtek in ne v sredo.

Včeraj so se dogovorili, da bodo kot 102. državo sprejeli še Venezuelo. Nikaragva pa je uradno predlagala, da je pripravljena gostiti naslednje zasedanje na vrhu 1992. leta v Managui. O dokumentih in dnevnem redu pa na sestankih z novinarji glasnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva Ivo Vajgl ni povedal niti besedice. Bil je zelo kratkobeseden in je samo še dodal, da so se dogovorili za predsedujoče posameznih komisij in da bodo danes in jutri zasedali zunanji ministri, ki bodo obravnavali besedilo poročil in dnevni red.

Prav tu pa so osnovna sporna vprašanja. Jugoslavija je izdelala zelo kratka, jasna in moderna besedila. Predvsem se je otresla prazne retorike, temveč je pragmatično obravnavala konkretna vprašanja. To je reformistična politika, ki naj neuvrščene ponovno uveljavi kot posredovalce, verodostojne in upoštevanja vredne posrednike in ustvarjalce novih svetovnih odnosov. Zato pa so na dnevnem redu poleg perečih spornih političnih vprašanj in raznih žarišč mednarodnih spopadov predvsem gospodarska vprašanja, dolžniška kriza, mednarodne izmenjave in kot povsem novi tematiki tudi ekologija in še zlasti pomembno vprašanje človekovih pravic. O vsem tem na prejšnjih zasedenjih ni bilo niti govora.

Jugoslovanska diplomacija in še posebej izredno agilni in spretni zunanji minister Budimir Lončar so pred zasedanjem stkali gosto in zapleteno mrežo kontaktov, dvostranskih razgovorov, iz katerih pa izhaja, da gre za dve ostro ločeni stališči.

Že omenjeno jugoslovansko, reformistično, pragmatično in zato v novih pogojih svetovnih odnosov učinkovito stališče, drugo stališče pa predvsem zagovarja Kuba, kateri pa so se še pridružili Severna Koreja, Vietnam, Libija in glede nekaterih vprašanj menda celo In-

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

50 let od začetka vojne

MARKO WALTRITSCH

Na današnji dan leta 1939, v zgodnjih jutranjih urah, so Hitlerjeve čete podrle obmejne znake in z vseh strani vdrle na ozemlje Poljske. Pričela se je druga svetovna vojna. Sodobno opremljene in modernizirane nemške edinice so v nekaj tednih premagale klasično opremljeno poljsko armado, v kateri so prevladovali konjeniški regimenti. S konji in paradnimi sulicami se ni bilo moč upreti Guderianovim tankom, ki so drveli proti Varšavi in proti demarkacijski črti do katere bi prišle sovjetske čete. Dva tedna kasneje so tudi čete Rdeče armade podrle obmejne znake, zasedle njim dodeljeno ozemlje in se v Brest Litovsku srečale z nacističnimi edinicami.

Dva dni kasneje, 3. septembra, sta Velika Britanija in Francija, v znak solidarnosti s Poljsko, napovedali vojno Nemčiji. Dve zahodni velesili sta namreč v zadnjih dneh avgusta obljubili, da bosta branili poljsko suverenost. S tem sta se Velika Britanija in Francija hoteli otresti madeža iz leta 1938, ko sta v Münchnu klonili pred Hitlerjevimi apetiti. Takrat je bil Hitler že priključil Avstrijo, hotel je, in tudi dobil, Sudete, obmejne kraje na Češkoslovaškem, kjer so prebivalci bili nemške narodnosti.

Po tolikih kapitulacijah so Angleži in Francozi morali pokazati nekaj poguma in Hitlerju pokazati zobe. Njihova vojaška taktika pa ni bila napadalna. To so Francozi pokazali že s tem, da so zgradili Maginotovo obrambno linijo. Da jim ta ni pomagala, je postalo jasno že nekaj mesecev kasneje, ko so jo Nemci enostavno obkolili s tem, da so šli skozi Belgijo in v trdnjavah zbrane vojake enostavno ujeli.

Na vzhodu pa je Hitler imel proste roke. Potem ko se je v marcu 1939 končala s Francovo zmago španska državljanska vojna, potem ko je v avgustu razkosal Češkoslovaško, je s Stalinom sklenil sramotni pakt o razdelitvi Poljske in o določitvi interesnih sfer na vzhodu Evrope. Stalin se je hotel izogniti spopadu, ker je takrat imel notranje probleme. Oficirski kader Rdeče armade je bil zdesetkan. Generali in navadni poročniki so bili

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Skoraj ob isti uri se je prebivalstvo poslovilo od žrtev

Na štadionu v Palermu se je zrušilo drugih sedem stebrov

PALERMO — Groza in zaprepadenost zaradi nesreče na gradbišču štadiona se še nista polegla, ko je mesto pretresla nova vest. Na istem gradbišču, ki je bilo k sreči včeraj prazno, saj so ga preiskovalci zaprli, se je zrušilo drugih sedem jeklenih podpornih stebrov. Potek nesreče je na las podoben predvčerajšnji, v kateri so umrli štirje delavci, eden pa je zaradi poškodb še v globoki nezavesti, vendar obstaja upanje, da bo preživel.

Preiskave se mrzlično nadaljujejo, namestnik državnega pravdnika pa tudi včeraj ni izključil nobene možnosti. Dejal je, da bo treba do potankosti preveriti vse okoliščine, ki so privedle do tragedije in do ponovnega rušenja. Edino možnost, ki so jo vsaj začasno umaknili je, da je prvo nesrečo nehote povzročil napačen manever žerjava. Delavec na žerjavu je namreč pojasnil, da se jeklenih struktur sploh ni dotaknil. Ostaja torej še možnost površno izdelanega načrta, ki bi lahko temeljil na zgrešenih izračunih, nekateri delavci pa so govorili o rahlih a stalnih tresljajih, ki so jih zaznali zadnje dni, kriv bi lahko bil slab gradbeni material, prav tako pa se vse bolj vsiljuje slutnja, da gre za sabotažo.

Včeraj je bil v mestu slovesen pogreb štirih žrtev **(na sliki AP)**. Prihodnje nogometne tekme se bodo v znak žalovanja začele z enominutnim molkom, sindikat in prebivalstvo Palerma pa vse glasneje zahtevata pojasnila. Svetovno nogometno prvenstvo pa se medtem že močno oddaljuje od Palerma.

Američani zapuščajo Kolumbijo

BOGOTA — Po izjavah predsednika Busha, ki je zavestno podprl boj proti kolumbijskim trgovcem z mamili, so se ameriške oblasti zbale za življenje svojih državljanov, ki živijo v Kolumbiji. Včeraj so oblasti ZDA naročile Američanom, naj zapustijo Kolumbijo, kjer bodo ostali izključno diplomatski zastopniki.

Skrb ameriških oblasti je delno utemeljena, saj so »baroni« iz Medellina najavili, da bodo odločno nastopili proti vsem, ki jim bodo skušali onemogočiti trgovino s kokainom. Tudi izraelske oblasti so včeraj pozvale svoje državljane, naj čim prej zapustijo Kolumbijo, ker bi bilo tudi zanje lahko nevarno ostati v Medellinu in v prestolnici.

Trgovci z mamili so že tako naduti in predrzni, da so kolumbijskemu predsedniku ponudili sporazum: prenehali bodo z nasilnimi akcijami, če jim bo država priznala status rednih državljanov. Po njihovem mnenju ni namreč nikaršne razlike med trgovcem, ki prodaja čevlje in »botrom«, ki se ukvarja z razpečevanjem kokaina.

V Medellinu je od srede v veljavi

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

V Varšavi kličejo k življenju brez vojne

VARŠAVA — Vojne nočemo nikoli več. Z velikimi črkami, pod impozantnimi večbarvnimi panoji, na katerih izstopajo simboli miru ter besda »mir« napisana v neštetih jezikih, so v Varšavi oznanili, da bo spomin na 50. obletnico pričetka druge svetovne vojne potekel v znamenju mirne bodočnosti, ne pa ob togem obujanju spominov na minulo tragedijo.

Varšavska mestna uprava se je torej odločila za proslavljanje v naprednem duhu, s pogledom uprtim v bodočnost, in je zato sklicala mednarodno srečanje zastopnikov svetovnih veroizpovedi. V Varšavi bo prisotnih 200 vrhovnih predstavnikov prav tolikih veroizpovedi, vendar z eno bolečo izjemo.

Zasedanja se ne bo udeležil poljski glavni rabin Pinchas Menachem Joskowicz, ki se je odločil za tako skrajni korak potem, ko je prisluhnil sobotni homiliji primasa Glempa.

Poglavar poljske cerkve je v Czestochowi svojevrstno tolmačil vlogo poljskih Židov ob izbruhu druge svetovne vojne in namignil, da so bili tudi Židje sami krivi tega, da se je na Poljskem razvil protisemitizem. Glempove besede so v odločnem nasprotju s sporočilom papeža Janeza Pavla II. in spravljajo v čudno luč poljske katoličane prav v trenutku, ko se svet spominja vojne, ki je še posebno globoko prizadela Žide.

S primasom Glempom, ki se vsekakor brani rekoč, da so ljudje slabo interpretirali njegovo misel, je precej nerodno potegnil Lech Walesa. Voditelj Solidarnosti je namreč izjavil, da je čistokrvni katoličan, ki se ne bo nikoli odrekel svojemu verskemu prepričanju, da pa ima veliko spoštovanja do Židov. Škoda, da je svojo misel zaključil z ugotovitvijo, ki res ni v slogu s spominskimi proslavami: »V moji družini že pet generacij ni niti kapljice židovske krvi.«

Na sliki: svečanosti v Gdansku

Berlusconi bo prijavil RAI ES

MILAN — Predsednik Finivesta Silvio Berlusconi je najavil, da bo prijavil RAI pravosodnim organom ES, ker državne televizijske mreže ne spoštujejo pravil, ki so jih same postavile. Berlusconi je v intervjuju za gospodarsko revijo Fortune Italia omenil, da so italijanske politične sile tako podprle RAI, da si lahko ta dovoli svobodno nabiranje reklame in si pri tem privošči tudi popuste, ki bi preveč bremenile zasebne televizijske mreže.

Družba Finivest ni sicer dokončno določila, kdaj bo predstavila evropskim sodnikom primer RAI, Silvio Berlusconi pa je že izrazil prepričanje, da bo postopal, ker se mora ubraniti RAI. Državna televizija naj bi se trudila, da bi svojega največjega konkurenta onesposobila s pomočjo podpore nekaterih uglednih italijanskih političnih krogov.

Silvio Berlusconi je v rahlih težavah tudi na podorčju založniške dejavnosti. Prav včeraj je nejgov tekmec Carlo De Benedetti sporočil, da je odkupil 71 odstotkov delnic družbe Mondadori, na katero je že dalj časa prežal Berlusconi.

Muslimani očitajo Parizu, da podpira kristjane generala Auna

Francoska mirovna pobuda doživela neuspeh V Libanonu se stopnjujejo topniški dvoboji

BEJRUT — Vso prejšnjo noč in ves včerajšnji dan so se nadaljevali srditi topniški in minometalski dvoboji med krščanskimi silami in sirsko vojsko, ki jo podpirajo muslimanske milicije. Stanovanjske četrti Bejruta, dolino reke Bekaa, Šuf, južno in severno priobalno cesto je zasula prava ploha granat najrazličnejših kalibrov. Po prvih še nepopolnih podatkih je življenje izgubilo le 8 oseb, 70 pa jih je ranjenih.

Bombardiranje je po vsem sodeč dokončno pokopalo upanje v uspeh mirovne misije generalnega direktorja francoskega zunanjega ministrstva Françoisa Scheera in v nedogled odložilo možnost papeževega obiska v Libanonu. Silovitost topniških dvobojev potrjuje tudi podatek, da je Scheer z zamudo zapustil Bejrut za Savdsko Arabijo. Francoska diplomacija sedaj polaga vse upanje v nadaljevanje arabskega posredovanja. Savdska Arabija, Maroko in Alžirija so namreč prekinili svoje napore, ko jim je bilo jasno, da se Sirija ne bo umaknila iz Libanona.

Pred svojim včerajšnjim odhodom iz Bejruta je Scheer še zadnjič skušal prepričati muslimane, da prisotnost francoske pomorske eskadre ne predstavlja podpore krščanskim enotam generala Auna. Muslimanski radio Glas Libanona pa je včeraj zavrgel take trditve z obtožbami, da Francozi že pošiljajo orožje maronitom. General Aun pa je vse to zanikal, češ da ima dovolj orožja in da ne potrebuje francoskega. Bagdad mu je namreč poslal celo rakete srednjega dometa, s katerimi bi v skrajni sili lahko bombardiral celo Damask.

Libanonska kriza je torej zašla v slepo ulico, saj noče nihče popustiti. Glavna sporna točka pa je še vedno prisotnost sirskih »mirovnih« sil.

Muslimani s težkim minometalcem obstreljujejo krščansko enklavo (AP)

Haider o Slovencih in položaju v SFRJ

DUNAJ — Vodja avstrijskih svobodnjakov (FPÖ) in koroški deželni glavar Jörg Haider je v razgovoru z novinarjem dunajskega dnevnika Die Presse med ostalim odgovarjal na vprašanja, ki zadevajo manjšinsko politiko na Koroškem, odnose s Slovenijo ter položaj v Jugoslaviji.

V zvezi z manjšinsko politiko se je po Haiderjevem mnenju položaj pomiril. Zato, da bi bil dialog s koroškimi Slovenci čim konkretnejši, namerava Haider ustanoviti pri koroški deželni vladi poseben urad za manjšinska vprašanja, od leta 1990 dalje pa naj bi vsakoletno na Koroškem zasedal kongres, na katerem naj bi mednarodni strokovnjaki obravnavali položaj manjšin v Evropi. Vodja omenjenega urada za manjšinska vprašanja bi lahko bil, po Haiderjevih besedah, nekdo izmed mladih slovenskih koroških intelektualcev.

Odnose s Slovenijo je Haider ocenil pozitivno in kot vseskozi dobre, pri tem pa omenil, da se bo v naslednjih dneh srečal s predsednikom slovenskega izvršnega sveta Dušanom Šinigojem. Haider pravtako »skorajda povsem« izključuje možnost, da bi v Jugoslaviji prišlo do notranjega, državljanski vojni podobnega konflikta. Ne glede na to pa naj bi bili v Avstriji pripravljeni tudi na takšno možnost. Za primer, da bi prišlo do množičnega begunskega vala, ima po Haiderjevih besedah vlada natančen koncept za njihov sprejem, kar vključuje tudi predvidena mesta za begunska taborišča in načrte za njihovo oskrbo.

B. G.

Pes do smrti oklal deklico

MILAN — Poldrugo leto staro Colette Invernizzi je včeraj napadel domači pes in jo hudo ogrizel po glavi. Deklica, ki so jo takoj odpeljali v bolnišnico, je kmalu nato podlegla poškodbam. Pes jo je z enim samim ugrizom tako oklal po glavi ob sencih, da za otroka ni bilo nobene pomoči.

Železničarji Slovenije in Istre podprli boj zagrebških strojevodij

LJUBLJANA — Strojno osebje Slovenije in Istre v celoti podpira stavko strojnega osebja ŽTP Zagreb. V času stavke ne prevzemajo nobenih del stavkajočih delavcev, niti vožnje vlakov, ki bi vozili po pomožnih poteh. V primeru uporabe represivnih ukrepov proti stavkajočim delavcem pa bodo tudi sami pristopili k stavki strojnega osebja ŽTP Zagreb. To so sklepi včerajšnje izredne seje predsedstva sindikata strojnega osebja Slovenije in Istre ob stavki stanovskih kolegov v ŽTP Zagreb. Hkrati so s te seje poslali pismo predsedniku zveznega komiteja za promet in zveze, izvršnemu svetu Hrvaške, poslovodnemu odboru ŽTP Zagreb ter republiškemu sindikalnemu vodstvu Slovenije in Hrvaške, v katerem opozarjajo na počasno reševanje, po njihovem prepričanju upravičenih zahtev stavkajočih delavcev. Nato vse pozivajo, da prispevajo k čimprejšnjemu uresničevanju zahtev delavcev in tako preprečijo še večjo gospodarsko škodo. V pismu tudi poudarjajo, da so stavkajočim pripravljeni ponuditi vso pomoč, ki jim je kot sindikatu strojnega osebja Slovenije in Istre na voljo.

Kot je poudaril Slavko Kmetič, predsednik sindikata strojnega osebja Slovenije in Istre so se odločili za takšno stanovsko solidarnost s stavkajočimi med drugim tudi zato, ker ugotavljajo, da se razpletanje železničarskega klopčiča v Zagrebu odvija prepočasi in napačno - tako kot je bilo tudi ob njihovi stavki. Razločil je, da se je usklajevanje zahtev zataknilo predvsem pri oblikovanju osebnih dohodkov. Kot vemo strojno osebje iz Zagreba zahteva dinarsko protivrednost v višini tisoč zahodnonemških mark. Slavko Kmetič pa razlaga, da gre v bistvu za višino OD, ki bi se gibala med izplačili strojnega osebja železniškega gospodarstva Srbije (julijski OD v povprečju okrog 11 milijonov dinarjev) in Slovenije (14 milijonov dinarjev), kar naj bi po njihovem mnenju odgovarjalo gospodarski moči republik. Zagrebško strojno osebje je za julij dobilo od 6 do 7,5 milijona dinarjev.

Poudarjajo pa, da so pomembne tudi druge zahteve stavkajočih. Tako doslej niso imeli nobenega razporeda dela (v Sloveniji vedo za svoje obveze po več mesecev v naprej), zaradi zlorab zahtevajo kontrolo zdravniških pregledov in njihovih izkazov, višjo pokojninsko osnovo in še druge tehnične izboljšave pri delu.

Kot so bili obveščeni iz Zagreba (ves čas so namreč v neposrednem telefonskem stiku s stavkajočimi) je zahteve stavkajočih že podprl tudi hrvaški Sabor, vendar se je zataknilo pri poslovodstvu, ki je ob tej priložnosti želelo neselektivno povišati osebne dohodke tudi izvršnilnemu osebju. Kar so ocenili kot nov dokaz večnega antagonisma med strojniki in prometniki v železniškem gospodarstvu. Zato zagrebško stavko budno spremljajo in so se ji v dogovoru z vodstvom ŽG Ljubljana tudi pripravljeni priključiti, če bo za razplet dogodka uporabljane prisila.

Po informacijah stavkovnega odbora v Zagrebu so k stavki pristopili tudi v drugih stanovskih organizacijah po vsej hrvaški, razen strojnega osebja v Kninu, Vinkovcih in Osijeku. (dd)

Republiški vrhovni sovjet osvojil kompromisni predlog sekretarja Gussuja

Moldavščina uradni jezik Moldavske SSR Ruščina ohranja svoj priviligirani status

V Gorskem Karabahu varnostne sile ustavljajo in kontrolirajo tudi potnike avtobusov, da bi preprečile prihod provokatorjev in tihotapljenje orožja (Telefoto AP)

MOSKVA — Moldavski vrhovni sovjet je včeraj sprejel amandma k republiški ustavi, s katerim bo odslej moldavščina uradni jezik v republiki. Poslanci pa so osvojili kompromisno verzijo prvega sekretarja Grossuja, s katero »Moldavska SSR jamči na svojem ozemlju vse pogoje za razvoj in rabo ruščine kot jezika medetičnega sporazumevanja«. V amandmaju so izrecno omenili obvezo za zaščito gagauškega jezika, ki ga govorijo pripadniki krščanske turške manjšine v Moldaviji. Po ukrajinščini je torej tudi moldavščina postala uradni »republiški jezik«, saj jo bodo uporabili v vseh uradnih aktih, v gospodarskih, političnih in kulturnih odnosih. Odslej pa moldavščine ne bodo več pisali v cirilici, kot jim je bilo to vsiljeno po priključitvi k Sovjetski zvezi. Amandma seveda ne navaja, če bodo moldavščino očistili rusizmov, s katerimi so jo umetno oddaljili od romunščine, vsekakor pa je to prvi korak k pravičnejšim nacionalnim in jezikovnim odnosom. Ruščina je seveda ob stavkah in protestnih manifestacija ruskih priseljencev delno ohranila svojo težo in vlogo, deliti pa jo bo morala z moldavščino.

Če je Moldavija podobno kot Ukrajina s kompromisom rešila vprašanje jezika, pa se v pribaltskih državah stopnjujejo zapleti. Prav včeraj so se v latvijski Rigi sestali predstavniki narodnih front Latvije, Litve in Estonije, da bi najodločneje obsodili nedavno stališče CK KP Sovjetske zveze. V pozivu generalnemu tajniku OZN Perezu De Cuellarju predstavniki treh front navajajo, da po Stalinovi smrti in invaziji Češkoslovaške v Sovjetski zvezi niso objavili tako nevarnega dokumenta, ki skuša sejati sovraštvo do ljudstev baltskih republik, ki so jih priključili SZ s tajnim paktom Molotov-Ribbentrop.

Beograd vzpostavil odnose z Bahreinom

BEOGRAD — SFR Jugoslavija in Bahrein sta včeraj vzpostavili medsebojne diplomatske odnose. V okviru priprav konference neuvrščenih sta v beograjskem Centru Sava na priložnosti svečanosti dokumente o vzpostavitvi diplomacijskih odnosov podpisala zvezni sekretar za zunanje zadeve Budimir Lončar in minister za zunanje zadeve Bahreina šejk Muhamed Bin Mubarak Ali Kalifa. (dd)

Nov bankovec za milijon dinarjev

BEOGRAD — *Narodna banka Jugoslavije bo izdala bankovec za milijon dinarjev. Ni še znano, kdaj ga bodo natisnili, na njem pa bo datum 1. november 1989. Bankovec bodo natisnili na belem papirju z vodnim žigom, na levi strani lica bo gravura dekleta. Milijon bo svetlozelene in zlato oker barve. Na zadnji strani bo stiliziran klas pšenice.* (dd)

nadaljevanje s 1. strani - nadaljevanje s 1. strani - nadaljevanje s 1. strani

● V Beogradu

dija. Ti zahtevajo nadaljevanje stare politike maksimalnih zahtev, kot je na primer zahteva, da se preprosto črta dolgove neuvrščenih, kar ni realistično in kar bi bilo škodljivo. Realna je zahteva, da razvite države pomagajo dolžnikom, da se gospodarsko okrepijo in da gre celotni svetovni gospodarski proces v pozitivno smer.

Prvi svetovalec italijanske ambasade, Guido Cerboni, je izredno dobro obveščen o vseh problemih gibanja neuvrščenih, izredno laskavo je ocenil učinkovite napore jugoslovanske diplomacije tudi na osnovi svojih izkušenj, saj je bil vrsto let italijanski diplomat na Bližnjem vzhodu. Italijanska vlada ima izreden interes, da Jugoslaviji uspe tudi zato, ker bi bil to velik prispevek k razumevanju in gašenju vseh konfliktnih situacij. Predsednik vlade Marković bo skupaj z zunanjim ministrom Lončarjem o rezultatih obvestil italijanskega predsednika vlade in zunanjega ministra Andreottija in De Michelisa na sestanku v Bujah, 17. oktobra. Takrat bodo na dnevnem redu tudi dvostranska vprašanja, saj je treba preseči »Osimo« in takratno raven odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

BOGO SAMSA

● 50 let od začetka

postavljeni pred sodišča ali pa so izginili v sibirskih taboriščih. Prav tako je na streliščih ali v taboriščih končalo desettisoče članov boljševiške partije, ki niso soglašali s Stalinom.

Zaradi tega sta tako Hitler kot Stalin želela sporazum. V avgustu sta Hitlerjeva Nemčija in Stalinova Sovjetska zveza sklenili nenapadalni pakt, pakt o razdelitvi Poljske in interesnih sfer. Hitler je imel proste roke s priključitvijo Gdanska in zasedbo zahodnega dela Poljske z Varšavo vred, Stalin pa si je prisvojil vzhodne dele poljske države, kasneje pa še tri baltiške države.

Prijateljstvo med Hitlerjem in Stalinom pa je trajalo le poldrugo leto, do spomladi 1941, ko je objestni Hitler napadel tudi Sovjetsko zvezo, potem ko si je bil podjarmil že skoro vso Evropo.

Druga svetovna vojna, ki se je na današnji dan pričela pred petdesetimi leti, je trajala skoro šest let. Vojna je zajela vse kontinente in vsa morja sveta. Terjala je desetine milijonov žrtev, več kot kdajkoli prej. Žrtve niso bile samo med vojaki. Še več je bilo civilnih žrtev, največ zaradi bombardiranja. Vojna je bila tudi izrazito ideološka in rasistična. V taboriščih in v skupnih grobnicah je umrlo milijone ljudi. Ta vojna je bila pravo divjanje. Veliko gorja smo občutili tudi v naših krajih. Ponekod je vojna razdejala naše kraje že v drugo v tem stoletju.

Od konca vojne je že skoro pol stoletja v Evropi mir. Drugod po svetu pa vsa ta leta ropota orožje. Danes pa se žal zdi, da je tudi dolgoletni mir v Evropi le navidezen, da je mir bil zaradi trde policijske roke. V marsikateri državi se danes spet govori o obujanju nacionalizma, narodnostne in druge manjšine zahtevajo zase pravice. Marsikje je govora o spremembi državnih meja. Kdor je drugo svetovno vojno občutil, kdor jo je občutil v svoji hiši in na koži svojih sorodnikov, ta si želi, da bi se kaj takega ne ponovilo več. Spomeniki vojnih žrtev so jasno opozorilo vsem netilcem nerazumevanja in nestrpnosti.

● Kolumbija

policijska ura, od včeraj pa je stopila v veljavo tudi v drugih desetih mestih okrožja Antiquia, vendar se kolumbijska vlada že sprašuje, če ne bi bilo morda primerno še bolj poostriti že obstoječe varnostne ukrepe. Resnici na ljubo je v sami sredi kolumbijske vlade zavladala precejšnja zmeda, saj so trgovci zagrozili s smrtjo malodane vsem, politikom in zastopnikom pravice. »Baroni« iz Medellina so bili tudi včeraj precej aktivni na področju ustrahovanja prebivalstva. V samem Medellinu so že popolnoma »zasužnili« ljudi, ki so se celo spravili na novinarko CNN, ker jih je spraševala po trgovcih s kokainom. Mestno središče Medellina pa je bilo ponovno prizorišče bombnega atentata, ki je terjal eno človeško žrtev ter popolnoma uničil trideset avtomobilov.

Kolumbijska policija je včeraj vsekakor javila, da je aretirala domnevnega morilca predsedniškega kandidata Luisa Carlosa Galana. Policija sicer ni objasnila, kako je prišlo do aretacije, vendar je potdila vest, da so mu prišli na sled s pomočjo identikita.

Na sporedu vrsta praznovanj

1100 let Landarske jame

ČEDAD — V teh dneh mineva 1100 let od odkritja Landarske jame. Povsem je umevno, da bo tako visoki jubilej tudi primerno obeležen. Za to je poskrbelo kulturno rekreativno združenje Iniziativa, ki ga sestavlja krajevna mladina, pod pokroviteljstvom občine Podbonesec, Gorske skupnosti Nadiških dolin, krajevne župnije in turistične ustanove Nadiških dolin.

Program med ostalim predvideva predavanje prof. Faustina Nazzija, ki bo govoril o novih teorijah v zvezi z jamo. Predavanje bo drevi. Prof. Nazzi je podrobno raziskoval izvor in pomen raznih znakov v jami; združil je razne podrobnosti, ki same po sebi ne pomenijo veliko, združenje pa lahko nudijo odgovore na marsikatero odprto vprašanje.

Svoje raziskovalno delo bo prikazal s serijo diapozitivov.

Praznovanje visokega jubileja se bo nadaljevalo tudi jutri s pesmijo in plesom, prav sugestivno pa bo v nedeljo popoldne z mašo, ki bo v jami ob 27. uri. Po njej bo predavanje zgodovinarja prof. Giancarla Menis. V sklop praznovanja sodi tudi natečaj in slikarska razstava o Landarski jami.

Na seji novega upravnega odbora potrjeno dosedanje vodstvo

Glasbena matica v novo šolsko leto

TRST — Po poletnih počitnicah in po zadnjem občnem zboru, 26. 6. t. l., se je v sredo prvič sestal novoizvoljeni upravni odbor Glasbene matice in v prvi točki dnevnega reda soglasno potrdil za predsednika Adrijana Semena, prav tako pa tudi vse ostale člane predsedstva: Dašo Svetinovo za tajnico, Dorico Krševič za blagajničarko in tri podpredsednike, dr. Gojmira Demšarja za Trst, Edmunda Košuto za Gorico in Živo Gruden za Beneško Slovenijo.

Ves preostali del seje je bil posvečen pripravam za novo šolsko leto glasbene šole GM in vprašanjem, ki so tesno povezana z njenim delovanjem na celotnem deželnem območju. Poročilo o tem je podal ravnatelj osrednje šole v Trstu prof. Sveto Grgič, dopolnili pa so ga ravnatelj šole v Gorici Silvan Križmančič, predstavnica šole v Špetru Živa Gruden in drugi.

Število gojencev v šolskem letu 1989/90 se bistveno ne bi smelo spremeniti od števila v zadnjem šolskem letu. Stari gojenci so skoraj v celoti potrdili vpis (redki zamudniki lahko to še vedno storijo), vpisovanje novih gojencev pa se začenja danes, 1. septembra, in bo trajalo do 11. septembra. Zanimanje za vpis napoveduje, da bo tudi novih gojencev precej. Ob tem pa je ravnatelj šole Sveto Grgič nanizal tudi nekatera odprta in nerešena vprašanja predvsem prostorskega značaja, ki so pereča zlasti na Občinah in v Nabrežini in v manjši meri še kje, vendar pa se v doglednem času obetajo nekatere ugodne rešitve. Posebno pozornost je upravi odbor namenil šoli v Miljah. Redno šolsko leto na osrednji in na podružničnih šolah na Tržaškem se bo začelo 14. septembra.

Kar zadeva šole GM v Gorici in na Goriškem, je Silvan Križmančič opozoril na vpliv demografskega padca pri Slovencih tudi na šole GM, čeprav je število gojencev na Goriškem v zadnjih letih stalno naraščalo. Opozoril je tudi na veliko ponudbo raznih drugih glasbenih šol. Upravni odbor se je v razpravi zavzel za nadaljevanje stikov in pogovor za usklajeno delovanje z glasbeno šolo »E. Komel«. Šolsko leto na šolah GM na Goriškem se bo prav tako začelo 14. septembra.

Reden pouk na glasbeni šoli v Špetru se bo začel vzporedno z začetkom šolskega leta na rednih šolah. Vpis so potrdili skoraj vsi dosedanji gojenci in tudi na novo vpisanih ne bo manjkalo. V Ukvah v Kanalski dolini pa se bo pouk na šoli GM začel že 13. t. m.

Razveseljivo novico je na seji sporočil ravnatelj šole GM Sveto Grgič: napori za oživitev mladinskega pevskega zbora so le privedli do pozitivnega rezultata. V zbor se je prijavilo okrog 30 mladih pevcev od 7. do 14. leta starosti, ki se bodo v času od 9. do 16. t. m. podali na intenzivno pedagoško letovanje na Debeli rt v Istro skupno s svojim pevovodjem prof. Stojanom Kuretom. Sicer pa je vpis v zbor še vedno možen in res lepo bi bilo, če bi se zbor še bolj okrepil in da bi po daljšem presledku spet lahko prisluhnili njegovemu petju.

Kar zadeva abonmajsko koncertno sezono GM 1989/90, ki sovpada z 80-letnico ustanovitve Glasbene matice v Trstu, je praktično utrjena. Obsegala naj bi 8 koncertov in dodatno še poseben koncertni večer prav v počastitev 80-letnice. Ta koncert naj bi bil še letos, vsekakor pa v novem šolskem letu.

Novi upravni odbor končno ni mogel mimo vedno aktualnega vprašanja javnega priznanja šole in v tej zvezi je soglašal z nujnostjo obnovitve stikov z javnimi upravami na vseh ravneh, predvsem pa z novim ministrom za javno vzgojo in ministrskimi funkcionarji, pristojnimi za šolski in glasbeni sektor v novi vladi v Rimu.

j. k.

V okviru lanske abonmajske sezone GM je nastopil tudi simfonični orkester RTV Ljubljana (foto Križmančič)

Zakaj so školjke postale rožnate?

KOPER — Zakaj je notranjost školjk zdaj drugačne barve, zanima tako tiste, ki kupujejo školjke, kot tudi gojitelje, biologe, potapljače in druge. V mesecu avgustu so namreč odkrili, da so predvsem notranje stene užitnih klapavic roza, namesto biserno sive, oziroma biserno modre. Spremembe so opazili tudi pri drugih vrstah školjk (pri dondolih, na primer, ki so v notranjosti tudi rožnate).

V morju se je moralo nekaj spremeniti, da je prišlo do tega pojava, saj tega nihče ne pomni in strokovna literatura tega pojava ne pozna. Prva ugotovitev, ki smo jo lahko zvedeli v mikrobiološkem laboratoriju Zavoda za socialno medicino in higieno, je, da so školjke kljub spremenjeni barvi neoporečne (mikrobiološko in higiensko), in torej normalno užitne. To dokazuje tudi praksa, saj tisti, ki take školjke jedo, niso imeli nikakršnih težav. Zanimivo je tudi, da so ta pojav opazili tudi na italijanski strani Severnega Jadrana.

Zakaj so školjke v notranjosti roza - pravega odgovora na to vprašanje strokovnjaki še nimajo in nam obljubljajo, da ga bodo morda lahko povedali prihodnji teden. Najbolj verjetna razlaga je povezanost s pojavom cvetenja morja (čeprav je morje cvetelo tudi lani in takrat školjke niso spremenile barvo). Domnevajo pač, da so imele letos alge v sebi tudi karotenoidna (rdečkasta) barvila, ki so prišla v školjko, ko so se te (normalno) prehranjevale tudi z omenjenimi algami in potem v njih zapustile barvne sledi. Možne so tudi druge razlage, ki jih zdaj strokovnjaki še raziskujejo.

BORIS ŠULIGOJ

Pogreb bo danes v Barnasu

Umrl je arhitekt Valentin Caharija Simonitti

V Barnasu v Slovenski Benečiji bodo danes, 1. septembra, ob 16. uri, pokopali arhitekta Valentina Caharijo Simonittija. V čedajski bolnišnici je umrl v sredo.

Pokojnik se je rodil 12. februarja 1918 v Barnasu v špetrski občini mlinarju Janezu Krstniku in Lenardini r. Gusola iz zaselka Ščigle (občina Podbonesec). Njegov rod izhaja iz Biljane v Goriških Brdih od koder so se njegovi predniki razširili po celi Sloveniji. Prisotnost družine je zabeležena v Beneški Sloveniji v času, ko je bil pater Juri Simoniti kurat na Stari Gori (1801-1804).

Pokojni Valentin se je slovensko naučil v družinskem krogu. Starša sta bila zvesta bralca Ciril-Metodovih knjig, ter pri verouku, ki je bil do leta 1930 v slovenskem jeziku, ko je v Barnasu kaplanoval Peter Qualizza.

Po dovršeni osnovni šoli je, po očetovi smrti, deset let delal kot mlinar. Kot privatist je naredil malo maturo, na umetnostnem liceju v Genovi je maturiral leta 1941. Na raznih šolah v Furlaniji in v Špetru Slovenov je poučeval umetnostne predmete, leta 1958 je diplomiral na fakulteti za arhitekturo v Benetkah. Branil je doktorsko tezo o restavriranju arhitektorskih del, ki jih je leta 1477 v Landarski jami postavil arhitekt Andrej iz Škofje Loke. Bilo je prvič, da se je italijanskih akademski svet soočil s slovensko podeželsko gotiko. Deset let kasneje je avtor doktorske teze dokončno restaviral zgoraj omenjene umetnine. Večkrat je na raznih simpozijih poudarjal sorodnosti med ljudsko arhitekturo Benečije in Poljanske doline.

Kot urbanist je bil v skupini izvedencev, ki so leta 1970 pripravili prvi osnutek regulacijskega načrta naše dežele. Kasneje so mu zaupali tudi občinske regulacijske načrte v Huminu, Osoppu, Buiji in še drugih furlanskih krajih, naredil je načrt za prostorsko ureditev območja Belopeških jezer, načrt za obnovo občine Tipana po potresu, projekte za varstvo okolja in turistično valorizacijo na Matajurju, Monte Quarnan, Colle di Osoppo, risorgive, itd.

Veliko je delal kot arhitekt. S sodelavci je realiziral hotele v Gradežu in na Garganu, nižjo srednjo šolo v Špetru, geriatrični inštitut v Vidmu. Precej se je ukvarjal z obnovo po potresu leta 1976. Bil je tudi član ekipe izvedencev, ki jih je organiziral Zavod za raziskavo materialov in konstrukcij iz Ljubljane za izdelavo novih antisismičnih tehnologij. Sodeloval je s tehniki, ki jih je tedaj na Videmsko poslala Socialistična republika Slovenija.

S strokovnimi spisi je sodeloval v italijanskih in slovenskih publikacijah. Sodeloval je na raznih strokovnih simpozijih, med temi tudi na simpoziju, ki ga je leta 1977 SLORI priredil v Trstu.

V Ljubljani in v Trstu je pripravil razne razstave o Beneški Sloveniji.

Študijsko se je poglobil v beneškoslovensko stvarnost ter spise o tem objavil v raznih publikacijah. Bil je tudi politično angažiran v beneškoslovensko stvarnost, v slovenskih društvih. Sodeloval je s socialistično stranko.

Z monsinjorjem Marinom Qualizzo in drugimi je sodeloval pri izoblikovanju Listine o pravicah Slovencev Videmske pokrajine, ki so jo soglasno sprejeli vsi predstavniki Slovencev videmske pokrajine 15. septembra 1977 na občnem zboru v Lipi v občini Špeter Slovenov.

Slovenci v Benečijo so z njim izgubili v domač kraj zaljubljenega človeka, strokovnjaka, ki je znal znanstveno utemeljiti tipičnost Slovenske Benečije, moža, ki je vedno s ponosom poudarjal, da pripada slovenski etnični skupnosti.

V sredo odločitev o usodi Tomosa!

KOPER — Člani izvršilnega odbora LB Splošne banke Koper so včeraj ponovno obravnavali problematiko koprskega Tomosa, za katerega je občinski komite za gospodarstvo predlagal uvedbo stečajnega postopka. Včerajšnji prvi narok na Temeljnem sodišču v Kopru je bil preložen na 6. september tudi zato, ker v banki, ki je največji upnik Tomosa, še nimajo dokončno oblikovanega stališča o tem, kakšna je najbolj sprejemljiva rešitev za Tomos. Obstoji namreč tudi možnost, da bi upniki Tomosu odložili (seveda spet pod določenimi pogoji) plačilo dolgov, banka v kakovostne programe "plasirala" nova sredstva in stečaj ne bi bil nujen. Dokončno stališče bodo na banki sprejeli prihodnji torek, dan pred obravnavo na Temeljnem sodišču v Kopru. Seveda bo sodišče odločalo povsem samostojno, zelo pomembno pa bo mnenje finančnega izvedenca, ki tudi še ni dokončal dela.

D. G.

Robič obnavljajo

ČEDAD — Ekonomski razvoj Nadiških dolin, kot je bilo že večkrat ugotovljeno in poudarjeno, pogojuje več faktorjev, vsekakor je tesno povezan tudi z gospodarskim sodelovanjem s sosednjo Slovenijo. V tem okviru je na politični ravni, na številnih dokumentih tudi beneških občin in na dvostranskih pogovorih večkrat prišla do izraza potreba po posodabljanju mejnega prehoda na Robiču, danes ozko grlo v prometu med dvema deželama.

V teh dneh je prišla novica, da so že v teku pripravljalna dela za obnovo in razširitev mejnega prehoda. Delavci Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin, kot poročajo *Primorske novice*, širijo cesto za mednarodni potniški in blagovni promet, toda le kar zadeva lesarsko industrijo. Pogovarjajo se tudi, da bi omogočili prehod za ves blagovni promet. V okviru pripravljalnih del bodo uredili parkirni prostor, odstavne pasove in carinsko tehtnico. Ko bo pripravljena vsa dokumentacija, bodo začeli tudi z gradnjo objektov. V načrtu so prostori za carino, postajo milice, v mednarodnem mejnem prostoru tudi brezcarinska prodajalna.

Nuklearko v Krškem bodo začasno ustavili

LJUBLJANA — Po elektroenergetski bilanci je letos zaustavitev jedrske elektrarne Krško planirana v času od 1. septembra do 14. oktobra. V tem času bodo zamenjali tretjino izrabljenih gorivnih elementov, pregledali in prekontrolirali opremo.

Na primarnem delu elektrarne bodo potekala naslednja glavna dela: menjava 40 gorivnih elementov v reaktorju, toplotna obdelava U-cevi I. in II. niza v obeh uparjalnikih. Letos bodo opravili tudi test propustnosti reaktorske zgradbe - kar je potrebno po tehničnih specifikacijah napraviti trikrat v desetletnem obdobju.

Hkrati bo na klasičnem - sekundarnem delu elektrarne potekal pregled ventilov, motorjev, črpalk in merilno-regulacijske opreme. Najpomembnejša pa bodo preventivna dela na statorju in rotorju električnega generatorja na osnovi opažanj lanskoletnega remonta, zatem pregled in korektivne aktivnosti na turbini in pomožnih instalacijah elektrarne. To so dela, ki so potrebna za zagotovitev varnega obratovanja in razpoložljivosti elektrarne v medremontnem obdobju.

Letos bodo tudi ponovno vgradili popravljeni transformator, ki je bil lansko leto v neurju poškodovan - popravilo so opravili v tovarni Rade Končar, izposojenega pa bodo v JE Krško vrnili lastniku TE Drmno iz Srbije.

Letošnji remont naj bi po planu trajal samo 43 dni in je torej najkrajši remont do sedaj, čeprav je obseg dela precej velik.

Nuklearna elektrarna Krško je v prvih osmih mesecih letos dobro obratovala, saj so imeli letos le nekaj krajših zaustavitev in je v tem času v elektroenergetski sistem oddala preko 3,5 milijarde kilovatnih ur električne energije, sporoča republiški komite za informiranje.

Oddelki proti ponarejanju živil tudi v naši deželi

VIDEM — V okviru obširne akcije proti ponarejanju živil, ki jo je sprožil novi minister za zdravstvo Di Lorenzo po vsej Italiji, so bile protiponajerevalne enote (NAS) karabinjerjev v teh zadnjih dneh na delu tudi v Furlaniji-Julijski krajini. Operacijo je vodil center NAS iz Milana, ki je pristojen za severno Italijo, zaključila pa se je v sredo zvečer. Rezultate še proučujejo, v celoti pa bodo znani čez nekaj dni.

»Tarči« karabinjerskih oddelkov NAS sta bili predvsem mineralna voda in globoko zmrznjene jedi oziroma podjetja, ki jih proizvajajo, hranijo in prodajajo. Oddelki so predvsem preverjali izvajanje norm o higieni v tem proizvodnem in prodajnem procesu. Kot se je izvedelo so obiskali dva centra, kjer proizvajajo mineralno vodo, šest skladišč, kjer jo prodajajo na debelo in tri trgovine, v katerih so ti proizvodi na prodaj. Poleg tega so preverili stanje konfekcij, produkcije in ohranjevanja globoko zmrznjene hrane v dveh večjih proizvodnih centrih, v štirih podjetjih, kjer jo prodajajo na debelo in v sedmih trgovinah. V tem sektorju so zaplenili 30 kilogramov globoko zmrznjenega prašičjega mesa, enajst stotov govejega, 50 kg ovčjega, 70 kg globoko zmrznjene rastlinske hrane, 50 stotov čistega olivnega olja, 216 konfekcij sadnih sokov in 96 konfekcij raznih pijač.

V celotni akciji so karabinjerski oddelki NAS ugotovili 4 prekrške kazenskega značaja, ki so jih takoj prijavili sodnim oblastem, in 7 prekrškov administrativne narave, o katerih so takoj obvestili zainteresirane osebe. Popolni podatki o celotni akciji bodo, kot rečeno, znani šele čez nekaj dni, ko se bo izvedelo tudi za imena podjetij, ki so jih oddelki proti ponarejanju živil »obiskali«.

Skoraj 400 nemih telefonov

KOPER — V minulih dneh so neurja na obalno-kraškem območju povzročila precej škode na telefonskem omrežju. Kot nam je povedal Vojko Petrič, vodja tehničnega sektorja pri Podjetju za PTT promet Koper so v minulih dneh dobili kar 394 prijav za okvare (največ -329- zaradi strele), popravila pa bodo stala 317,6 milijona dinarjev.

Največ težav so imeli in še imajo telefonski naročniki na območju Vanganela, Bošamarina, Prad, Šareda, Malije, Hrvatinov, Škofij, Pande, Nove vasi ter na nekaterih območjih Krasa in Brkinov. Doslej so serviserji PTT podjetja uspeli popraviti motnje pri 232 naročnikih v omrežni skupini 066 in 87 motenj v omrežni skupini 067. Še 75 naročnikom bodo odpravili napake najkasneje do 5. septembra. Pri tem dodajmo, da je 25 poškodb oziroma okvar nastalo na italijanskih telefonskih aparatih, ki jih v Jugoslaviji ne smejo uporabljati.

D. G.

Zavod INPS pripravlja pravo revolucijo v organizaciji dela

Hitrejši postopek za izplačevanje pokojnin in lažji dostop do podatkov

Tudi deželno vodstvo zavoda INPS za Furlanijo-Julijsko krajino se pripravlja na "revolucijo", ki jo je vsedržavno vodstvo odobrilo 16. decembra lani in s katero naj bi svojim zavarovancem znatno olajšali in poenostavili poslovanje s tem zavarovalnim zavodom. Decembra lani so namreč po eni strani sklenili poenostaviti postopke za vlaganje prošenj za upokojitev in izplačilo pokojnin, po drugi strani pa so sklenili ustanoviti nove in primernejše informativne centrale, ki bi zavarovancem v realnem času nudile vse potrebne informacije pri izpolnjevanju prošenj in drugih aktov.

O teh pomembnih upravnih ukrepih in o strukturni preosnovi delovanja ustanove smo se pogovorili z deželnim ravnateljem zavarovalnega zavoda INPS Eliom Zillijem, ki pa je takoj na začetku povedal, da bo drugi del načrta izvedljiv šele v prihodnjih letih, medtem ko se že vneto pripravljajo na to, da bi hitreje izplačevali pokojnine.

Trenutno morajo številni "sveži" upokojenci čakati tudi po več mesecev na pokojnino. Če jim ne priskoči na pomoč kak patronat, ali če si ne morejo privoščiti konzulenta, pa morajo opraviti tudi številne zamudne poti, da "priporočijo" svojo prošnjo in da si priskrbijo vse potrebne dokumente. Po novem naj bi bil postopek veliko bolj enostaven. V vsaki deželi bodo namreč odprli arhiv o zavarovalnem položaju vsakega posameznega delavca. Arhiv bo - glede na to, da se moški lahko upokojijo s 60. letom in ženske s 55. letom starosti - urejen po letnicah. V naši deželi so letos že uredili arhiv, ki pa za sedaj hrani le podatke o delavcih, ki so se rodili v letih 1929/30, in o delavkah, ki so se rodile v letih 1934/35, in ki bi po predvidevanjih torej morali prihodnje leto v pokoj (arhiv bo v prihodnje seveda hranil podatke o vseh upokojencih). Vsako leto bodo na posameznih pokrajinskih sedežih s pomočjo arhiva ugotovili, kateri delavci se lahko upokojijo. Tri mesece preden bodo dopolnili pokojninsko starost, bodo delavci prejeli obvestilo, s katerim jih bo INPS pozval, naj vložijo prošnjo za upokojitev (ki pa, kot je znano, ni obvezna). V treh mesecih bodo na posameznih sedežih INPS s pomočjo banke podatkov - ki bo povezana z občinskimi matičnimi uradi, z raznimi patronati, s trgovinskimi zbornicami in z davčnimi matičnimi uradi - torej brez težav zbrali vse dokumente in informacije, tako da bodo delavci takoj po upokojitvi lahko prejeli pokojnino. Zbiranje podatkov bodo olajšala tudi posamezna podjetja ali ustanove, pri katerih so bodoči upokojenci zaposleni, saj bodo le-ti vsako leto pošiljali zavodu INPS povzetek računov posameznih delavcev.

S tem v zvezi naj omenimo, da bo INPS uvedel tudi novo magnetno kreditno kartico Previdencard, ki bo upokojencem omogočala, da pokojnino dvignejo v katerikoli banki, ki bo pripravljena nuditi to storitev. Za sedaj so kartico uvedli eksperimentalno samo v Emiliji-Romagni, kjer posluje samo Banca nazionale del lavoro, predvidevajo pa, da jo bodo v kratkem lahko uvedli v vsej Italiji, to storitev pa naj bi nudile še številne druge banke.

Kartico bodo upokojenci lahko prejeli v banki, kjer po navadi dvigajo pokojnino, z njo pa bodo denar lahko dvignili v katerikoli banki, ki bo podpisala konvencijo z INPS, celo pri avtomatičnih bančnih okencih. To bo upokojencem prihranilo številne vrste, poleg tega pa bodo pokojnino lahko dvignili tudi tedaj, kadar bodo na dopustu (seveda samo na italijanskem ozemlju).

Veliko več časa pa bo - vsaj v Trstu - terjala uresničitev drugega načrta, ki smo ga uvodoma omenili. Vse deželne in pokrajinske sedeže ter operativna središča bodo namreč korenito preobrazili, tako z arhitektonskega kot z organizacijskega vidika, zato da bi strankam nudili boljše storitve. »S svojimi zavarovanci želimo odslej imeti osebne odnose,« nam je povedal Zilli. »Vsi uslužbenci bodo nosili tablico z imenom, zato da bodo naši zavarovanci vedli, kdo jim je nudil določene informacije in na koga se lahko obrnejo tudi vdrugič. Poleg tega bomo ustanovili razvejano informacijsko službo.« To pomeni, da bo vsak sedež INPS imel več okenc za splošne in specifične informacije, čakalnice bodo udobno opremljene, obrazce, ki bodo prav tako poenostavljeni, pa bodo razdeljevali avtomati. Odpravili bodo arhitektonske ovire za prizadete, medtem ko bodo v posebnih uradih preučevali "rezervirane" in bolj zapletene prošnje. Obiskovalca pa bodo že pri vhodu sprejeli "smerokazi", medtem ko bodo v recepciji nudili najnujnejše informacije. Vse to pa bo, kot rečeno, terjalo vsaj tri ali štiri leta priprav. Deželni sedež v Trstu (v Ul. Battisti 10) je namreč z arhitektonskega vidika dokaj neprimeren za tako preobrazbo, tako da bodo morali korenito preučiti vse gradbene možnosti. To bo vsekakor prva naloga novega upravnega sveta, ki ga morajo sicer še imenovati.

Z banko podatkov (kakršne imajo za sedaj samo v Genovi, Bolonji, Imoli, Modeni, Firencah, Reggio Emilii in v Rimu) pa se bodo z osebnimi računalniki lahko povezali tudi patronati, ki bodo imeli na ta način možnost, da hitreje prejmejo informacije o položaju svojih prosilcev. Zavod INPS pa bo odprl tudi arhiv Aquarius, v katerem hrani vse zakone, zakonske osnutke, okrožnice, sklepe in sporočila, ki so lahko koristni tudi za zunanje ustanove. **(B. G.)**

Danes se začne tradicionalni vaški praznik

Košati kostanji vabijo na vaški trg pri Banih

Konec tedna bo glavni vaški trg pri Banih, kjer se v objemu kraških hiš košatijo krošnje stoletnih kostanjev, praznično zaživel. Za prijetno doživetje so poskrbeli člani Kulturno-gospodarske zadruge Ban, ki so v teh dneh skrbno pripravili in opremili prireditveni prostor.

Vaški praznik, ki ga prireditelji svojsko nazivajo Šagra pod kostanji, se zgleduje po stari šegi, po kateri je bil sejem prvo nedeljo v septembru. Zanj so v preteklosti skrbeli mladi "parterji" in "parterce", ki so ob zvokih godbe slavnostno otvorili ples na "Brjarju". Tako kot nekdaj, bodo mladi pari, oblečeni v noše privabili na plesišče domačine in goste, ki se vsako leto v velikem številu zberejo na trgu. Vaški praznik pri Banih naznanja konec poletja in napoveduje prihod dežja, hudomušno pravijo v sosednjih vaseh, saj so v preteklih letih vremenske neprilike prekrižale račune Banovcem prav v tistih prazničnih dneh. Domačini pa vendar upajo, da jim bo vreme prizaneslo in da se bodo po tem osrednjem in večjem dogajanju v vasi dokončno odprla vrata novega sedeža.

Skoraj v celoti preurejena Ovčarjeva domačija predstavlja temeljno izhodišče za širšo dejavnost v vasi, ki bo v kratkem zopet zaživela. Vaščani so dokazali, da se s prostovoljnim in složnim delom v korist skupnosti doseže veliko, saj je preureditev zadružnih prostorov terjala veliko truda in dela. In sedaj so dosežki na dlani. Vaška šagra je za Banovce velikega pomena, je praznik, ki želi poudariti navezanost na stare običaje in pomen medsebojnega sodelovanja. Zato prireditelji vaškega praznika vabijo vse prijatelje, da s svojo prisotnostjo podprejo prizadevnost domačinov, ki bodo tudi tokrat poskrbeli za dobro razpoloženje in za prigrizek ob domači glasbi.

K. K.

Mladina od Banov v ljudski noši na lanski šagri (Foto Magajna)

Pol milijarde lir za upravne stroške

Dežela odobrila izredni prispevek devinskemu Zavodu združenega sveta

Deželni odbor je v teh dneh sprejel predlog odbornika Silvana Antoninija, da bi Jadranskemu zavodu združenega sveta, ki ima sedež v Devinu, dodelili prispevek v znesku 500 milijonov lir. Izredni deželni prispevek bodo dodelili na osnovi deželnega zakona št. 2, ki so ga sprejeli letos, namenjen pa je delnemu kritju ogromnih upravnih stroškov, s katerimi se vsako leto sooča ta mednarodni akademski zavod (na koncu zadnjega bienija podeljuje šola mednarodni bakalavreat).

V zavodu biva namreč okrog 200 študentov in 30 profesorjev, stroški pa so občutno večji, kot bi lahko bili, ker ustanova ne razpolaga z zadostnimi lastnimi športnimi strukturami in nima niti dovolj prostorov za prenočevanje in za akademske dejavnosti. Zaradi tega Dežela načrtuje gradnjo novih prostorov, ki jih predvideva tudi pravkar odobreni deželni razvojni plan za triletje 1989/91.

Da bi vsaj delno zadostili prostorskim potrebam zavoda, je Dežela od leta 1981 do leta 1988 prispevala že deset milijard lir, medtem ko je država prispevala samo 600 milijonov lir. Poleg tega je Dežela vsa ta leta štipendirala tudi nekatere študente, ki so prejeli dveletne štipendije za obiskovanje devinske šole. V bieniju 1989/91 bo za posameznega študenta plačala 40 milijonov lir, v preteklem šolskem letu pa je Dežela za štipendije izdala skupno 503 milijone lir.

Poslovilni obisk

Poveljnik vojaške brigade Vittorio Veneto general Bruno Zoldan, ki bo v kratkem zapustil našo deželo, je bil včeraj na poslovilnem obisku pri tržaškem županu Richettiju. Ta je gostu v znak hvaležnosti za njegovo pozornost do problemov Trsta izročil spominsko kolajno Občine, na kateri je vklesano tržaško županstvo.

V nujnih primerih

Osebno izkaznico lahko dobimo takoj

Z uvedbo nove službe, ki občanom omogoča, da v nujnih primerih prejmejo osebno izkaznico v »realnem času« (to je v času, ki zadošča, da uslužbenec dobi vse potrebne informacije in da izpolni potrebne dokumente), sta se okrepili tudi funkcionalnost in operativnost občinske anagrafske službe.

Kot zatrjuje v tiskovnem sporočilu občinska odbornica za demografsko službo Luisa Nemez, naj bi v mesecu dni, odkar so uvedli novo službo, zadostili vsem novim in starim prošnjam za osebne izkaznice. Zaradi tega naj bi v občinskih uradih delali trenutno z normalnim delovnim ritmom, kakršen pa ni mogoč poleti, ko ljudje potrebujejo dokumente za potovanja v tujino, in v volilnem obdobju. Sicer pa so to pomembno novost, ki je omogočila hitrejše izdajanje dokumentov - piše v tiskovni noti - omogočili informatska družba INSIEL in občinski uslužbenci, ki so si zelo prizadevali, da bi premostili vse težave, ki jih je povzročila nova organizacija dela.

V nujnih primerih bo osebne izkaznice tudi odslej mogoče dobiti neposredno v občinskem matičnem uradu, ki je odprt ob delavnikih od 11.30 do 13.30, ob sobotah pa od 11.30 do 13. ure.

Predstavili ga bodo v četrtek

Nov superračunalnik za fizikalni center

Miramarski Mednarodni center za teoretsko fiziko bo v kratkem razpolagal s superračunalnikom convex C-210. Gre za računalnik izrednih zmožnosti, ki bo pomembno prispeval k dvigu kakovosti raziskovalnih dejavnosti miramarskega centra, a tudi drugih raziskovalnih ustanov.

Kot beremo v sporočilu za tisk, se je vodstvo miramarskega centra namreč odločilo za nakup takšnega superračunalnika tudi z namenom, da bi se ga lahko posluževali ostali oddelki Centra znanosti in visoke tehnologije, ki se snuje v Trstu in v okviru katerega bo miramarski center le eden izmed delov. Poleg tega naj bi se superračunalnika posluževale raziskovalne ustanove držav v razvoju, pa tudi same Furlanije-Julijske krajine in sploh Italije. Med drugim bo povezan v nastajajočo italijansko vsedržavno mrežo znanstvenega raziskovanja.

Superračunalnik bodo podrobneje predstavili na posvetu, ki bo v četrtek, 7. septembra, s pričetkom ob 16.30 v zborni dvorani miramarskega centra (Obalna cesta 11), tel. 040/22401. Prvi del srečanja bo potekal v italijanščini in bo namenjen splošni predstavitvi stroja. Govorila bosta prof. Luciano Bertocchi in dr. Maurizio Matteucci. Drugi del bo v angleščini in bo namenjen pregledu najrazličnejših možnosti povezovanja, ki se superračunalniku nudijo. Govorili bodo dr. Alvise Nobile, tehniki družbe Convex in strokovne skupine miramarskega centra.

pismo uredništvu - pismo uredništvu - pismo uredništvu

»Na vprašanje fojbe lahko danes gledamo povsem umirjeno«

Spoštovano uredništvo!

Rad bi povedal nekaj svojih misli v zvezi z obiskom delegacije KPI 6. avgusta na Rabu, v Rižarni in na bazovskem breznu.

V zvezi s fojbo je stvar seveda zelo sporna in do neke mere šokantna, a vendar se mi zdi, da zasluži trezno razpravo in da se je ne da likvidirati ali obsoditi kar tako, niti s sklicevanjem na "svete resnice". Še manj se mi zdi umestno, da se skuša izkoristiti to potezo za politično špekulacijo in podtikanje. To se mi zdijo zastarele metode, ki nam niso nikoli prinesle koristi.

Mislim, da danes lahko povsem umirjeno gledamo na vprašanje fojbe, ki je vendarle del naše zgodovine, naše preteklosti. In ker je to del naše zgodovine, je po mojem prav, da imamo tudi do tistih dogodkov naš, samostojen, nam lasten in kulturno zrel odnos - odnos, ki naj bo primeren za današnji čas in za naša današnja prizadevanja. Tistih dogodkov s konca vojne nima smisla skrivati (in se jih tudi ne da skrivati), prav tako jih nima smisla poveličevati, pa čeprav je šlo - mislim - za neogibno reakcijo na dolgoletno fašistično nasilje. Še manj bi imelo smisla se jih sramovati ali gojiti zaradi njih v nas občutek krivde.

Prav pa je, po mojem, da tudi iz naše zgodovine odberemo danes to, kar je veljavno za današnji čas in da pustimo preteklosti to, kar se je lahko zgodilo samo v tistih razmerah. Z osebno, gotovo banalno ali nesmiselno predstavo bi lahko rekel, da sem sam - rojen po vojni - s svojo današnjo zavestjo prepričan, da bi bil leta 1945 gotovo tam, kjer so bili takrat naši partizani - osvoboditelji, a da me iste takratne vrednote danes vodijo k drugačnim načinom boja. Zato nimam nikakršnega pridržka ali problema priznati sebi in drugim, da postanemo tudi mi - Slovenci, komunisti itd. - včasih kruti, nasilni in maščevalni, ker smo tudi mi normalni ljudje, a da nam tako zadržanje sploh ne paše in da se ne bi radi vrnili v tak položaj in do takih zadržanj, do kakršnih so nas prisilile tedanje razmere, ki so jih izoblikovali fašisti in nacisti.

Menim, da v takem priznanju ni nič hudega, da s tem nikakor ne zanikamo, zbrišemo ali se oddaljimo od vrednot in od vrednosti narodnoosvobodilnega boja in niti od naših ter splošnih današnjih interesov in ciljev. S takim priznanjem se pred nikomer tudi prav nič ne opravičujemo, ker se nimamo pred kom, saj poznamo zgodovino zadnje vojne in vsa njena grozodejstva. Pokažemo pa s tem, po mojem, neko kulturno in politično ter človeško zrelost, ki je še kako potrebna. Z njo se po mojem tudi dvignemo nad tiste, ki z zgodovino in izrecno s fojbo še vedno podlo špekulirajo. Vemo, da italijanski fašisti, nacionalisti in oblastniki uporabljajo od začetkov fojbe za to, da bi si - nekateri - zakrili slabo vest in splošneje, da bi dokazali, da smo Slovenci, komunisti in levičarji nevarni kriminalci in nasilneži in da nas je treba zaradi tega držati nekako v šahu.

Mislim, da so z zavestjo o vsem tem naši tovariši stopili na Rab, v Rižarno in tudi na fojbo 6. avgusta: dostojanstveno in samostojno, da bi simbolično pokazali, da si hočemo aktivno prizadevati proti vojnam in nasilju, za mir, sožitje in sporazumevanje ter da smo za drugačen način politike, tak, ki ne pozna špekulacij in strumentalizacij. Na fojbo so stopili kot na kraj prisiljenega nasilja iz tiste dobe, ne pa kot na "oltar" protislovenstva, protikomunizma in protijugoslovanstva. Ta način politike in izkoriščanja tragične zgodovine prepuščamo našim nasprotnikom, nas se to ne tiče!

Naši tovariši pa tudi niso odšli tja, da bi se oprali neke krivde, kakršno nam pripisujejo tisti, ki izkoriščajo fojbo proti nam oziroma za lastne politične interese. To je bila, po mojem, simbolična poteza, kot prispevek k prizadevanjem, da bi se v teh krajih dvignili nad politiko, ki sloni na potvarjanju dejstev, demagogiji, lažeh, na vsiljenih večnih "svetih" resnicah in izsiljevanju. S to našo potezo, s takim pristopom k politiki, ki naj gleda resnici v oči, in s takim obravnavanjem preteklosti se mi obračamo nase in na pošteno misleče ljudi ter na tiste, ki vsaj v kali pošteno mislijo. Meni se zdi, da ostali priklenjeni - eni in drugi - na "svetih" resnicah, ki zaradi komodnega poenostavljanja prekrijejo tudi vse to, kar danes ne more več predstavljati veljavne vrednote, pomeni ostati blokirani v položaju in razmerah, ki so se v vsej povojni dobi do danes pri nas prav malo spremenile.

Vem, da je oblast kriva, če Slovenci še nimamo zakona, vem, da so oblastniški krogi in stranke v največji meri odgovorni, če ima še vedno tolikšen del italijanskega prebivalstva zaprt in negativen odnos do naše narodnostne skupnosti. Ampak kljub temu, ali prav zaradi tega hočem v svojem načinu dela naprej, brez tabujev in pridržkov ter se želim s sodobnimi metodami obračati na družbo, v kateri živim. Zavedam se tudi, da šop cvetja na bazovski šoht stvari občutno ne spreminja - ne na boljše ne na slabše! Ampak tudi to je simbolična poteza, ki sili k bolj poštenemu in iskrenejšemu razmišljanju tako nas same kot tiste naše sodržavljane, katere politični špekulanti in naši nasprotniki prepričujejo, da smo mi nasilneži z zgodovinsko krivdo. Naši nasprotniki ne bodo ljudem nikoli povedali, da je bila fojba za nas nujno zlo, v katerega smo bili prisiljeni, da je bila to iz človeškega vidika pravzaprav neogibna posledica dotlej doživetega fašističnega nasilja, kar med drugim v zgodovini ni nobena novost. Mi pa lahko to povemo, tudi s takimi simboličnimi dejanji. Konec koncev smo človeško in kulturno vendar sami svoji gospodarji in sami znamo odgovarjati za vsa naša taka ali drugačna dejanja iz preteklosti in sedanjosti. Za to ne potrebujemo nepoklicanih sodnikov ne spovednikov!

To so seveda moje osebne misli, tudi če tu pa tam uporabljam prvo osebo množine. Zato bi dodal še sledeče: iz prebiranja prispevkov v Primorskem dnevniku o tem vprašanju sem dobil vtis, kot da se je naš majhen svet čez noč obrnil na glavo. Kot da so čez noč postali največji zagovorniki NOB in njegovih idealov ter najzanesljivejši in najbolj dosledni v boju za naše pravice drugi, komunisti pa, seveda, nenadoma obratno! Gre seveda samo za vtis, ki sem ga pa dobil ob branju člankov in prispevkov tistih, ki so se opredelili proti obisku na fojbi, če izvzamem trezno pismo prof. Pečenka in stališče VZPI-ANPI.

Ponavljam, da je po mojem stvar vredna resne in spoštljive razprave, saj se Spetiču in tovarišem gotovo ni zmešalo: stvar so vsekakor premislili. Spetič in tovariši so dobro vedeli tudi, da njihovo dejanje ne bo najbolj popularno, ker je šlo izven tradicionalnih shem. In vendar so zbrali potrebno razumsko korajžo! Zato jih še bolj spoštujem.

S spoštovanjem

MILOŠ BUDIN

Vinogradniki se pripravljajo na skorajšnjo trgatev

Vina bo letos mogoče nekoliko manj prav zato pa bo boljše od lanskega

Tržaški vinogradniki se začenjajo pripravljati na svoje najpomembnejše in hkrati najdelikatnejše opravilo v letu - na trgatev. Z njo po eni strani pride do končnega učinka delo, ki so ga v vinograd vlagali skozi vse leto. Po drugi strani pa je od same trgatve in še posebej od izbire primernega časa zanjo veliko odvisno, kakšna bo kakovost vinskega pridelka.

Seveda je še prezgodaj ocenjevati, kakšna bo letošnja trgatev, saj pridelek ni na varnem, vse dokler ni pod streho. (Kot pravi pregovor, nesreča ne počiva.) Toda po drugi strani je spet res, da je v tem času mogoče že z dokajšnjo zanesljivostjo povedati, kako pridelek kaže. In tako smo se obrnili na nekatere izmed najpomembnejših vinogradnikov na Tržaškem in jih zaprosili, naj nam zaupajo svoje vtise in ocene.

Danilo Lupinc iz Praprota je z obeti za letošnjo trgatev še kar zadovoljen. V njegovem vinogradu kaže, da bo nekoliko manj vitovske garganje kot v povprečnih letinah, medtem ko naj bi se bolje obnesla tako malvazija kot refošk. Grozdje je za zdaj zdravo, a v zadnjih dneh so ga začele napadati ose, zaradi česar ga bo najbrž treba nekoliko prej potrgati, kot bi ga sicer. Dolgo sušno obdobje, ki se je pričelo lani poleti in se končalo letos spomladi, po njegovem ni imelo večjih posledic pri trtah. Večje težave je letos delalo obilno poletno deževje, ki je zahtevalo veliko naporov za to, da bi ohranili zdravo grozje. Lupinc računa, da bo belo grozdje trgal okrog 20. septembra, refošk pa kakih deset dni pozneje. Seveda, če bo vreme kolikor toliko normalno.

Rudi Košuta iz Križa nam je povedal, da je na njegovih trtah v kriškem Bregu letos malce manj grozdov od povprečja, v zameno pa da zelo dobro kažejo. To velja za obe beli sorti, ki ju goji, in sicer za glero (it. prosecco oziroma puccino) ter za malvazijo. Leto je v njegovem vinogradu doslej potekalo povsem normalno, vse od cvetenja dalje. Vreme je bilo še kar naklonjeno in ni imel večjih težav s preprečevanjem bolezni. Zdaj se jagode že pišejo in če se ne bo kaj izrednega zgodilo, bo pridelek spravil že precej pred koncem meseca. Sicer pa bo upošteval tudi nasvete strokovne službe Kmečke zveze, s katero redno sodeluje.

Andrej Milič iz Zagradca nam je odgovarjal namesto odsotnega očeta Josipa. Miličevi gojijo malvazijo in vitovsko garganjo ter refošk oziroma teran in povedal nam je, da bo tudi pri njih letošnji pridelek količinsko nekoliko skromnejši od lanskega. Drugače pa je leto bilo precej normalno in pri delu v vinogradu niso imeli večjih težav. V tem trenutku je zorenje grozdja za spoznanje v zamudi, toda pričakovati je, da bo v septembru prav zaradi manjše količine lahko nadoknadilo zamujeno. Računajo, da bodo belo grozje potrgali konec meseca, teran pa na začetku oktobra. Vsekakor nameravajo upoštevati nasvete, ki jih bo nudila strokovna služba Kmečke zveze.

Zoran Parovel iz Mačkolj nam je povedal, da bodo na njihovem koncu po vsej verjetnosti potrgali bele sorte

(Foto Križmančič)

(sauvignon, pinot, malvazijo in vitovsko garganjo) že prihodnji teden, medtem ko bo seveda treba za črne sorte (refošk in merlot) še nekoliko počakati. Na splošno je grozdje v Bregu nekoliko bolj zrelo, kot je običajno v tem času. Mimo tega kaže, da bo letina s količinskega vidika povprečna. Če bo šlo vse po sreči, bo pridelka za 20 do 30 odstotkov več kot lani, a upoštevati je treba, da je bila lanska trgatev precej skromna. Letošnji obeti so tudi s kakovostnega vidika precej dobri, sicer pa Parovel opozarja, da je za kakovost vina velikega pomena tudi delo v kleti, za kar pa na Tržaškem, žal, še nimamo res zadovoljive strokovne službe.

Strokovnjaki KZ opozarjajo na pomen kisline v grozdju

Tudi letos je Kmečka zveza poskrbela za strokovno službo, ki bo skušala biti vinogradnikom v pomoč ob trgatvi. Vodi jo agronom Mario Gregorič, praktično jo opravljata uslužbenca KZ Marino Faraglia in Stefano Rosati, vse skupaj pa strokovno nadzoruje enolog Miran Vodopivec iz sežanskega podjetja Vina Kras.

Strokovna služba je že na delu in neposredno nadzoruje zorenje grozdja pri 20 vinogradnikih, raztresenih po skorajda vsej tržaški pokrajini. Pri njih opravlja redne meritve sladkorja in kisline ter bo na njihovi osnovi tudi svetovala dan trgatve za vsak kraj in za vsako sorto posebej. Svoje ocene in nasvete bo objavljala v našem dnevniku in po slovenskem radiu.

»Čeprav je tržaška pokrajina sorazmerno majhna,« sta nam povedala dr. Gregorič in Faraglia v pogovoru o splošnih pripravah na trgatev, »so naravne danosti v njej zelo različne, tako da je tudi dozorevanje grozdja od kraja do kraja različno.« Na Krasu so povprečne temperature precej nižje kot v Bregu (se pravi na območju, ki gre od Križa do Milj na eni in do spodnjega dela dolinske občine na drugi strani), pa tudi sestava tal je na Krasu drugačna kot pa v Bregu, saj je tu namesto apnenca peščenjak. To zelo vpliva na rastje, saj kraška tla npr. zadržujejo vlago v znatno manjši meri kot pa breška. Poleg tega so tudi na samem Krasu precejšnje razlike. Na splošno grozdje najprej dozori v Bregu, nato na spodnjem Krasu (devinsko-nabrežinska občina), nazadnje pa na zgornjem Krasu (zgoniška in repentabrska občina).

Dr. Gregorič in Faraglia sta seveda tudi opozorila na razlike v dozorevanju grozdja od vrste do vrste. Bele sorte dozorijo pred črnimi, med belimi sortami pa npr. sauvignon in pinot pred malvazijo in vitovsko garganjo. Toda kaj pravzaprav je ta »zrelost«?

»Poudariti je treba, da je zrelost grozdja iz vinarskega ozira nekaj drugega kot pa iz jedilnega,« odvrneta naša sobesednika. »Pri določanju prve je treba upoštevati dva bistvena dejavnika, in sicer količino sladkorja in količino skupne kisline. Vinogradniška tradicija je v naših krajih v glavnem upoštevala le sladkor, a to je zgrešeno. Če bi že morali dajati eni od omenjenih sestavin prednost, bi skorajda bilo boljše paziti bolj na skupno kislino, ki jo je v kleti veliko težje popravljati kot pa sladkor.«

Grozdje je na splošno pri nas zrelo, ko ima najmanj 18 odstotkov sladkorja in od 8 do 9 gramov skupnih kislin na liter. Seveda je treba upoštevati tudi razlike med sortami. Strokovnjaka KZ opozarjata, da se količina skupne kisline ob zorenju grozdja hitro spreminja, tako da je idealni čas za trgatev sorazmerno zelo kratek, saj traja le nekaj dni.

Po odobritvi petletne pedagoške smeri

Na učiteljišču gojijo upanje da bo še letos stekel pouk za umetniško izobraževanje

Z novim šolskim letom bo na državnem učiteljišču Anton Martin Slomšek stekel »eksperimentalni« pouk petletne pedagoške smeri. To je brez dvoma velika pridobitev za slovensko manjšino, toda predstavniki učiteljišča gojijo veliko upanja, da bodo še letos lahko začeli tudi z umetniško smerjo.

Glede odobritve eksperimentiranja umetniške smeri namreč postopek še ni zaključen. Po začetnem negativnem odgovoru, češ da generalno ravnateljstvo ni pristojno za umetniško izobraževanje, so funkcionarji pokazali razumevanje za potrebe slovenske manjšine po novi izobraževalni smeri. Trenutno preučujejo predlog učiteljišča na Nadzorništvu za umetniško izobraževanje.

Ker je po predlogu učiteljišča učni načrt za umetniško in pedagoško smer v prvih dveh razredih popolnoma enak, bi ne smelo biti pomislekov za vpis v prvi razred, četudi ta hip ni jamstva, da bo umetniška smer odobrena že letos. Ker pa je bolje »držati« kot »loviti«, so se predstavniki učiteljišča angažirali na različnih ravneh. Tako so se zglasili pri Nadzorništvu za umetniško izobraževanje, na generalnem ravnateljstvu za klasično, znanstveno in učiteljsko izobraževanje in pri raznih slovenskih politikih. Kaže namreč, da je rešitev problema odvisna predvsem od finančnih razmer in zato od odredbe o organikih.

Po vseh teh opravljenih poteh in posegih so predstavniki učiteljišča optimisti. Toda tudi v primeru, da ne bi z novo smerjo bilo letos nič, bodo predložili pristojnemu organu avtonomno prošnjo (doslej je bila namreč povezana z eksperimentiranjem pedagoške smeri). Kot rečeno, pa dijake to ne bi smelo to motiti, saj je bienij enak za vse.

Poglejmo sedaj še značilnosti pedagoške smeri, o kateri smo v našem časopisu že obširneje pisali. Na učiteljišču bo z novim šolskim letom kar precej sprememb. Na »pedagoškem liceju« se bodo ustrezno pripravljali tako dijaki, ki bi radi delali v otroških vrtcih, kot oni, ki bi se radi zaposlili v osnovnih šolah. Načrt predvideva prva dva razreda s skupnim učnim programom, nato pa po tri razrede z učnim načrtom pedagoške smeri. Po končanem šolanju bodo dijaki imeli diplomo, s katero se bodo lahko vpisali na vse univerzitetne fakultete.

Za vzgojiteljsko šolo je profesorski zbor sklenil izpeljati program t. im. minieksperimentiranja, ki naj bi dosedanji učni načrt obogatilo z znanjem in veščinami, ki so potrebni za nego dojenčkov in predšolskih otrok. V ta namen imajo v načrtu tudi stike s kvalificiranimi ustanovami, ki delujejo na tem področju.

■ **Včeraj je obiskala** operno gledališče Verdi skupina novinarjev najbolj pomembnih sredstev javnega obveščanja Zvezne republike Nemčije. Goste so sprejeli občinski odbornik Sergio Pacor, fukcionar operne hiše Antonio Quadrelli in kustos Mestnega gledališkega muzeja Schmidl Adriano Dugulin.

Obvestilo SSŠ

Še je možen vpis v tečaje 150 ur

Še je čas za vpis v tečaje 150 ur za dosego diplome nižje srednje šole v slovenščini. Njihovo trajanje in ureditev sta naslednja:

- tečaji so dostopni vsem delavcem in odraslim, ki so dopolnili ali dopolnijo do 31. decembra 1989 16 let starosti (za tiste, ki še niso dopolnili 23 let, je obvezna diploma osnovne šole);
- tečaji so brezplačni;
- trajajo eno leto, od septembra 1989 do maja 1990, skupno več kot 350 ur;
- učne načrte bodo udeleženci prediskutirali skupno s profesorji ob podpori sindikalnih organizacij in v luči najpomembnejših dosedanjih izkušenj;
- komisijo, pred katero bo zaključni izpit, sestavljajo profesorji, ki poučujejo na tečaju;
- po uspešno opravljenem zaključnem izpitu dobijo udeleženci diplomo nižje srednje šole.

Vpisovanja potekajo na sedežu Sindikata slovenske šole, Ul. Carducci 8, ob sredah (od 16. do 17. ure) in ob torkih in četrtkih (od 11. do 12. ure), vsak dan pa na nižji srednji šoli Ivan Cankar, Ul. Frausin 12 (TS), tel. 774046, in na nižji srednji šoli Simon Gregorčič, Dolina 210, tel. 228132.

Po kratki bolezni nas je zapustil

Valentino Simonitti

ARHITEKT

Pogreb bo danes, 1. septembra, ob 16. uri iz cerkve v Barnasu pri Špetru.

Žalostno vest sporočajo žena, hčerki Donatella in Sonja ter drugo sorodstvo.

Špeter, 1. septembra 1989

Umrl je arhitekt

Valentino Simonitti

zaslužni kulturni in družbeni delavec, pobudnik številnih akcij za preporod Beneške Slovenije.

Ostal bo trajno v našem spominu.

Slovenske organizacije videmske pokrajine

Beneški študijski center Nediža iz Špetra se z občudovanjem in hvaležnostjo spominja arhitekta Valentina Simonittija, ustanovnega člana društva, globokega poznavalca kulture in problemov Beneške Slovenije in pobudnika mnogih naših programov.

Sekcija KPI iz Špetra se pridružuje žalovanju družine ob nenadni izgubi arhitekta Valentina Simonittija.

Ob 10. obletnici smrti

Janka Obada

se ga z ljubeznijo spominjajo

žena Marica ter sinova Zdravko in Jožko z družinama

Salež, 1. septembra 1989

Ob izgubi ljubljene none Marije izreka iskreno sožalje Moniki, Marku, Luki, Tanji in Martini

Skavtska družina iz 3. Stega

Zadruga Ambient izraz novega odnosa do naravnega okolja

Imenuje se Ambient, stara je dve leti in šteje devet mladih ljudi. To je v skopih obrisih osebna izkaznica zadruge, ki se na območju zahodnega Krasa ukvarja z vrtnarstvom, ekološkimi posegi in ovrednotenjem okolja. Zadruga Ambient ima sedež v Devinu, poleg dveh Devinčanov jo sestavlja še pet mladeničev iz Nabrežine in dva Šempolajca. Povečini so to Slovenci, vse pa druži navezanost na zemljo in občutljivost do naravnega okolja.

Pobuda za ustanovitev zadruge nikakor ni bila naključna. Že dolgo so namreč nekateri njeni člani razmišljali o možnosti, da bi kot domačini sodelovali pri urejanju okolja. Pri tem jih je spodbudilo dejstvo, da je čedalje več ljudi spreminjalo dotlej pretežno pasiven odnos do problemov okolja in da so tudi krajevne uprave začele izdelovati načrte za ovrednotenje in zaščito zelenih površin. Želja po skupinskem in koordiniranem doprinosu je bila tako močna, da se je zamisel o ustanovitvi zadruge nazadnje uresničila: vanjo so pristopili tako brezposelni kot tudi nekateri mladi v rednem delovnem razmerju in študentje. Med njimi sta bila dva, ki sta uspešno končala srednjo šolo agronomije, sicer pa so vrtnarstva oziroma kmečkih opravil bili vešči tudi ostali.

V prvem letu delovanja se je zadruga ukvarjala z ekološkimi posegi (prežno s čiščenjem plaž v domačih krajih) in z vrtnarstvom (obrezovanjem sadnega drevja itd.). Letos pa je uredila več zelenic okrog vrtcev in osnovnih šol v številnih vaseh: Mavhinjah, Ribiškem naselju, Nabrežini, Naselju sv. Mavra in Devinu. Ureditev zelenih površin ji je poverila devinsko-nabrežinska občinska uprava, zraven pa je zadruga opravljala dela kot je npr. barvanje ograj ipd. Sicer pa so člani zadruge opravili več del tudi na domovih zasebnih klientov. V kratkem se bo lotila še enega pomembnega dela, in sicer ureditve t.i. parka miru ob glavni cesti v Štivanu.

Člani zadruge so — kar zadeva bodočnost — optimistično razpoloženi. Začetne težave so mimo, poleg tega pa je projekt stekel razmeroma dobro. Res je sicer, da je nekaj podobnih zadrug zaradi objektivnih problemov moralo prekiniti delovanje, vendar — po mnenju članov — možnosti za nadaljnje delo obstajajo. Ljudje namreč vedno bolj cenijo zelenje, še zlasti vrtičkarstvo, zelenice v urbanem prostoru itd., z okoljem pa so vzpostavili bolj intimen odnos. Zadruga Ambient je poleg tega ena redkih, ki se na Krasu ukvarja s temi dejavnostmi.

Čeprav se odnos do okolja spreminjo na bolje, je v družbeni kulturi opaziti še nekaj pomanjkljivosti. Ena od teh je pomanjkanje vrtičkarske tradicije, kakršna je npr. značilna za Angleže in nekatere druge narode. Člani zadruge Ambient se tega sicer zavedajo, vendar kljub temu računajo, da bodo tudi sami dali svoj prispevek na tem področju. **(iv)**

Zlomil si je roko in nogo

Med čiščenjem oken delavec padel z višine treh metrov

Na ortopedskem oddelku katinarske bolnišnice so včeraj okrog 13. ure sprejeli 24-letnega delavca Feliceja Esposita, ki je po rodu iz Neaplja, a stanuje v Ulici del Bosco 6 v Trstu.

Fant si je zlomil stegnenico in komolec ter se odrgnil po desnem delu telesa, ko je v Ulici Veronese padel z višine treh metrov. Esposito je bil zaposlen pri neki šentjakobski zadrugi, ki je v teh dneh čistila okna višje srednje šole Oberdan v Ulici Veronese. Agenti letečega oddelka ugotavljajo, kako se je pripetila nesreča, zaenkrat vsekakor kaže, da se je Esposito povzpel na okensko polico, kjer je nenadoma izgubil ravnotežje in padel na tla.

V bolnišnici so zdravniki ugotovili, da se bo moral zdraviti tri mesece.

Tudi v Trstu laboratorij za vzrejo človeških ribic

Znamenite človeške ribice (proteus anguinus), ki so doslej bile na ogled le v Postojnski jami, bodo imele varno zavetišče tudi v Trstu in to nedaleč od mestnega središča — v Ulici Reni. Tam so pred desetletji zgradili petsto metrov dolg podzemski predor, ki je med drugo vojno služil kot protiletalsko zaklonišče. V predoru je že nared laboratorij, kjer bodo vzrejali človeške ribice, za katere se znanstveniki bojijo, da jim grozi izumiranje.

S finančne plati sta pobudo podprla združenji Leo club in Lions club, laboratorij pa bo vodil predstavnik Jadranskega speleološkega društva Erwin Pichl. Repate dvoživke bodo lovili v goriškem Zagraju, kjer jih običajno »naplavita« narasli Vipava in Timava. Laboratorij bodo uradno odprli čez mesec dni, dvoživke in ilustracije o njihovih značilnostih pa bodo na ogled tudi javnosti. Za dijake bodo priredili vodene obiske.

Človeška ribica je repata dvoživka, do 30 cm dolga; živi v podzemskih vodah dinarskega krasa od Slovenije do Hercegovine, diha s škrgami, a ima tudi pokrnela pljuča. Njene zakrnele oči leže pod kožo, ki je brezbarvna. Razmožuje se z jačeci, izjemoma leže tudi žive mladiče. V tržaškem laboratoriju, ki je po onem v francoskem mestu Moulis pri Pirenejih drugi v Evropi, se bodo preizkušali tudi v razmnoževanju človeških ribic, kar pa v takih okoliščinah ni najbolj enostavno.

Pogovor z Anastazijo Purič

Pri gropajskem zboru Skala si močno želijo novih pevcev

MePZ Skala med nastopom na reviji Primorska poje

Mešani pevski zbor Skala iz Gropade bo 14. septembra ponovno začel z rednimi vajami. »Srečni smo, da bodo vaje v dvorani našega zadružnega doma, kjer bo verjetno že konec septembra nared tudi soba v prvem nadstropju, namenjena prav našemu zboru,« nam je povedala pevovodkinja Anastazija Purič, ki ni le dobra voditeljica zbora, temveč sodoživlja z njim vse težave, pa tudi lepe trenutke, ki se obetajo KD Skala, istoimenski zadrugi, članom, domačinom in mladim ob dejstvu, da zadružni dom raste, da v njem že potekajo razne dejavnosti in da bo v prihodnosti zaživelo tudi bogato kulturno in družabno življenje.

»Lani smo vadili še v kletnih prostorih. Sredi sezone, ko smo se pripravljali za nastop na reviji Primorska poje, pa smo imeli vaje že v dvorani. Pred tem je zbor imel zatočišče pri vaščanih: pri Daniju Milkoviču ter Aldu in Sonji Gornik.«

Ob koncu sezone je zbor štel 45 pevcev in pevk, od katerih jih je skoraj polovica mladih oziroma mlajših, prav tako polovica je žensk in deklet. »Tako veseli bi bili, ko bi se še kdo vpisal v naš zbor, četudi ni Gropajc. Veliko mladih je še po naših vaseh, ki preživljajo večere doma pred televizorjem, v barih, ali kako drugače. Mi pa bi želeli, da bi se nam pridružili in z nami peli. Vaje resda niso lahke, toda večeri, ko smo skupaj, so tudi družabni večeri, ko se srečamo, pogovorimo in utrjujemo prijateljstvo.«

Anastazija, ki vodi zbor že pet let, je z njegovo rastjo in razvojem zelo zadovoljna. »Pevci hodijo pridno na vaje. Mlajšim gre morda učenje lažje, zato pa so ostali bolj marljivi in vestni na vajah. Moram reči, da smo v tem času napredovali, da so glasovi bolj zliti in da so si pevci ustvarili kar precejšnjo kulturo lepega petja.«

Vaje potekajo dvakrat tedensko, večkrat tudi trikrat, če vadijo posamezni glasovi posebej in potem še skupno. Anastazija sama vodi vaje, korepetira ter uči pevce peti skladbe tudi v drugih jezikih, kot npr. v slovaščini, latinščini, francoščini, makedonščini in v raznih slovenskih dialektih. »Sama sem pripravila tudi priredbe za nekatere skladbe. Naš zbor ima tako v programu dve moji priredbi, in sicer slovaško »Pridi ty šuhajko« in še pesem »Tancuj, tancuj«.

Mešani zbor Skala se predstavlja na nastopih s svojim izborom pesmi, ki jih na primer drugi zbori ne pojejo. »Tako je naše petje in podajanje bolj zanimivo za nas, pa tudi za poslušalce.« Anastazija bi si želela še nekaj dobrih altov in tenorjev, kar je pač v glavnem želja vseh pevododij. »Želela pa bi tudi, da bi imela naša Zveza na razpolago pedagoge, ki bi pevce po potrebi učili tehnike dihanja, nastavka glasu. Takšni strokovnjaki, ki bi jih lahko imeli naši zbori na razpolago, bi bili koristni in vedno dobrodošli.«

In kako je postala pevovodkinja? »Sama sem bila pevka v raznih zborih. Kot deklica sem pela pri zboru A. M. Slomšek v Bazovici, nato pri zboru Lipa, pa pri mešanem zboru Glasbene matice, ki ga je vodil Stojan Kuret in še pri zboru na konservatoriju Tartini. Povrhu že vrsto let sodelujem s Tržaškim oktetom kot korepetitorka. Od nekdaj sem imela veselje do petja. Pri ZSKD sem opravila tečaj za pevovodje, pri GM pa sem študirala kompozicijo. In ko so me tu v Gropadi vprašali, če bi hotela voditi njihov zbor, sem bila takoj pripravljena. Ni mi žal. Dobro se počutim v tem zboru, rada imam pevce in pevke in tudi oni so - upam - z menoj zadovoljni.«

Sedaj si Anastazija samo želi, da bi čim več mladih prebralo ta naš razgovor in se pridružilo zboru Skala. »Zbori so stebri kulturne dejavnosti v naših vaseh. Stremeti moramo, da bodo s svojo rastjo in kvaliteto to vlogo še utrdili in okrepili.«

NEVA LUKEŠ

Proseška župnija se vneto pripravlja na svoj tradicionalni letni praznik

Proseška župnija se pripravlja na svoj letni praznik v čast Matere božje. Dan bi moral biti praznik Male gospojnice, vendar se po stari navadi obredi s procesijo vršijo v nedeljo pred 8. septembrom.

Letos bo po želji g. župnika P. Rafaela Slejka vodil duhovno pripravo s pridiganjem tridnevnice naš rojak P. Franc Husu, član klaretinskega reda, ki je prišel med nas iz svoje daljne postojanke Altamura (Bari), kjer je predstojnik svetišča svete Lucije.

Tridnevnica se je začela v četrtek, 31. avgusta. V nedeljo, 3. septembra, bomo imeli dve sveti maši: prvo bo ob 10. uri, drugo pa ob 16. uri. Maše in darovanja se bo vsak dan udeležila tudi skupina mladih s svojim petjem.

Po drugi maši bomo imeli navadno procesijo po vasi: dekleta v belih oblekah bodo nosila kip fatimske Matere božje. Sodelovali bodo tudi skavti s Proseka in Kontovela. Slavnost bo s petjem obogatil cerkveni pevski zbor pod vodstvom Milka Cibica. Proseška godba na pihala pa bo pod vodstvom Aljoše Starca spremljala Marijine pesmi. Seveda ne bodo manjkale niti narodne noše, ki jih bodo oblekli mladi in starejši. Proseški verski praznik se bo zaključil s posvečenjem vaške skupnosti Marijinemu srcu.

PROVINCIA DI TRIESTE
TRŽAŠKA POKRAJINA

PRISPEVKI ZA OTROKE IZSELJENCEV

Tržaška pokrajinska uprava je pooblaščena, da dodeli prispevke, ki jih predvideva čl. 5, odstavka a) in b), deželnega zakona št. 51 z dne 27. 10. 1980 za akademsko in redno šolsko leto 1989/90 in sicer kot prispevek za kritje stroškov bivanja v zavodu ali kraju študija na šolah in univerzah na deželnem teritoriju.

Pravico do teh prispevkov imajo otroci izseljencev, ki bivajo v tujini. Pomoč dobijo za šolanje na rednih šolah ali univerzah, na deželnem teritoriju. Otroci izseljencev iz Furlanije-Julijske krajine dobijo podporo tudi za obiskovanje tistih šol, ki jih v deželi ni v šolskem letu 1989/90.

Rok za vložitev prošenj v tajništvu predsedstva pokrajinske uprave v Trstu zapade 30. septembra 1989 ob 13. uri.

Zainteresirani lahko dvignejo okrožnico z vsemi pojasnili v vratarnici Tržaške pokrajine na Trgu Vittorio Veneto 4 in Ul. S. Anastasio 3 vsak dan - vključno ob sobotah - od 8. do 14. ure.

SKD IGO GRUDEN in ARS NOVA

vabita na

KONCERT ANSAMBLA AVSENIK

v nedeljo, 3. septembra, ob 20. uri na športnem igrišču Sokol v Nabrežini.

Deloval bo tudi dobro založen kiosk.

V primeru slabega vremena bo prireditev potekala v občinski telovadnici v Nabrežini.

gledališča

MIRAMARSKI PARK - LUČI IN ZVOKI
Jutri ob 21.00 in **ob 22.15** predstavi v italijanščini.

kino

ARISTON - 21.00 **Compagni di scuola**, r. Carlo Verdone.
EXCELSIOR - 17.30, 22.15 **Poliziotto a quattro zampe**, kom., i. J. Belushi.
EXCELSIOR AZZURRA - 18.45, 21.45 **La vedova non veste di nero**, □
LJUDSKI VRT - 21.00 **Il piccolo diavolo**, r. Roberto Benigni.
NAZIONALE I - 16.30, 22.15 **Nightmare 4**, srh., □
NAZIONALE II - 17.00, 22.15 **Cioccolato bollente**, kom., i. Vanessa Redgrave.
NAZIONALE III - 16.20, 22.10 **La scuola dei piaceri proibiti**, porn., □□
NAZIONALE IV - 16.20, 22.10 **Bestialità bitransexual gay**, porn., □□
GRATTACIELO - 17.30, 22.15 **Scuola di polizia 6**, kom.
MIGNON - 17.00 22.15 **La casa 4**, srh., □
EDEN - 15.45, 22.00 **Moana Pozzi, una calda femmina da letto**, porn., □□

VITTORIO VENETO - Zaprto zaradi popravil.
CAPITOL - 16.15, 22.00 **La bella addormentata nel bosco**, prod. Walt Disney.
LUMIERE FICE - 18.00, 22.10 **Le relazioni pericolose**, dram.
ALCIONE - Zaprto.
RADIO - 15.30, 21.30 **Le calde liceali**, porn., □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

koncerti

GOETHE INSTITUT
Mednarodna poletna šola za mlade violiniste - Čedad priredi danes, 1. septembra, ob 20.30 koncert udeležencev tečaja v dvorani Goethe Instituta v Trstu, Ul. Coroneo 15. Na sporedu bo glasbena pravljica »Nekaj, česar še ni bilo« in izvedba »Happy suite« Viktorja Fortina, ki jo bo vodil avtor sam.

Ponovitev bo jutri, 2. septembra, ob 20.30 v gledališču Ristori v Čedadu.

GLASBENI SPREHODI
V ponedeljek, 4. septembra, ob 12. uri bo v dvorani Granzotto na sedežu ANSE (Ul. Campo Marzio 10) dirigent Severino Zannerini predstavil koledar pete priredbe GLASBENIH SPREHODOV PO MIRAMARSKEM PARKU, ki jih je organizirala Opera Giocosa Furlanije-Julijske krajine.

ANSAMBEL AVSENIK
V nedeljo, 3. septembra, ob 20. uri bo na prireditvenem prostoru ŠD Sokol v Nabrežini koncert znamenitega ansambla Bratov Avsenik.

razna obvestila

MePZ Primorec-Tabor obvešča, da prične z vajami danes, 1. septembra, ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah.

Slovenski lovski pevski zbor FJK Doberdob obvešča vse pevce, da bo prva vaja v letošnji sezoni v sredo, 6. septembra, ob 20.30 v Bubničevem domu v Repnu.

šolske vesti

Glasbena matica obvešča vse tiste, ki niso še potrdili vpisa za šolsko leto 1989/90 naj to storijo še danes, 1. septembra.

Glasbena matica obvešča, da se vrši vpisovanje novih gojencev za šolsko leto 1989/90 do vključno 11. septembra na šoli v Trstu, Ul. R. Manna 29, tel. 418605.

prispevki

Ob prvi obletnici smrti dragega sina Uga Miliča darujeta mama in tata 50.000 lir za SKD Vigred.

V spomin na Milo Škerlavaj por. Milič darujeta Dolfi in Rudi Wilhelm 50.000 lir za SKD Tabor.

V spomin na Milo Škerlavaj por. Milič darujeta Marija in Alberto Squarzolo 20.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Obvestilo naročnikom Primorskega dnevnika

Priporočamo vsem naročnikom Primorskega dnevnika, ki želijo prejemati časopis na kraju letnih počitnic, da obvestijo naš ekspedit (**tel. 040/7796610** vsak dan razen ob nedeljah od 8. do 14. ure) o spremembi naslova **vsaj pet dni pred odhodom.**

Uprava
Primorskega dnevnika

Park Finžgarjevega doma na Opčinah

DRAGA 89

Danes ob 17. uri okrogla miza

MANJŠINA - ŽRTEV IDEOLOŠKIH BOJEV

Sodelujejo: Ivan Verč, Tomaž Simčič in Ferruccio Clavora.

Kulturno-gospodarska zadruga BAN

vabi na tradicionalno

ŠAGRO POD KOSTANJI

pri Banih

1., 2. in 3. septembra 1989

Program: **danes, 1. t. m.,** ob 20. uri ples z ansamblom ZVEZDE. **Jutri, 2. t. m.,** ob 20. uri ples z ansamblom FURLAN. **V nedeljo, 3. t. m.,** ob 20. uri ples z ansamblom ZVEZDE.

čestitke

KD Rovte-Kolonkovec iskreno čestita harmonikašu DAVIDU DANIELIJU za prejeto nagrado svetovnega prvaka v diatonični harmoniki, kategorija do 18. leta starosti.

Danes praznuje 15. rojstni dan DAVID BAJEC iz Ricmanj. Obilo sreče v življenju mu želijo starši, brat, nona, nono, teta, stric ter bratranec Michele.

Ob rojstvu malega MARTINA čestitajo družini Dominis Čupovci.

včeraj - danes

Danes, PETEK, 1. septembra 1989
MILIDIN

Sonce vzide ob 6.26 in zatone ob 19.44 - Dolžina dneva 13.18 - Luna vzide ob 7.35 in zatone ob 19.58.

Jutri, SOBOTA, 2. septembra 1989
MILIJEVA

PLIMOVANJE DANES: ob 4.41 najnižje -54 cm, ob 11.7 najvišje 49 cm, ob 17.09 najnižje -35 cm, ob 22.54 najvišje 36 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 21 stopinj, zračni tlak 1014,5 mb narašča, veter 6 km na uro jugovzhodnik, vlaga 53-odstotna, nebo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 21 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Giulia Cobol, Andrea Leone, Mariagrazia Gagliano, Eleonora Galimberti, Francesco De Mitri.

UMRLI SO: 91-letni Pellegrino Zacchigna, 79-letna Maria Kuret, 82-letni Marcello Rondi, 54-letni Silvio Svic, 63-letni Alessandro Leonarduzzi, 74-letna Nerina Vanderbecker, 86-letna Ottilia Novati.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 28. avgusta, do sobote, 2. septembra 1989
Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Largo Sonnino 4, Trg Libertà 6, Erta S. Anna 10 (Kolonkovec), Lonjerska cesta 172, MILJE, Lungomare Venezia 3.
PROSEK, (tel. 225141 in 225340) - samo po telefonu za nujne primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Largo Sonnino 4, Trg Libertà 6, Erta S. Anna 10 (Kolonkovec), Lonjerska cesta 172, Korzo Italia 14, Ul. Giulia 14, MILJE - Lungomare Venezia 3.
PROSEK, (tel. 225141 in 225340) - samo po telefonu za nujne primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Korzo Italia 14, Ul. Giulia 14, MILJE, Lungomare Venezia 3.
PROSEK, (tel. 225141 in 225340) - samo po telefonu za nujne primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

razne prireditve

SKD Vigred iz Šempolaja prireja danes, 1. septembra, ob 21. uri na šolskem dvorišču v Šempolaju KONCERT ANSAMBLA OTTAVIA BRAJKA iz Izole. Vstop prost. Vljudno vabljeni!

PD Kolonkovec prireja jutri, 2. in nedeljo, 3. septembra, TRADICIONALNI PRAZNIK SOLATE. V soboto, 2. septembra, ob 16.30 se bo vršilo na njivi Justa Kariša v Ul. Gravisi 16 tradicionalno tekmovanje v sajenju solate.

Slovenska skupnost - sekcija občine Dolina prireja jutri, 2., v nedeljo 3. in v ponedeljek, 4. septembra tradicionalni NAŠ PRAZNIK pri občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu. V soboto zvečer bo igral ansambel TAIMS, v nedeljo ansambel FURLAN in v ponedeljek AGROPOP iz Ljubljane. Vabljeni!

Proseška župnija vabi na PRAZNIK MATERE BOŽJE, ki bo v nedeljo, 3. septembra, ob 16. uri s slovesno sveto mašo in nato procesijo s kipom Fatimske matere božje. Vabljeni vsi, posebno pa otroci, dekleta v belih oblekah ter narodne noše.

razstave

Na Gradu sv. Justa je na ogled razstava slikarja WILLIEMA KLEINA. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 20. ure.

V palači Costanzi bo do 5. septembra na ogled razstava štirih avstrijskih umetnikov pod naslovom »IV Dimensione«.

Na sedežu letoviščarske ustanove v Miljah, Ul. Roma 20 bo jutri, 2. septembra, ob 18. uri otvoritev razstave olj in keramike LUIGIJA TAMBURINIJA.

V razstavni dvorani letoviščarske ustanove v Sesljanu bo danes, 1. septembra, ob 18.30 otvoritev razstave salzburškega umetnika Güntherja Schatzdorferja.

V Občinski galeriji bo v torek, 5. septembra, ob 18. uri otvoritev razstave SILVE FONDA.

izleti

Državni poklicni zavod J. Stefan prireja za srednješolce 10., 11. in 12. septembra tridnevni izlet na Triglavsko pogorje z vzponom na Triglav ter za manjšo skupino vzpon na Škrlatico. Vpisovanje se vrši v tajništvu šole (Ul. S. Cilino 16) do vključno ponedeljka, 4. septembra.

mali oglasi

OSMICO je odprl Mario Milič, Repnič št. 39. Toči belo in črno vino.

PRODAM opel kadett GSI 2000, letnik 1987, 50.000 km, v zelo dobrem stanju. Za informacije klicati po 19. uri na št. 228174.

PRODAM renault 4, letnik 1983 v dobrem stanju. Tel. (040)251063.

PRODAM vikend hišo v gozdu Martuljku. Tel. na št. (040)44260 ob večernih urah.

PRODAM trgovino sadja in zelenjave, zagotovljeno delo in zaslužek. Tel. 822460.

PRODAM štiri nova kompletna okna iz macesnovega lesa, zaradi zgrešenih velikosti. Tel. na št. 281280.

PRODAM knjige za 4. in 5. letnik DTTZ Žiga Zois. Tel. 811673.

UGODNO PRODAM po polovični ceni, nov nerabljen umivalnik, ovalne oblike, shampagne barve, ki meri 57 cm za 43 cm. Tel. 51853.

UNIVERZITETNI ŠTUDENT išče sobo ali stanovanje v bližini nove univerze v Trstu. Tel. na št. (0481)882174.

SLAŠČIČARNA na Krasu zaposli gospo, staro največ 29 let, kot pomočnico v laboratoriju. Tel. 213055.

MLADENIČ, ki se želi vplejati v slaščičarsko stroko naj tel. na št. 213055.

15-LETNI fant išče zaposlitev kot vajenec za mehanika. Tel. 200820.

DVE STARI žepni uri znamke IWC prodam. Tel. 226618.

SLOVENSKA ORGANIZACIJA sprejme v službo uradnika za računalniško vodenje knjigovodstva in plač. Tel. na št. (0481)32844 v uradnih urah.

PSARNA ARISTA'S AZEE prodaja dobermane mladiče (cepljene in ušesa kupirana), oče evropski prvak, potomec najboljših krvih linij (jaspora, franskenhours) uvožen iz Holandije, mati pa iz ZRN. Tel. (003861)574750.

AMERICAN Strattforthire Terrier - inteligentni psi, navezani za ljudi, primerni za stanovanje. Paritvena kombinacija dveh najboljših linij v Evropi Hägele in Sindacamp, starši mladičev direktni potomci svetovnih prvakov. Ugodna cena in mogoča brezplačna dostava. Tel. (003861)453001 od 15. do 19. ure.

NUJNO rabimo sliko/fotografijo šape za malto. Prijaznega lastnika prosimo, da se javi na tel. št. 827256 ob urah kosila/večerje. Šapo bi samo preslikali.

V OKOLICI Sesljana/Vižovelj se ga izgubil dne 29. avgusta pes, pasme angleški setter, črnobele dlake. Tel na št. 291035 ali 766797 ob urah obedov.

menjalnica

31. 8. 1989

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1406,900	1390.—
Nemška marka	717,570	714,50
Francoski frank	212,970	210.—
Holandski florint	636,540	634.—
Belgijski frank	34,314	34.—
Funt šterling	2206,400	2180.—
Irski šterling	1915,300	1900.—
Danska krona	184,720	182.—
Grška drahma	8,336	8.—
Kanadski dolar	1195,000	1170.—

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Japonski jen	9,720	9,50
Švicarski frank	832,300	829.—
Avstrijski šiling	101,917	101,30
Norveška krona	197,200	194.—
Švedska krona	212,590	210.—
Portugalski eskudo	8,587	8,10
Španska peseta	11,475	11,20
Avstralski dolar	1076,400	1020.—
Jugoslov. dinar	—	0,035
ECU	1490,300	—

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611

Tudi slavni plesalci se včasih potuhnejo

Poklic organizatorja ni vedno lahek, kot so lahko ugotovili pred dvema dnevoma v Grossetu. Svoj nastop sta obljubila plesalca Liliana Cosi in Marinel Stefanescu (na sliki). Njun manager se je še zjutraj pogajal z Občino za zadnje podrobnosti, zvečer pa nastopajočih ni bilo od nikoder. Na trgu so jih skoraj dve uri nestrpno pričakovali občinski možje in tisočglava množica, ki je želela občudovati slavna baletnika. A bilo je zaman...

filmske premiere

eva fornazarič

Mignon je odšla iz Pariza v Rim

Če je Alice (beri Elis) zapustila svojo restavracijo in beatniško navdihnjene prijatelje, potem je morala tudi mala Mignon na pot. In res, Mignon je šla in prinesla novopečeni režiserki Francesci Archibugi veliko sreče. Archibugijeva je pred nedavnim diplomirala na filmski akademiji Centro Sperimentale di Cinematografia, kjer je imela na razpolago dovolj časa, da je lahko poglobila, vzljubila in vsrkala vase Rossellinijevo in Truffautovo režijsko dediščino. Prvenec *Mignon è partita* je morala režiserka nujno posvetiti avtorjema klasičnih filmov o mladoletnikih, ki podoživljajo težko družbeno in zgodovinsko stvarnost. Rossellini je to poglobil v filmu *Nemčija leto 0*, Truffaut pa v nepozabnem delu *400 udarcev*.

V svojem filmu je Francesca Archibugi, ki je skupaj z dvema kolegicama Glorio Malatesto in Claudio Sbarigio napisala dokaj prepričljiv scenarij, osredotočila pozornost na razvoj pubertetnikov in, podobno kot Rohmer, dočakala s protagonistko tisti trenutek, ko otrok pusti otroštvo za seboj. Rohmer se je sicer ukvarjal s starejšimi subjekti, z dekleti, ki se spoznajo na »zelene žarke« in podobne razpoznavne zanke velikih ljubezni, Archibugijeva pa se je raje približala Truffautu, ko je kot otrok kradel fotografije filmskih zvezd in velikih režiserjev.

Mignon je Parižanka, ki so jo sorodniki poslali v Italijo k stricu, ker so njenega očeta aretirali. V novi italijanski družini Forbicioni, ki jo sestavljajo mama (prepričljiva Stefania Sandrelli, na sliki z nagrado, ki jo je prejela prav za to vlogo), oče in pet otrok, bo Mignon povzročila nemalo zmede. Resnici na ljubo je Mignon vse prej kot prijetna družba, saj je ohola, nesramna, privoščljiva, zoprna in pač vse, kar si lahko še izmisli izredno boječa in sramežljiva pubertetnica. Vanjo se bo noro zaljubil (kot se lahko le najstniki) najstarejši sin družine Forbicioni, Giorgio, Mignon pa mu bo sporočila, da ji je veliko ljubša družba nekega pretepača. Pubertetniške zdrahe zadobijo obrise prave tragedije, ko se mora Giorgio soprijazniti z dejstvom, da je zaradi ljubezni popolnoma opustil šolske obveznosti. Mignon ga ne mara, v šoli pa zbira same negativne ocene. Giorgio meni, da je v življenju poskusil že dovolj gorja in pridno načrtuje samomor (z naftalinom).

Mali Parižanki pa ni dano, da bi v Rimu zaslovela kot »femme fatale«, čeprav s šolsko torbo na hrbtu. O njeni usodi bodo odločali odrasli, ki so, kot vedno, neverjetno otročji, Mignon pa bo morala spet na pot. V Pariz se bo vrnila z zavestjo, da je »zrasla«, za seboj pa bo pustila neizbrisno sled v Giorgiu, ki je medtem sprevidel, da je tudi sam prestopil prag pubertete in stopil v svet odraslih.

Mignon è partita lahko vsekakor uvrstimo med najboljše filme minule sezone in gotovo med najbolj zanimiva dela italijanske produkcije, ki si je v zadnjih letih nekoliko opomogla le z doprinosom najmlajših avtorjev. Tokrat je režiserki uspelo uresničiti izredno občuteno filmsko zgodbo, iz katere veje osvežujoča sapica. Mnogi trdijo, da film odraža psihološko počutje režiserke, ki je doživela porod le nekaj dni po zaključku snemanja, Francesca Archibugi pa pravi, da se bo izkazala tudi prihodnjič, ko bo spet sedla za filmsko kamero, a brez »ovire« nosečnosti.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

9.00 Risanka in dokum.
10.15 Film: Gli amanti latini (kom., It. 1965, r. Mario Costa, i. Totò)
11.55 Vreme in dnevnik
12.05 Nad.: Santa Barbara
12.30 Nan.: Gli occhi dei gatti
13.30 Dnevnik
14.00 Variete: Srečno poletje!
14.10 Film: Le avventure di Marco Polo (pust., ZDA 1948, r. Archie Mayo, i. Gary Cooper)
15.50 Dok.: Juha in lešniki
16.40 Mladinska oddaja: Big
17.30 Nad.: I giovedì della signora Giulia (1. del)
18.20 Molitev ob 50-letnici začetka 2. svetovne vojne (iz Varšave)
19.50 Vreme in dnevnik
20.30 Film: La notte di San Lorenzo (dram., It. 1982, r. brata Taviani)
22.20 Dnevnik
22.30 Koncert za Varšavo - ob 50-letnici začetka 2. svetovne vojne (dir. Bernstein, Penderecky
24.00 O izvolitvi Miss Italia
0.10 Nočni dnevnik
0.20 Mezzanotte e dintorni
0.40 SP v peteroboj (prenos iz Budimpešte)

RAI 2

9.00 Nanizanke: Lassie, 9.30 La pietra di Marco Polo, 10.10 Monòpoli
11.00 Dok.: African Rainbow
11.25 DOC Club: Miles Davis
12.05 Nanizanka: Per amore e per onore
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.25 Rubrika: Trentatrè
13.45 Nadaljevanka: Capitol
14.30 Dnevnik - gospodarstvo
14.45 Tutti frutti
15.25 Nan.: Lassie, in risanka
16.15 Film: I peccatori guardano il cielo (dram., Fr. 1958, r. Georges Lampin, i. Jean Gabin, Marina Vlady)
18.00 O koncertu Carrerasa, Dominga in Pavarottija
18.30 Dnevnik - športne vesti
18.45 Nan.: Perry Mason
19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, športne vesti
20.30 Poletni variete: Cocco
22.45 Dnevnik - nocoj
22.55 Nanizanka: Hill Street giorno e notte
23.45 Nočni dnevnik
23.55 Film: Un lungo giorno per morire (vojni, VB 1968, r. Peter Colinson, i. David Hemmings, Tony Beckley)

RAI 3

12.10 Magazine 3 - Najboljše iz TV sporedov RAI 3
14.00 Deželne vesti
14.10 Tenis: ženski mednarodni turnir (prenos iz Arzachene)
17.00 Film: Chi mi aiuta? (dram., It. 1985, r. Valerio Zecca, i. Luca Barbareschi, Marilù Prati)
18.45 Športna rubrika: Derby (ured. Aldo Biscardi)
19.00 Vreme in dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Atletika: Grand Prix IAAF - finale (prenos iz Montecarla)
20.30 Film: I misteri della giungla nera (pust., It. 1952, r. Giampaolo Callegari, i. Lex Barker, Franco Balducci)
21.20 Dnevnik - nocoj
21.25 Film: I misteri della giungla nera (2. del)
22.00 Dokumentarna oddaja: 1. september 1939 - Sta arrivando la bufera
22.50 Aktualnosti: Volta pagina (ured. Carlo Brienza)
23.20 Nočni dnevnik
23.30 Atletika: Grand Prix IAAF - finale (prenos iz Montecarla)

RTV Ljubljana 1

16.30 Poletna noč (pon.): nanizanki Delo na črno, 17.25 Leteči cirkus Monthyja Pythona
18.00 Dnevnik
18.05 Poslovne informacije
18.10 Spored za otroke in mlade: nanizanka Delfin Flipper - Nova prijatelja, 18.35 Folklorni ansambel Kuban
19.00 Risanka, 19.15 TV Okno
19.19 Informativna oddaja za goste iz tujine
19.30 Dnevnik in vreme
20.05 Naše akcije
20.15 Dok. serija: Svet nenavadnih sil Arthurja Clarka (8. del)
20.40 Kratki film: Voda je več vredna kot biseri in zlato (Poljska)
21.00 Nanizanka: Kriminalna zgodba (12. del)
21.45 Dnevnik in vreme
22.05 Informativna oddaja za goste iz tujine
22.10 Poletna noč, vmes nan. Delo na črno (10. del)
24.00 Film: Zbogom, Pavliha (dram., Fr. 1984, r. Bob Decout, i. Philippe Léotard, Annie Girardot)
1.30 Video strani

TV Koper

13.30 TVD Novice
13.40 Tenis: odprto prvenstvo ZDA (povzetki srečanj prejšnjega dne)
17.00 Tenis: odprto prvenstvo ZDA, srečanja prvega kola (neposredni prenos iz Flushing Meadowsa - New York)
19.00 Odprta meja
19.30 TVD Stičišče
20.00 Tenis: odprto prvenstvo ZDA, srečanja prvega kola (neposredni prenos iz New Yorka)
22.00 TVD Novice
22.10 Rubrika: Sportime - dnevni pregled športnih dogodkov
22.30 Nogomet: Bundesliga - prvenstvo ZRN, Werder Brema-Karlsruher (posnetek)

RTV Ljubljana 2

17.00 Poskusni satelitski prenosi
18.25 Atletika: Grand Prix - finale (iz Montecarla)
22.00 Informativna oddaja: Od Beograda do Beograda
22.30 Poskusni satelitski prenosi

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, koledarček; 8.00 Deželna kronika; 8.10 V Evropi manjšin; 9.15 Otroški kotiček: Zaklad pri samotni roži (5. del), Glasbeni listi; 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Chopinove klavirske skladbe (pianist Ivo Pogorelić); 11.30 Pisani listi: 12.00 Film in njegova vloga v družbi, 12.40 Folklorna glasba, Glasbeni listi; 13.20 Poletni mozaik: 14.00 Deželna kronika, 14.45 Beležka, 15.30 Tolmačenje otroške risbe, 16.00 Koncert za srce in orkester; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki, Glasbeni listi; 19.20 Zaključek sporedov.

LJUBLJANA

5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Dober dan; 8.35 Pesmice na potepu; 9.05 Z glasbo v dober dan; 9.35 Napotki za goste iz tujine; 11.05 Petkovo srečanje; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Domača glasba; 13.30 Do 14.00; 14.02 Gremo v kino; 14.40 Merkurček; 15.15 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Melodije; 17.00 V studiu; 18.05 Vodomet melodij; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Zabavni ansambli; 20.00 Oddaja za pomorščake; 20.30 Slovencem po svetu; 22.00 Zrcalo dneva; 23.05 Literarni nokturno in Nočni program.

CANALE 5

8.30 Nanizanke: Fantasilandia, 9.15 Peyton Place, 10.15 Una famiglia americana
11.15 Aktualno: Forum - Son tornate a sfiorire le rose
12.00 Kviza: Doppio slalom, 12.30 OK il prezzo é giusto (pon.)
13.30 Variete: Rivediamoli (vodi Fiorella Pierobon)
14.30 Nanizanka: Love Boat - Zia Emma, ti voglio bene
15.30 Film: Il segreto del lago (pust., ZDA 1951, r. Michael Gordon, i. Glenn Ford, Gene Thierney)
16.45 Nanizanke: Hotel - Storie di coppie, 17.45 Mai dire si - Settimo, non rubare, 18.45 Top Secret - Il manoscritto compromettente
19.45 Kviz: Cari genitori
20.30 Variete: Una rotonda sul mare
22.30 Kviz: Il gioco dei nove
23.15 Variete: Maurizio Costanzo Show Estate
0.45 Film: Un mucchio di bastardi (vojni, ZDA 1970, r. Jack Starrett, i. William Smith)

RETE 4

8.00 Nan.: In casa Lawrence
8.50 Film: Il figlio del Corsaro Rosso (pust., It. 1958, r. Primo Zeglio, i. Lex Barker)
10.45 Nanizanki: Bonanza, 11.45 Harry 'O
12.45 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke
13.45 Nad.: Sentieri
14.45 Nanizanka: California - Gli abiti dell'imperatore
15.40 Nadaljevanka: Una vita da vivere
16.35 Nanizanka: Storie di vita - Il football non è tutto
17.00 Film: La figlia del diavolo (dram., ZDA 1972, r. Jeanne Szwarc, i. Shelley Winters)
18.30 Nanizanki: Marcus Welby, 19.30 Baretta - Pagare o morire
20.30 Film: Colpo su colpo (krim., VB 1967, r. Sidney J. Furie, i. Frank Sinatra, Peter Vaughan)
22.30 Film: Re per una notte (kom., ZDA 1983, r. Martin Scorsese, i. Jerry Lewis, Robert De Niro)
0.35 Nanizanki: Agente speciale, 1.35 Ironside

ITALIA 1

8.15 Nanizanke: Skippy, 8.45 I gemelli Edison, 9.15 La gang degli orsi, 9.45 Superman, 10.15 La terra dei giganti, 11.10 Kronos, 12.05 Mork & Mindy, 12.35 Strega per amore - Il prestito, 13.00 Simon & Simon - Un cappello per Harry
14.00 Megasalvishow
14.15 Deejay Beach
15.00 Nanizanka: Ralph supermaxieroe
16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes nanizanka Balliamo e cantiamo con Licia
18.00 Nadaljevanka: Alla conquista del West
19.00 Nanizanka: Riptide - Grazie, Robin Hood
20.00 Risanka: Siamo fatti così
20.30 Film: Sella d'argento (vestern, It. 1978, r. Lucio Fulci, Giuliano Gemma, Sven Valsecchi)
22.20 Rubrika: Calciomania
23.20 Šport: Grand Prix
0.20 Nanizanke: Starman - La prova, 1.20 Taxi, 1.50 Giudice di notte - Un papà fuori causa

ODEON

10.45 Nad.: Signore e padrone, 11.45 Marcia nuziale
12.15 Nanizanka
13.00 Otroški variete: Sugar
15.30 Nad.: Anche i ricchi piangono, 16.30 Maria
17.30 Nanizanki: Rituals, 18.00 Zufall
19.30 Risanke: Fantazoo
20.30 Nanizanka: Mister Ed
21.00 TV film: Emma, la regina dei mari del sud (biog., r. John Banas, i. Barbara Carrera)
22.15 Rubrika: Forza Italia
24.00 Nanizanka: Night Heat

TMC

11.00 Nanizanka: Ai confini dell'Arizona
12.00 Nadaljevanka: La guerra di Jenny
12.45 Ogledalo življenja
13.30 Vesti in šport
14.15 Risanka: Beatles
14.30 Dokum. o naravi
15.00 Nanizanka: Viaggiatori nel tempo
16.00 Film: Obiettivo birra (kom., ZDA 1983, r. Dave Thomas-Rick Moranis, i. Dave Thomas, Max Von Sydow)
18.00 Nan.: Flamingo Road
19.00 Atletika: Grand Prix IAAF (iz Montecarla)
21.45 Rubrika o nogometu
23.00 Vesti in šport
24.00 Film: La strana vendetta di Rosalie (dram., ZDA 1972, r. Jack Starrett, i. Ken Howard)

TELEFRIULI

11.30 Nanizanka: Condo
12.00 Rubrika: Il salotto di Franca
12.30 Nan.: Chopper One
13.00 Dnevnik
13.30 Nan.: Strike Force
14.30 Dražba
15.30 Glas. odd.: Music box
18.30 Nadaljevanka: Colette
19.00 Dnevnik
19.30 Nanizanka: Il grande teatro del West
20.00 Dnevnik v nemščini
20.30 TV film: Una donna a Venezia (dram., It.-ZRN, i. Lea Massari, 2. del)
22.30 Nanizanki: Chopper One, 23.00 Firehouse Squadra 23
23.30 Dnevnik, nato dražba
0.30 Rubrika: Il salotto di Franca
1.00 Vesti: News

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO KOPER
(slovenski program)

13.30, 14.30, 16.30, 19.00 Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vreme in prometni servis; 6.30 Jutranjik; 6.45 Cestne informacije; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Lj; 13.00 Mladi val; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 O glasbi... ob glasbi; 18.30 Glasbene želje; 19.00 Prenos Radia Ljubljana.

RADIO KOPER
(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.45 Koledarček; 6.50 Simfonija zvezd; 7.40 Dobro jutro otroci; 7.50 Razglednica; 8.00 Pripovedujejo; 8.25 Pesem; 8.35 Mi in vi; 9.15 Edig Galletti; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Najlepših 7; 10.35 Družina; 11.00 Notranja politika; 11.30 Turizem; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Neposredno; 14.00 Glasba; 14.40 Pesem tedna; 15.00 Popoldne; 15.45 Koncert; 16.00 Puzzle; 16.33 Tednik; 17.00 Bubbling; 17.33 Show business; 18.00 Prijatelj DJ; 18.33 Mi in vi; 19.00 Spomini; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 12.00 Glasba; 17.45 Okno na Benečijo; 20.00 Glasbena oddaja: Mix Time; 21.00 Nočni val.

Veliko zanimanje za popoldanske nastope v Ul. Garibaldi

Folklorne skupine s štirih celin od včeraj na festivalu v Gorici

V Ul. Garibaldi se je včeraj popoldne začel letošnji 19. festival folklore, ki se bo nadaljeval do nedelje, ko bo po mestnih ulicah tradicionalni sprevod folklornih skupin, zvečer pa še zaključni nastopi na razstavišču Espomego. Uradno se je sicer festival odprl šele sinoči na Espomegu, kjer je bila otvoritvena slovesnost z nastopom vojaške godbe nato pa nastopi vseh skupin, ki letos sodelujejo na manifestaciji, popoldanski del v mestu pa je bil prijetna novost letošnjega srečanja s svetovno folkloro.

Popoldne so namreč v centru mesta odprli ti. "ulico folkore", kot so za te dni preimenovali Ul. Garibaldi, ki jo na obeh koncih krasita s cvetjem in zelenjem obložena slavoloka. Zamisel, da bi del festivala, ki se je letos preselil na razstavišče, obdržali v centru in to kar na ulici, je žela velik uspeh: zbralo se je na stotine ljudi, da bi sledili "pokušnji" večernih nastopov folklornih skupin. Predsednik Pro Loco, ki prireja festival, Piemonti je nagovoril goste in občinstvo ter izrekel željo, da bi manifestacija dosegla cilj zbliževanja med predstavniki tako številnih, različnih in vendar prijateljskih narodov. Glede zaprtja Garibaldijeve ulice pa je izrekel željo, da bi ne ostalo omejeno na nekaj dni, pač pa da bi ta ulica ostala tudi naprej otok za pešce. Ta predlog je župan Scarano v svojem pozdravu takoj sprejel in napovedal, da namerava občinska uprava zapreti prometu vsaj del ulice. Folkloristom je izrekel prisrčno dobrodošlico in jim zaželel prijetno bivanje v Gorici, mestu, ki mu je v ponos vloga zbliževanja kultur in narodov.

Včerajšnji uvod v festival v Garibaldijevi ulici (foto Marinčič)

Festival se bo danes nadaljeval od 17. do 19. ure z nastopi v Ul. Garibaldi, ob 21. uri pa se bo začel večerni spored na razstavišču. Nastopile bodo skupine "Città di Sinnai" s Sardinije, "Grupo regional de Moreira da Maia" (Portugalska), "Woomera aboriginal corporation" (Avstralija), "Alba regia" (Madžarska), "Pampa y Cerro" (Argentina).

Trajali bodo do konca meseca

V Kanalu danes začetek Kogojevih dnevov '89

V Kanalu bo nocoj ob 19. uri slovesnost ob odprtju Kogojevih dnevov '89, sporeda vrhunskih koncertov, ki jih prosvetno društvo Soča iz Kanala vsako leto prireja v spomin na rojaka in velikega glasbenika Marija Kogoja. Slavnostni govornik bo predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije Milan Kučan. Pred tem bo Kučan popoldne na obisku v Novi Gorici, kjer se bo srečal z novinarji in družbeno-političnimi delavci, ob 17. uri pa bo obiskal tovarno Salonit v Anhovem.

V Kanalu bodo nocoj ob odprtju Kogojevih dnevov tudi odprli obnovljene prostore 120 let stare društvene knjižnice Josipa Kocijančiča v gotski hiši. Sledilo bo v galeriji Rika Debenjaka odprtje likovne razstave slikarja Lojzeta Spacala, nato pa koncert Komornega orkestra RTV Ljubljana in nastop solistov folklorne skupine iz Rezije.

Pred otvoritvijo Kogojevih dnevov bodo danes v Kanalu zasedali primorski kulturni delavci na posvetovanju o stanju in perspektivah kulture na Primorskem. Med drugimi bosta govorila Milko Matičetov, ki bo predstavil Rezijo, in predsednik Kulturne skupnosti Slovenije Sergij Pelhan.

Glasbene prireditve se bodo nato v Kanalu odvijale cel mesec. Že jutri bo koncert Pihalnega kvinteta RTV Ljubljana, naslednja večera pa bosta v petek, 8. septembra, ko bo koncert Slovenskega okteta, in v soboto, 9., ko bo nastopil Novi ljubljanski godalni kvartet.

Risani filmi v Krminu

Po ciklusu šestih španskih filmov, ki ga je sicer precej oviralo deževno in hladno vreme, bo krožek Micron C v sodelovanju s Krminsko občino nadaljeval poletno filmsko sezono v Krminu. Na dvorišču osnovne šole Vittorino da Feltre bodo vsak večer ob 21. uri predvajali filme, ki so pretežno namenjeni otrokom, najbrž pa bodo privabili tudi marsikaterega odraslega. Od danes do nedelje bodo vrteli Disneyevo risani film "Il libro della giungla". Sledili bodo filmi "La bella addormentata nel bosco" (4. in 5. t. m.), "4 cuccioli da salvare" (6. in 7.), "Chi ha incastrato Roger Rabbit" (od 8. do 10.), "Red e Toby nemici-amici" (11. in 12.), "Mr. Crocodile Dundee II." (13. in 14.), "Fievel sbarca in America" (od 15. do 17.) in "Willow" (18. septembra). Vstopnice bodo veljale 5 tisoč lir, s popusti za člane Micron C (3 tisoč lir) ter otroke in dedke/babice (2 tisoč lir).

V naši pokrajini doslej ugotovili 4 primere aidsa

Koliko ljudi je doslej zbolelo v naši pokrajini za virusom Hiv, bolje poznanim pod imenom aids? Koliko jih je že umrlo? Kakšne so napovedi za naslednja leta? Po začetnem upravičeno alarmističnem poročanju o razsežnosti tega v veliki večini primerov človeku usodnega virusa, ki so ga mnogi označili kot kugo 20. stoletja, smo prešli v nekoliko mirnejšo fazo sprejemanja podatkov o tej bolezni. To nikakor ne pomeni, da je nevarnost mimo, oziroma, da popušča.

Deželni Center za boj proti tej bolezni v Avianu je pred kratkim sporočil podatke o številu primerov oseb, ki so zbolele za virusom Hiv v naši deželi in v posameznih pokrajinah. V FJK so prve primere te bolezni ugotovili leta 1985 in sicer po enega v Vidmu in Pordenonu. Na Goriškem sta se pojavila prva dva primera leto kasneje. Leta 1987 ni bilo v naši pokrajini nobenega novega bolnika, lani pa so zabeležili le en primer. V prvih letošnjih šestih mesecih so na Goriškem ugotovili še nov primer.

Če vzamemo v poštev skupne podatke za našo deželo, bomo ugotovili, da je število okuženih z aidsom iz leta v leto večje. Število primerov se vsako leto skoraj podvoji v primerjavi s prejšnjim letom, z izjemo let 1987 in 1988, ko so obakrat zabeležili enajst primerov. Do zdaj je v naši deželi zbolelo za aidsom 36 ljudi, od teh jih je 23 umrlo (64 odstotkov). Med temi je bilo 17 uživalcev mamil, 9 homoseksualcev in 6 heteroseksualcev.

Na Goriškem so torej od leta 1985 do prvega letošnjega polletja zabeležili štiri primere okužbe. Dva bolnika sta umrla, druga dva pa se zdravita v specialističnih centrih. Te številke so danes še precej nizke, v prihodnjih letih pa bodo po mnenju izvedencev centra v Avianu skokovito naraščale. V naši deželi naj bi bilo sedaj od tisoč do dva tisoč ljudi, ki so se okužili z virusom in ki sodijo v tako imenovano skupino seropozitivnih. V prihodnjih desetih letih - inkubacijska doba virusa traja namreč od 8 do 10 let - jih bo po predvidevanjih od 5 do 10-krat več, to se pravi, da bo tudi število bolnih za virusom Hiv znatno višje. Izvedenci trdijo, da jih bo okrog tisoč, kar je res zaskrbljujoč podatek.

Kaj torej storiti? Edini poznan učinkovit sistem proti širjenju aidsa je preventivna zaščita. Znanstveniki že več let skušajo dobiti cepivo, ki bi obvarovalo človeštvo pred virusom Hiv, a še niso dosegli nič konkretnega. Nekaj novosti pa je v zvezi z zdravljenjem seropozitivnih osebkov. V ZDA so preiskusili nekatera nova zdravila. Zdi se, da so začetni učinki spodbudni.

V ponedeljek napovedana seja pokrajinskega sveta v Gorici

Po enomesečnem premoru se bo v prihodnjem tednu obnovila dejavnost v številnih krajevnih upravah na Goriškem. Tako se bo v ponedeljek, 4. t. m. sestal na seji goriški pokrajinski svet. V uvodnem delu seje bodo razpravljali o gradnji in posodobitvi avtocestnega in cestnega omrežja v pokrajini. Izhodišče za razpravo predstavljata dva različna dokumenta, ki sta bila predložena pred skoraj pol leta. Prvi dokument (podpisniki Bergamin, Deiust, Bressan in Spazzapan) prinaša stališča sedanje upravne večine na pokrajini. Vložili so ga 14. februarja letos. Drugi dokument o prometni problematiki, zlasti kar zadeva cestno omrežje na Tržiškem, pa je predstavila, prav tako 14. februarja letos, svetovalska skupina KPI.

Pričakovati je dokaj obširno in razčlenjeno razpravo, saj gre za vprašanja, ki so posebnega pomena za gospodarski in družbeni razvoj območja, ki ga je treba vsekakor uskladiti z varstvom okolja. Poleg tega gre za vprašanja (zlasti kar zadeva tržiško območje), ki so na dnevnem redu že kar precej let in ki iz nerazumljivih razlogov ostajajo kar naprej nerešena. V mislih imamo predvsem sprostitev avtocestnega odseka med Moščenicami in Vilešem, kar bi pomenilo rešitev številnih vprašanj prometne gneče v Tržiču, razbremenitev državne ceste št. 55 skozi Dol itd.

Poleg razprave o cestnem in avtocestnem omrežju predvideva dnevni red ponedeljkove seje še vrsto drugih vprašanj s področja javnih del, izplačila denarnih prispevkov itd.

Seja je napovedana za 16. uro.

Občinski svet v Števerjanu

Drevi ob 20.30 je napovedana seja občinskega sveta v Števerjanu. Poleg drugih zadev, bodo na seji razpravljali o predlogu za pristop k deželnemu sistemu informatike SIER. Na dnevnem redu je tudi razprava in odobritev variante št. 7 k občinskemu zazidalnemu načrtu.

Danes začetek popravnih izpitov

Danes se za dobro tretjino dijakov naših višjih srednjih šol začenjajo popravni izpiti. Če se bodo javili vsi, jih bo skupno kar 116, 18 na gimnaziji-liceju Trubar, 8 na učiteljišču Gregorčič, 25 na ITZ Galilei, 28 na TTZ Zois in 37 na zavodu za trgovino Cankar. Danes in v prihodnjih dneh bodo najprej na vrsti pisne preiskušnje, ustni izpiti pa se bodo večinoma zvrstili od torka do četrtka.

razna obvestila

Košarkarska sekcija ŠZ Dom sporoča, da se bo danes, 1. septembra ob 17. uri pričel v Dijaškem domu v Gorici košarkarski kamp za minibasket za letnike 1978 in mlajše. Trajal bo do 10. septembra. Vpisovanje na igrišču pred pričetkom treninga.

Družba se zbere danes, 1. septembra, ob 19.30 na običajnem mestu.

Občina Sovodnje bo pogodbeno zaposlila šoferja šolskega avtobusa za šolsko leto 1989/90. Prošnje je treba predložiti najkasneje do 4. septembra.

Kmečka zveza obvešča, da je treba do 6. septembra prijaviti zaloge vina v kleteh na dan 31. avgusta opolnoči.

Urad šole Glasbene matice v Gorici (Ul. Croce 3, tel 531508) je odprt za informacije od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure. Vpisovanje se začne danes, 1. septembra, in se nadaljuje do 13. septembra vsak dan od ponedeljka do petka od 10. do 12. in od 14. do 16. ure. Prosimo za pravočasen vpis, ker se redni pouk začne že 14. septembra. Za vpisovanja po podružnicah bomo sporočili naknadno.

Sekcija VZPI-ANPI Dol-Jamlje priredi v nedeljo, 17. septembra 1989, ob 15. uri tradicionalni piknik bivših borcev in družinskih članov pri osnovni šoli v Dolu. Vpisujeta Marjo Semolič (tel. 45241) in Ettore Moro (tel. 78182). Interesenti naj se čimprej javijo zaradi nabave hrane.

Sedež Slovenskega planinskega društva je v poletnih mesecih odprt ob sredah od 10.30 do 12. ure.

Uradi ZSKD v Gorici poslujejo v poletnem času ob delavnikih od 8. do 14. ure.

V Rupi praznik sovodenjskih krvodajalcev

Člani sovodenjske sekcije Združenja prostovoljnih krvodajalcev se bodo jutri zbrali na vsakoletnem prazniku-družabnosti. Prireditev bo v Rupi. Zbrali se bodo ob 18. uri pred gostilno Ožbot. Od tu bodo ob 18.15 šli v sprevodu do spomenika v narodnoosvobodilnem boju padlim vaščanom. Spremljala jih bo godba na pihala Kras iz Doberdoba. V rupenski cerkvi bo zatem maša za pokojne krvodajalce. Pel bo zbor Rupa-Peč. Po maši bo srečanje na prireditvenem prostoru zbora Rupa-Peč, kjer bodo podelili priznanja najbolj zaslužnim članom in bo pel mešani zbor "Razpotje" s Cola.

Praznik na Prevali

Člani društva prijateljev peš hoje "La Quercia" iz Moša pripravljajo v nedeljo, 3. t. m., mednarodni pohod prijateljstva. Prireditev se bo odvijala na območju Prevale in Brd. Obenem s pohodom prirejajo tudi tradicionalno družabnost, ki se bo odvijala na prostoru pri ruševinah stare cerkvice na Prevali. Zvečer je napovedan nastop folklornih skupin iz Avstrije, za primerno razpoloženje pa bo igrala godba Refolo iz Trsta.

Bazen na Rojcah odprt do 8. t. m.

Športno združenje Gorizia nuoto obvešča, da bo odprti bazen na Rojcah na razpolago kopalcem še do 8. septembra. Obisk je do nedelje, 3. septembra, možen med 10. in 20. uro, od 4. do 8. septembra pa bo bazen odprt od 12. do 18. ure.

Razmišljanje pred pričetkom šolskega leta

Moda in cene šolskih potrebščin

Po velikem šmarnu se podoba izložb v trgovinah popolnoma spremeni. Seveda ker so potrebe ljudi drugačne. Vsak čas ima seveda svoje zahteve, potrošniki pa, kot je znano, ne gredo nikoli na počitnice. Pravkar so se vrnili s poletnega oddiha, pa že morajo zopet seči v denarnice. Z naglimi koraki se namreč bliža ponovno odprtje šolskih vrat, izobraževanje pa je danes silno draga stvar. V mestnih veleblagovnicah že mrgoli ljudi, ki si ogledujejo zadnje novosti, nenazadnje tudi nove cene.

Marsikoga gotovo zanima, koliko bo moral letos odšteti za otrokove šolske potrebščine. Če opustimo knjige, ki si jih med drugim lahko tudi sposodimo, se naša pozornost usmeri na torbe, zvezke, dnevnike, peresnice, svinčnike ipd. Seveda so cene zelo različne, kar pomeni, da v najboljšem primeru ne bo plača utrpela hujše škode. Ker pa so otroci danes zelo informirani, jim ne bo ušlo, da so v prodaji torbe s podobo znane punčke Barbie ali znamenitih Mastersov. Fantje so v izložbah verjetno že opazili maskoto svetovnega nogometnega prvenstva "Italia 90", poleg nje pa torbe in zvezke z istim motivom. Žal pa so zadnje novosti precej drage in še bolj odvračajo otroke od šolskega dela. Če pa koga zanima, stanejo omenjene torbe okrog 90 tisoč lir. Za najmlajše so letos pripravili serijo torb in drugih stvari s podobo simpatičnega zajčka Rogerja Rabbita: za te je treba odšteti kar stotisoč lir. Kdor si jih ne more privoščiti, se lahko vedno obrne na Garfielda, Bebi mia, Invicto ipd., ki veljajo "le" 70 tisoč, nazadnje pa na neznane znamke, pri katerih je 30 tisoč lir čisto dovolj.

Veliko ponudb je namenjenih višješolcem, ki se zelo spoznajo na najnovejše modne krike. Znani modni kreatorji se z vedno večjim uspehom uveljavljajo tudi v papirnicah: Coveri, Moschino, Krizia, sedaj pa še GMV (Gian Marco Venturi— za tiste, ki ga še ne poznajo). Torbe slednjega, ki vestno sledi okusom mladine, se bodo mogoče zdele komu pretirano drage: najmanjša stane 105 tisoč, največja pa 175 tisoč. Kdor bi jo želel kupiti, mora kar pohiteti, saj so jih trgovci iz nezaupljivosti do kupcev in njihovih denarnic nabavili prav malo.

Še nekaj besed za konec: včasih je bolje ne ozirati se preveč na cene torb, kajti vrednost se meri tudi po kakovosti, najcenejše pa gotovo niso primerne za težke knjige in

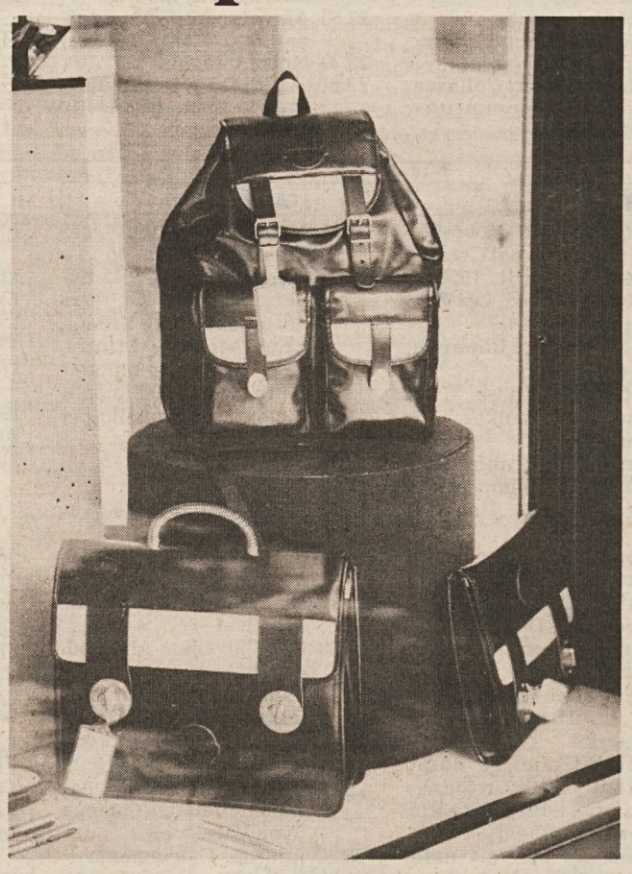

zvezke (v januarju bo treba že novo). Nenazadnje pa se je treba vdati zakonom trga, ki je celo tako resno zadevo kot je izobraževanje prepustil skomercializiranosti in propadanju. (af)

šolske vesti

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje prireja v prihodnjem šolskem letu na Goriškem sledeče tečaje: dveletni poklicni tečaj s kvalifikacijo za prodajalce (tisoč ur), dveletni poklicni tečaj s kvalifikacijo za mizarje (1.200 ur), izpopolnjevalni tečaj iz angleščine (2. stopnja - 120 ur), Izpopolnjevalni tečaj za programerje elektronskih računalnikov (175 ur, pogoj za vpis dokončana višja srednja šola), izpopolnjevalni tečaj za operaterje z zunanjo trgovino (120 ur), izpopolnjevalni tečaj za strojepis (120 ur), tečaj ažuriranja za fiskalno vodenje nekomercialnih ustanov - društev (30 ur), tečaj ažuriranja za animatorje na družbeno-vzgojnem področju (40 ur) in tečaj ažuriranja bančne tehnike (30 ur). Prijave sprejemajo do 22. septembra na sedežu SDZPI v Križni ulici 3 (tel. 81826) vsak delavnik razen sobote od 9. do 13. ure.

izleti

SPD Gorica prireja v nedeljo 3. septembra, izlet na Storžič. Odhod s Travnika ob 6. uri. Prevoz z lastnimi sredstvi.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Matador«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

VERDI 20.00-22.00 »Ho sposato un'aliena«.

VITTORIA 17.30-22.00 »La zia erotica«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Alesani, Koren (Trg De Amicis) - tel. 530268.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Alla Salute, Ul. C. Cosulich 117, tel. 711315.

Umrl je slikar Michele Cascella

Michele Cascella, znani italijanski likovni umetnik, je umrl v torek ponoči na svojem domu v Milanu, kjer je že vrsto let živel sam. Vest o njegovi smrti so sorodniki sporočili šele včeraj, danes pa ga bodo pokopali v njegovem rojstnem kraju Ortona v pokrajini Chieti.

Michele Cascella se je rodil 7. septembra 1892 v »slikarski družini«. Oče Basilio je njega in njegovega brata Tommasa že v deških letih navdušil za slikarstvo. Michele Cascella se je spoznal z raznimi slikarskimi tehnikami, med katerimi se je najraje odločal za olje. Bil je skratka pravi slikarski »enfant prodige«: slikati je začel z enajstimi leti, s petnajstimi je že razstavljal v Milanu, dve leti kasneje pa tudi v Parizu.

Od takrat se je začela njegova umetniška pot skokovito vzpenjati. Leta 1937 je dobil zlato kolajno na svetovni razstavi v Parizu, deležen pa je bil tudi drugih nagrad. Kritiki so vedno cenili njegovo avtonomnost, ker se ni predajal modnim krikom, in izbiro barv, s katerimi je na platnu oživljal pejsaže, cvetje, človeka.

Zbor z Občin si je na mednarodnem zborovskem srečanju nabral nove izkušnje

Vesela pomlad na tekmovanju v Arezzu

V Arezzu, rojstnem kraju znamenitega meniha Gvida, je bilo v dneh od 22. do 27. avgusta že sedemintrideseto mednarodno in sedmo državno zborovsko tekmovanje v polifoniji. Obe tekmovanji in festival narodnih pesmi je priredila Ustanova Guido d'Arezzo s soglasjem in (tudi gmotno) podporo toskanske dežele, pokrajine in občine Arezzo. Pokrovitelj je bil predsednik republike, ogromno gmotno težo pa so nosila kar tri ministrstva: za turizem, šolstvo in za zunanje zadeve. Že ta dejstva kažejo na težo, ki jo ima omenjena glasbena prireditev v državnem in mednarodnem merilu. Žal je kultura, predvsem glasbena (zgolj lepa, ne pa koristna), vedno odvisna od politikov in gospodarstvenikov. Kajti oni ji režejo kruh po večjih ali manjših kosih. S tolikšno podporo, ne nazadnje tudi obilice manjših podjetij in bank, so se lahko tekmovalci nemoteno in brezskrbno pomerili med sabo.

Tekmovanje osemindvajsetih zborov iz trinajstih držav je potekalo v štirih disciplinah od petih predvidenih. Odpadlo je gregorijansko petje. Ni potrebno posebej poudarjati visoke ravni tekmovanja. Vsak zbor je namreč prišel v Arezzo šele po več pridobljenih zmagah doma. Za peto kategorijo je bil to celo pogoj. Sem spada tudi dekliška pevska skupina Vesela pomlad z Opčin. Večkratne pretekle odlične uvrstitve in zmage v Vittoriu Venetu ter posnetki na kaseti so ji omogočile nastop v Arezzu. Za ostale kategorije pa je zmaga doma neke vrste nenapisano pravilo, kajti v Arezzu

Zbor Vesela pomlad med nastopom v Arezzu

jih čaka takoj trd kvalifikacijski oreh, katerega letos - žal - ni uspelo zdrobiti dobremu slovenskemu moškemu zboru Srečko Kosovel iz Ajdovščine. Visoka raven nastopajočih zbliža razlike in zaostri konkurenco, na katero je potrebno biti vsestransko pripravljen. Starogrški olimpijski rek, da je namreč "pomembno prisostvovati..." postane tukaj ne tolažilo, pač pa ustvarjalna resničnost. Pevci se lahko tukaj srečajo s številnostjo in pluralizmom pristopov k zborovski glasbi. Največji oseben napor se sreča z največjo osebno pozornostjo (to nepogrešljivo botro vsake umetnosti) do sebe in drugih, spoštovanje in občudovanje pridobitev in domislic pevovodij in pevcev "od daleč", ki bi jih drugače toliko nikoli ne srečali. V tem je bila Vesela pomlad v Arezzu lahko vzor ostalim, kajti večji del časa pred tekmovanjem je posvetila poslušanju ostalih zborov, in le majhen kos lastnemu urjenju tik pred nastopom. Tako je letošnji srednji dosežek v hudi konkurenci lahko odlična podlaga za naslednje tekmovanje. Le kdor ima pogum pogledati si z neizprosno resnicoljubnostjo v oči, je zmožen napredovati. To velja še posebej za umetnost, to nevidno deželo človeškega uma, duše in čustev. Poudarek tekmovanja je bil skoraj v vseh kategorijah na renesančni glasbi. Žal se je dalo ravno na tem občutljivem področju zelo malo učiti od drugih, kajti redki se ji vsaj malo približajo, nihče pa je ne poustvarja.

Je predaleč? Toda napake drugih so lahko za nas pozitivno spoznanje. V glasbi je to ena odličnih poti do znanja, pot dozorevanja. Dekliška pevska skupina Vesela pomlad je tako prvič pogledala v svet odraslih. Bo prestopila prag? Upamo, želimo in pričakujemo, kajti prepričani smo v njeno moč in zmožnosti rasti.

Naj si dovolim na koncu še majhno osebno pripombo na račun tovrstnih glasbenih tekmovanj ali natečajev. Po mojem mnenju zmaličijo naravo umetnosti, kajti postavijo jo v areno, na raven gladijatorskih bojev. Sam sem se moral temu vzdušju neprestano upirati, vendar moram odkrito priznati, da s pičlim uspehom. Moje sanje so uresničiti zbranost in delovni napor brez tekmovalnega topa sodnikov, uperjenega grozeče v nastopajoče, ki naj bi bili poustvarjalci, če jih tekmovanje ne bi maličilo. Vzdušje openskih pevk sem zato še bolj cenil: pretekle zmage jih niso opijanile, letošnje "številke" ocenjevalcev "derbija" jih glede na preteklost niso potrle. Lep znak dokajšnje imunosti glasbenega gladijatorskega virusa, obenem pa lep pokazatelj zrelosti pevovodja in pevk. Čestitamo!

IVAN FLORJANC

Danes v okviru Kogojevih dnevov otvoritev razstave v Kanalu

Spacalova zgodnejša dela v Kanalski galeriji

V Kanalu bodo danes v okviru Kogojevih dnevov odprli razstavo del Lojzeta Spacala iz obdobja 1937-1957. Na razstavi bodo tudi prvič v slovenskem prostoru razstavljena njegova zgodnejša olja, ki so jih ob tej priliki posodili Založništvo tržaškega tiska in Tržaška kreditna banka, ki je organizacijo razstave tudi podprla.

Letošnje Kogojeve dneve v Kanalu bo otvorila razstava grafik in slik tržaškega umetnika Lojzeta Spacala, ki je v času, ko je kanalski glasbenik Marij Kogoj, čigar ime nosijo kulturni dnevi, že ustvarjal svoja že v zgodovino slovenske glasbene ustvarjalnosti zapisana dela, šele pričel s svojimi likovnimi iskanji. Lojze Spacal ni sopotnik glasbenika Kogoja in likovnikov Pilona, Špacapana, Černigoja in Bambiča, ki so v medvojnem obdobju utirali pota novim umetnostnim tokovom, saj je vstopil v likovni svet v trenutku, ko je Evropo in svet zajela druga svetovna vojna. Je pa Lojze Spacal prav gotovo likovnik tiste generacije, ki je ustvarjala v prelomnih obdobjih in vnašala v naš prostor prve pobude sodobnejšim likovnim razmišljanjem. Tako smo, sledeč vsebinskim izhodiščem Kogojevih dni, v okviru katerih naj bi skozi leta spoznali likovnike medvojnega obdobja slovenskega prostora, že spoznali številne likovne opuse, med njimi Avgusta Černigoja, Vena Pilona, Ivana Čarga, Božidarja Jakca, Mihe Maleša, Milka Bambiča, Franceta Miheliča.

Z bogato ustvarjalnostjo slovenskega tržaškega slikarja in grafika Lojzeta Spacala se v slovenskem prostoru srečujemo od leta 1950, ko so bila njegova likovna dela prvič, skupaj z deli nekaterih drugih tržaških slikarjev, razstavljena v Ljubljani, pa do danes, ko si lahko v obnovljenem baročnem palaciju Štanjelskega gradu ogledamo reprezentančen izbor del iz njegovega več kot 50-letnega ustvarjanja. Spacalovemu likovnemu razvoju smo pri nas lahko kontinuirano sledili, saj se je umetnik z grafičnimi, nekoliko manj s slikarskimi deli pogosto pojavljal v naših razstaviščih, tako s skupinskimi kot s samostojnimi predstavitvami.Nekoliko redkeje smo se vsa ta leta srečevali z njegovimi zgodnjimi, mladostnimi deli, ki v sebi nosijo še vse sledi Spacalovega likovnega iskanja, a tudi že prvega zrelega ustvarjanja, ki je umetnika uvrstilo med najpomembnejše slovenske in italijanske ustvarjalce današnjega časa.

Tudi Lojze Spacal je v likovni svet vstopal v medvojnem obdobju, v času razgibanih stilnih in vsebinskih iskanj v vseh umetnostnih zvrsteh, in svoje prve likovne izkušnje oprl na filozofijo magičnega realizma, ki je bila v italijanskem kulturnem krogu pomembna in prevladujoča. Že s svojo drugo samostojno razstavo leta 1944 v milanski galeriji Il Milione, ki je vzbudila veliko zanimanje tako pri kritikih kot pri ljubiteljih likovne umetnosti, je Lojze Spacal začrtal sklenjen, dosleden in nepretrgan razvoj, ki mu je dal osebni pečat: v tem razvoju se spontano rojevajo dela, eno iz drugega razvojnega obdobja, nova iz prejšnjega; rojeva se oljno slikarstvo, ki se mu najprej prepusti in je vsebinsko ter formalno izhodišče za grafiko, grafika za skulpturo, freska, mozaik in tapiserija. Ščasoma postane grafika Spacalova najpomembnejša likovna zvrst, ki se ji v tehniki linoreza in kasneje lesoreza popolnoma posveti, vendar ob tem kasneje razvije tudi mešano slikarsko tehniko, ki grafično matrico spremeni v sliko. Grafika mu postane pomembno izrazno sredstvo okrog leta 1950, v času, ko je v svojih iskanjih prešel od figure in od nje odvisnega predmetnega sveta k skoraj kristaliničnim rešitvam zelo blizu geometrijske abstrakcije, ko gre njegov razvoj v korak z razvojem likovne umetnosti po drugi svetovni vojni. V grafiki se odtlej v največji meri tudi izraža in tu nedvomno doseže svoj umetniški vrh, čeprav sam umetnik o tej zvrsti pravi: »Moram priznati, da imam najrajši freske. Kadar stojim v delavski obleki na odru pred golo steno, komaj takrat se začutim zares slikarja... Pred grafiko čutim večjo odgovornost, ker gre med ljudi. Zakaj oljno sliko je lahko mogoče uničiti, tiskane grafike pa ne več...«

V več kot petdesetletnem ustvarjalnem obdobju je Spacal postal nedvomno umetnik evropskih razsežnosti, a močno navezan na lastne korenine, saj poišče ustvarjalni navdih v sožitju krajine in raznolike kulture, ki mu jo ta prostor ponuja. Spacalovo umetnostno zorenje je likovni kritik France Šijanec razdelil v tri stpnje: v magični realizem med 1937-42, v čas realistične tematike med 1944-50 in v abstraktno vizionarno fazo od 1950 dalje.

Toda tudi njegova zgodnja pot pozna več mejnikov, pa tudi več virov, iz katerih je Spacal zajemal: magični realizem Semeghinija, Carpija, Bontempellija, Picassov in Braquenov kubizem, do neke mere tudi ekspresionizem, Mondrianov konstruktivizem in primitivizem ljudske umetnosti.

Spacalova občutljiva duša se je spontano odzivala in, kot piše dr. France Stele, se »sprosti ob liričnih pobudah«, »prija ji legendarno razpoloženje, ki se obogati z elementi magičnega realizma, izražajoč neko splošno življenjsko občutje zatišnega, človeku sicer domačega, a vseeno po njem skoraj zapuščenega sveta«.

Po pobudah magičnega realizma je ustvaril lasten predstavni svet in motiviko, prepojeno z lastnimi doživetji: Balet na strehi, Žene z vozički, Klovni, Jutro, Slikar pri delu, Na vrtu v Rojanu.

»To sterilno zaverovanost v melanhonični svet mrtvih predmetov zmoti vojna in struna trpko zahrešči,« (zapisal France Srele), in iz pretresljivih doživljanj vojnih grozot se porodijo dela, kot Smrt Kraškega junaka, Prehrana partizanov, Bazoviške žrtve, Pokopališče, ki nakazujejo pot k realni motiviki. Vsakdanje življenje in umetnikovo doživljanje sta vzpodbudila k izpovedi in k odkrivanju novega sveta, polnega svojevrstne tišine; Spacal odkrije trpko idilični svet rodnega Krasa in človeka na njem.

»Umetnikova prepesnitev tega doživetja je pretresljiva, opaja se ob realnosti tega miljeja in le tu pa tam se še oglasi kak odmev sanjsko magične simbolike, osamljen petelin, mačka in podobno. Vizija se sedaj uveljavlja v realno simboličnem, lirično razpoloženem redu, v katerem vladajo geometrični zakoni bitja« (F. Stele). Likovna prepesnitev kraško-istrskega sveta je odslej eno glavnih ustvarjalnih preokupacij umetnika: Ruševine na Krasu, Nokturno, Jutro na Krasu, Kotiček na vrtu, Črne barve, Kraška vrata, Začarano mesto.

Kras je Spacala popolnoma prevzel in osvojil. Več kot poldrugo desetletje nemirnega ustvarjalnega iskanja je definiralo Spacalovo nadaljnjo pot, likovno govorico skladnih črt in trdne kompozicije, polnih barv in svetlobe. »Barve so svetle, svetloba prodira povsod z enako močjo, kakor v poletnem dnevu. Toda ta svetloba je tudi svetloba zavesti samega sebe, svetloba notranje resničnosti človekove. V Spacalu je podedovana naivnost, ki je njegovo duhovno stanje in ne popusti niti ob stiku z moderno umetnostjo. Njegov predstavni svet je še vedno čudoviti svet otroških sanj«, je ob tem Spacalovem umetniškem prelomnem obdobju zapisal italijanski kritik Giuseppe Marchiori.

Spacal prehodi torej dolgo pot, ki iz magičnega realizma, realističnega obravnavanja sveta in abstraktne vizionarne faze v različnih izpeljankah pripelje na pragu osemdesetih let do realizacije »poetičnega prostora, ko višek realizma izhlapi v abstrakcijo«. Na tej poti se Spacal najbolj pomudi ob viziji Krasa, trpkega, sivega, z rdeče-rjavimi akcenti in z občuteno postavljenimi arhitektonskimi elementi. Ta krajina je umetnika fascinirala, ga oplajala in usmerjala, mu porajala številna likovna formalna iskanja, vzpodbujala šteivlne kompozicijske in tehnološke variante. Kras je dolga desetletja neizčrpljiv ustvarjalni navdih. In to Spacalovo iskanje in sintetično reduciranje, ko ostaja njegova ustvarjalna vzpodbuda globoko zakoreninjena v kraškem svetu, likovno prečiščena, transponirana v svet irealne skladnosti in domišljene reduciranosti simbolnega pomena, ta Spacalova vizija Krasa je postala univerzalna: še vedno, kljub častitljivi starosti, se umetnik predaja svojim notranjim vzpodbudam.

Takega Spacala dobro poznamo in ga občudujemo na številnih samostojnih in skupinskih predstavitvah. Manj poznamo njegove stvaritve iz zgodnjega ustvarjalnega obdobja, ki se nahajajo pri številnih zbiralcih v privatnih in javnih zbirkah. Zato želimo v okviru Kogojevih dnevov osvetliti ta čas, torej obdobje, ko se je Spacal zatekel v iskanje nadrealnega, sanjskega sveta, ko je naredil prve korake v abstrakcijo, v kraški, istrski in obmorski svet, ki ga je obdajal, ki ga je ljubil in občudoval. Spoznali naj bi zgodnjega Spacala, ki se nam ni še tako zapisal v zavest, a je s svojo globoko sporočilnostjo in likovno interpretacijo postal del kutlurne zgodovine dveh narodov, ki jim pripada.

NELIDA SILIČ NEMEC

Lojze Spacal: Tihožitje, 1956

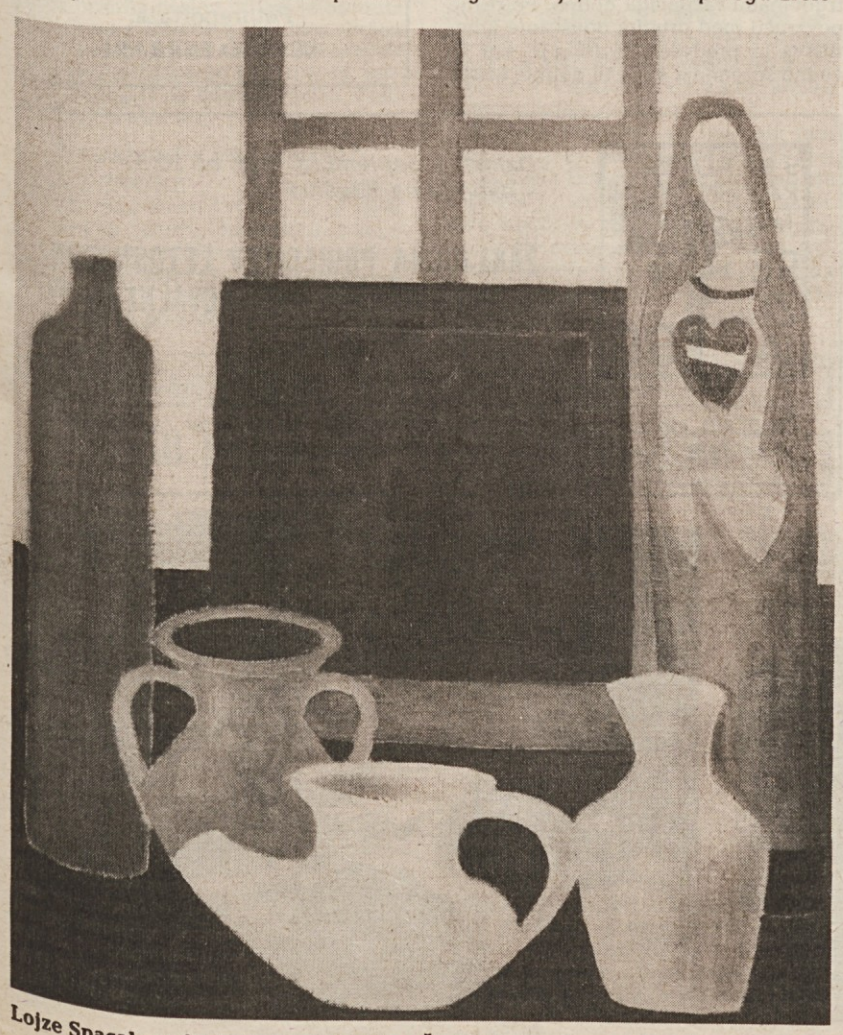

Lojze Spacal pred vhodom v galerijo v Štanjel (foto Alessio Curto)

Speča deklica na Mužcih snubi mlade raziskovalce

Speče deklice na Mužcih še niso predramili, čeprav stikajo po hišah in barakah, po travnikih in njivah, po kamenju in spominih, včasih razposajeni, včasih mladostno zagnani. Ob prvih sončnih žarkih izza grebena se za trenutek zazdi, da so se ji usta razprla v rahel nasmeh. Legenda pravi, da se bo nekdaj zbudila in da bo tedaj potres. A deklica spi nemoteno, čeprav je v Reziji potres že bil in je v dolini pod Kaninom porušil še marsikaj poleg hiš. Ljudje so odpravili ruševine in obnovili zidove, skratka skrili so brazgotine, ki od časa do časa še zaskelijo kot odprta rana. Z Rozajansko dolino je bila radodarna samo narava: lepa je ta dolina z bogatim izročilom, a skopa. In prav s to lepoto in skopostjo se ukvarjajo v zadnjih dveh tednih mladi raziskovalci, ki so si izbrali za svoj letošnji Tabor Rezijo.

Tabor mladih raziskovalcev pravzaprav ni nobena novost: Taboru v Barkovljah leta 1981 so kronološko sledili Doberdob, Špeter, Breg, Sovodnje, Kanalska dolina, Devin in Brda. V vseh teh letih so se množili člani Društva mladih raziskovalcev in istočasno bogatile njihove izkušnje. Zamisel Odseka za zgodovino pri NŠK, Društva naravoslovcev in tehnikov ter Slovenskega raziskovalnega inštituta se je razrasla v eno med najzanimivejšimi pobudami na mladinskem področju. Letošnjega tabora v Reziji se je udeležilo 42 mladincev, ki ob sodelovanju 18 mentorjev in organizatorjev z neobičajnim navdušenjem spoznavajo Rezijo in njene značilnosti, Rezijane in njihove probleme. Nad skupino skrbno in »očetovsko« bdi Milan Pahor.

Raziskovalno delo je - kot že v preteklih letih - razdeljeno po skupinah, ki jih sestavlja do deset mladih ljudi, mentor in njegov pomočnik (običajno starejši član Društva). Letos je v resnici nastradala arheološka skupina, ki jo vodi Drago Svoljšak (sodelavec Narodnega muzeja v Ljubljani) ob pomoči Igorja Pahorja. Skupina se sicer trudi, lahko bi celo rekli da »trenira raziskovanje«, a si kakih rezultatov skoraj ne more obetati.

Zato pa je srečnejša etnološka skupina, ki jo vodi Mojca Ravnik (z Inštituta za slovensko narodopisje pri SAZU) s sodelovanjem »starega« raziskovalca Andreja Furlana (za seboj ima že osem taborov) in univerzitetne študentke Brine Čehovin. Rezija kot »biser slovenske folklore« je s svojim bogatim izročilom od vedno bila prava poslastica za najvidnejše slovenske in tuje raziskovalce, kaj šele za skupino mladih dijakov, med katerimi so mnogi prvič obiskali ta skrajni rob slovenskega etničnega ozemlja. Skupina se je v prvih dneh ukvarjala s pustnimi nošami »ta bilimi«, najzanimivejše »odkritje« na področju materialne kulture pa je sirarna na planini Ta na Brdu z orodjem in predmeti, ki spadajo k temu delu. V Pod lazu na Bili je ekipa obiskala tudi »moštarno«, kjer izdelujejo mošt ali sidro. Seveda se zanimajo tudi za stavbarstvo, ki ponuja nekaj biserov na Koritu, in za tozadevno terminologijo, medtem ko je predstavljala izredno priložnost za stik z domačini posvetitev kapelice v Püstem gözdu.

Zanimivost zase je predstavljal sobotni večer z rezijanskimi godci in plesalci, ki so ob razlagi muzikologa Julijana Strajnarja, ponudili udeležencem tabora priložnost, ne samo da so prisluhnili in opazovali, temveč tudi da so se preizkusili v plesu in igranju na citiro.

Približno istega užitka kot etnološka je deležna jezikoslovna skupina z mentorico prof. Ireno Zuljan. Sicer se v dveh tednih človek brez predhodnega znanja komaj približa arhaičnemu rezijanskemu narečju, zazna njegove posebnosti, zasluti razlike v govorih Solbice, Osojan, Njive in Bile. Preudarno je zato mentorica zastavila delo na graditvi odnosa do rezijanščine in na poglabljanju nekaterih problemov, ki se pojavljajo že ob samem prebiranju zapisanih tekstov. Jezikovno področje je eno najbolj občutljivih v Reziji, saj so ljudje na svoj jezik upravičeno navezani, pogoji, v katerih živijo, pa jim niso vedno naklonjeni. Starši se prepogosto bojijo, da bi imel otrok v šoli težave, ko bi ga prej učili rezijanščine, potem pa postane naenkrat prepozno. Sicer posveča raziskovalna skupina svojo pozornost raznim zvrstnim besedilom in se naslaja ob poslušanju očarljivega narečja, ki nam je istočasno tako blizu in tako daleč. Celo znana legenda o speči deklici na Mužcih, ki sem jo uvodoma izkoristila postane ob pripovedovanju domačina neobičajno privlačna, ko navezuje preteklost na sedanjost v trenutku oddiha od vsakodnevnih skrbi.

O delu geografske skupine nam je v odsotnosti mentorja Pavla Stranja (Slori) pripovedoval pomočnik Marko Jagodic. Kot že v preteklih letih se mladi raziskovalci ukvarjajo s socialno geografijo in Rezija nudi na tem področju dovolj zanimivosti. Prav gotovo bodo podatki, ki jih bo zbrala ta skupina, zanimivi tudi za širšo javnost in ne samo za udeležence Tabora, kot se je sicer nekajkrat zgodilo tudi v preteklosti. Zastrašujoče je dejstvo, da je bilo Rezijanov leta 1981 le še 1497 in da jih je torej danes še nekaj manj. Poleg tega je lahko še zanimiv podatek, da je v svetu danes 5000 Rezijanov, ki še imajo stike z dolino, približno še enkrat toliko pa jih je, ki nimajo z njo več nikakršnih vezi. Raziskovalci so ugotovili še marsikaj pomembnega: glavna padca prebivalstva sta bila leta 1962 in nato leta 1965; po 60. letu se je izseljevanje v tujino preusmerilo v izseljevanje v Italijo. Čas je zdaj primeren za ocenjevanje premikov, ki sta jih povzročila potres in obnova doline; analize je vredna tudi blagovna oskrba oz. podatek, s katerimi in kakšnimi trgovinami razpolaga dolina. Potres je povzročil med drugim opuščanje kmetijstva in predvsem živinoreje, kar še vedno spreminja sliko te doline. Mislimo (ne da bi hoteli biti krivični do drugih skupin), da bodo podatki, ki jih bo zbrala ta skupina, nadvse zanimivi in bodo morda tudi nekoliko presenetili, tako da bo zbornik, ki izhaja ob vsakem taboru in za katerega upamo, da bo na razpolago v čim krajšem času, vreden velike pozornosti.

Z izseljevanjem in profilom rezijanskih emigrantov se bavi tudi zgodovinska skupina, ki jo vodita Aleks Kalc in Majda Kodrič, oba sodelavca Odseka za zgodovino. Ob znanih podatkih, da so bili Rezijani sezonski izseljenci, krošnjarji in trgovci, ki so prepotovali dober del Evrope, zna nuditi analiza poklicne strukture izseljencev in sprememb, ki so nastale po prvi vojni, najzaznavneje v 20. in 30. letih, in še po drugi svetovni vojni, zanimivo sliko pojava, ki je od vedno predstavljal rezijansko značilnost.

Precej »običajno« delo opravlja naravoslovna skupina z mentorico Marinko Pertot in njeno pomočnico Katjo Kalc. To je najštevilnejša skupina Tabora in se ukvarja z različnimi področji, kot so geografija, geomorfologija in botanika, s tem da posveča posebno pozornost tako vegetaciji kot zdravilnim rastlinam. Vzdevek »običajno delo« smo uporabili le zato, ker na tem področju potres ali izseljevanje, pojava, ki dajeta Reziji nekakšen poseben pečat, ne pogojujeta raziskav.

Geografska skupina se bavi letos tudi z računalniškim reliefom, sicer se Tabor poslužuje pomoči računalnikov - in Barbare Motnikar z Inštituta Jožef Stefan v Ljubljani - že nekaj let, kar je v resnici dandanes neizogibno, tako kot so nepogrešljivi video posnetki. Tudi na tem področju ima Tabor odličnega sodelavca - Naška Križnarja (SAZU), čeprav tehnična plat včasih rada ponagaja, še posebno če je Tabor oddaljen od večjih centrov. Mladi raziskovalci letos niso naleteli na težave, ki se jih je morda kdo bal, kot je, denimo, vprašanje jezika. Seveda se nihče ne more pogovarjati z domačini v rezijanščini in je zato sporazumevalni jezik italijanščina, a to ne onemogoča pristnega stika z domačini in vzpostavljanja prisrčnega odnosa, ki je skoraj vedno posledica radoživosti in zagnanosti mladih raziskovalcev. Tej radoživosti pa se lahko upreta videorekoreder ali prozaični fotokopirni stroj, ki enostavno nočeta sodelovati.

Mimo teh drobnih težav se mladi raziskovalci - vsaj tako so nam povedali - počutijo v Reziji prav imenitno. Pred nekaj dnevi so novinci doživeli krst, preteklo nedeljo so se podali tudi na daljši izlet, drugače pa opravljajo z neobičajno resnostjo sicer naporno delo, ki zna nuditi tudi veliko zadoščenja. Nocoj bodo na Ravanci v hotelu, ki so si ga za dobo seminarja »prilastili«, predstavili rezultate raziskovalnega dela. Prireditev je nekakšen uraden zaključek Tabora, ki ga vedno spremlja kanček grenkobe, saj se nekaj prijetnega konča. Nad tem priokusom prevladujeta seveda zadovoljstvo ob opravljenem delu in toplina novih prijateljstev, novih medčloveških vezi, ki so nastale ob spoznavnaju drugačne, včasih tudi krute stvarnosti.

Napisala in uredila:
NADJA KRIŠČAK

Fotoreportaža:
SERGIO FERRARI

Ko potres zrahlja človeške vezi

Naško Križnar pozorno snema pogovor sociologov z domačinko

Raziskovanje je lahko še tako obzirno in vljudno, raziskovalci so lahko še tako prijazni in simpatični, a njihovo delo predstavlja kljub vsemu vdiranje v strogo zasebni prostor, brskanje po spominih, ki so lahko včasih neprijetni, odžiranje časa, ki ga gospodinja posveča domu ali delavec polju. Kljub temu so Rezijani pokazali dokajšnjo mero potrpežljivosti in razumevanja. Morda jih je očarala mladostna zagnanost, morda včasih nedolžna radovednost ali resnično zanimanje za problem. Ne samo, nekateri domačini so mladim raziskovalcem celo radi priskočili na pomoč in jim priprli vrata k sosedom ali znancem, da so jim tako olajšali prvi stik.

Ena od skupin, katere delo sloni skoraj izključno na stiku z ljudmi, na anketiranju prebivalcev in na dopolnilnem razgovoru, je prav gotovo sociološka. Mentorja skupine sta Vojko Bratina in Luka Vuga, vsak s svojo pomočnico - Eleno Smotlak in Katjo Volpi. Vsi štirje imajo že nekaj izkušenj s Taborom in zato opravljajo delo dokaj suvereno. Glavna tema, okrog katere se vrtijo skoraj vsa njihova vprašanja, je potres: kako je vplival na življenje prebivalca ali na njegovo službo, kakšnih sprememb bi si želeli, kako je potekala obnova vasi, je bila zadovoljiva, kakšna bi bila Rezija brez potresa. Odgovori so najrazličnejši, nekateri podatki pa so zelo zgovorni: obnova je zadovoljila le manjšino, hkrati je spremenila fiziognomijo hiš in vasi, s tem navade in odnose med ljudmi. Ponekod je obnova celo skrhala prijateljstva in dobre sosedske odnose, ker je terjala razslastitve, kar je seveda upočasnilo samo obnavljanje in gradnjo.

Spremljali smo skupino, ki se je ob prisotnosti snemalca pogovorila s starejšo domačinko iz Osojan. Vas je že na prvi pogled popolnoma drugačna kot v preteklosti, saj je bila do tal porušena. Domačinki je bila seveda bolj všeč vas po starem, ker je bila bolj strnjena in ji je vaški trg dajal drugačen obraz. Posodabljanje je pač terjalo svojo ceno, ki ni majhna.

Potres in ocena njegovih posledic po 13 letih so tudi osrednja ali pravzaprav edina tema vseh razgovor, ki jih z domačini vodi nadskupina »ujmologov«: sestavljajo jo po en član naravoslovne, sociološke in geografske skupine, spremlja in vodi pa jih izvedenec za naravne nesreče Milan Adamič Orožen. Ekipa obiskuje v glavnem prebivalce barak, srečali smo jo na Njivi. V resnici živi v barakah le nekaj priletnih ljudi, ki jim je selitev iz domače hiše v barako predstavljala prvo travmo, zopetna selitev pa se jim zdi odvratna. Nekaj je tudi takih, ki niso imeli sreče s podporami. Skratka, brazgotine potresa so še tu, od časa do časa tudi zelo vidne, čeprav je rezijanska odpornost že zgodovinska in živijo v tej »dolini rož« res hrabri ljudje.

9. MLADINSKI RAZISKOVALNI TABOR REZIJA 89

Danes, 1. septembra 1989, ob 20.30 v dvorani na Ravanci

ZAKLJUČNA PRIREDITEV LETOŠNJEGA 9. MLADINSKEGA RAZISKOVALNEGA TABORA REZIJA 89

Program večera bo obsegal predstavitev rezultatov raziskovalnega dela, ki je bilo izvedeno v času tabora.

Medtem ko naravoslovci nabirajo rožice in nadskupina »ujmologov« vneto razpravlja o posledicah potresa, arheologi v kleti beležijo

Že po drugem kolu mednarodnega teniškega prvenstva ZDA

Wilander in McEnroe izpadla

FLUSHING MEADOW — Iz spore-da mednarodnega teniškega prvenstva ZDA sta že po drugem kolu izpadla dva velika kalibra: lanski zmagovalec Šved Mats Wilander in Američan, zdaj že veteran John McEnroe.

Wilandra je premagal šele 18-letni Američan Sampras, ki si vse bolj utira pot proti vrhu svetovnega tenisa, a še ni uveljavljen igralec. V Flushing Meadowu je to šele drugič, da nosilec naslova prvaka ZDA zapušča tekmovanje že po drugem kolu, prvič se je to leta 1973 zgodilo Romunu Nastaseju.

Nič manj pekoča ni izločitev McEnroeja, saj ga je odpravil Nizozemec Haarhuis, ki je šele 115. igralec na lestvici ATP. Dokaj slabo se je odrezal tudi jugoslovanski up Ivanišević, ki ga je gladko izločil povprečen Američan Grabb.

Odpadla je še zadnja italijanska predstavnica. Cathy Caverzasio je namreč kljub požrtvovalni igri klonila pred favorizirano Argentinko Sabatrinijevo, nosilko tretje skupine.

V prvem kolu igre dvojic sta Italijan Nargiso in Jugoslovan Ivanišević s 6:3, 6:7, 6:4 premagala brazilskoameriški par Motta-Willneborg. Ferrandova (It) in Goleševa (Jug.) pa sta s 6:4, 6:1 premagali Argentinki Fulcovo in Tiezzijevo.

Moški (1. kolo): Chang (ZDA) - Wilkison (ZDA) 7:5, 6:3, 6:2; Courier (ZDA) - Svensson (Šve.) 3:6, 7:6, 6:2, 7:6; **(2. kolo):** Mancini (Arg.) - Olovski (SZ) 6:7, 7:6, 7:5, 7:6; Steeb (ZRN) - Rahnasto (Fin.) 6:2, 6:3, 6:3; Haarhuis (Niz.) - McEnroe (ZDA) 6:4, 4:6, 6:3, 7:5; Krickstein (ZDA) - Masur (Avstral.) 2:6, 6:4, 7:6, 6:3; Sampras (ZDA) - Wilander (Šve.) 5:7, 6:3, 1:6, 6:1, 6:4; Berger (ZDA) - Renenberg (ZDA) 6:3, 6:2, 6:1; Edberg (Šve.) - Lundgren (Šve.) 6:2, 6:2, 6:2; Agenor (Haiti) - Duncan (ZDA) 6:4, 6:3, 6:4; Mecir (ČSSR) - Woodforde (Avstral.) 6:3, 6:0, 7:6; Yzaga (Peru) - Davis (ZDA) 6:2, 6:1 b.b.; Volkov (SZ) - Shiras (ZDA) 6:2, 6:4, 6:4; Agassi (ZDA) - Broad (ZDA) 6:3, 6:2, 6:3; Grabb (ZDA) - Ivanišević (Jug.) 6:1, 6:3, 6:2; Pernfors (Šve.) - Koevermans (Niz.) 6:2, 6:4, 6:2; Jaite (Arg.) - Wheaton (ZDA) 6:2, 6:2, 7:5.

Ženske (2. kolo): Sabatini (Arg.) - Caverzasio (It.) 6:3, 6:2; Seleš (Jug.) - Smith (ZDA) 7:5, 6:2; A. Sanchez (Šp.) - Mc Gregor (ZDA) 6:1, 6:3; Hanika (ZRN) - Gildemeister (Peru) 6:2, 6:4; Meški (SZ) - Nagelsen (ZDA) 6:3, 6:1; Wassermann (Bel.) - Poruri (ZDA) 6:1, 6:4; Cioffi (ZDA) - Hetherington (Kan.) 6:2, 6:4.

Sestavili četrtfinalne skupine za pokal

RIM — Že včeraj so sestavili četrtfinalne skupine italijanskega nogometnega pokala.

Skupina A: Inter, Roma, Ascoli.

Skupina B: Napoli, Fiorentina, Bologna.

Skupina C: Milan, Atalanta, Messina.

Skupina D: Juventus, Sampdoria, Pescara.

vsaka ekipa se bo enkrat pomerila z vsako, prvo kolo bo 3. januarja.

Aceves ubranil naslov

LOS ANGELES — Mehiški boksar Mauricio Aceves je ubranil naslov svetovnega prvaka lahke kategorije po verziji WBO. Rojaka Oscarja Beijnesa je premagal po desetih krogih.

V 3. kolu italijanskega nogometnega pokala

Pro Gorizia se je namučila

PRO GORIZIA - FONTANAFREDDA 2:0 (0:0)

STRELCA: v 73' Stacul, v 76' Giacometti.

PRO GORIZIA: Pelosin, Stacul, Tallandini, Urdich, Cotterle, Giacometti, Juculano, Della Valentina (Menegaldo), Del Zotto, Muccin (Trevisan), Giacomin.

FONTANAFREDDA: Baccari, Tassotti, De Puppo, Sfredo 1, Cigana, Moras, Sfredo 2, Giordano, Locatelli, Tracanelli, Lazzara.

SODNIK: Papandrea iz Mester.

GLEDALCEV: 150; RDEČI KARTON: Del Zotto in Tassotti.

GORICA — Za zmago Pro Gorizie je bilo treba, da igrišče stopi trener-igralec Trevisan, ki je odločno razživel napad in pri ob obeh zadetkih prispeval svoj delež. Srečanje na Rojcah je bilo do prvega zadetka izredno slabo in, kar je najhuje, Pro Gorizia je ponovila nastop iz Tržiča, saj so Trevisanovi varovanci igrali povsem nepovezano in brez prave odločnosti v napadu.

Vse to je seveda odgovarjalo Fontanafreddi, ki je v Gorico prišla z namenom, da iztrže remi. Še več: edini nevarni priložnosti za gol so ustvarili gostje.

Ob splošnem nezadovoljstvu je trener Trevisan sklenil, da bo stopil na igrišče. Njegova prisotnost se je takoj poznala in že nekaj minut kasneje je Pro Gorizia prešla v vodstvo.

Kake štiri minute kasneje so domačini mojstrsko izvedli prosti strel z roba kazenskega prostora: po treh hitrih podajah je namreč Giacometti neubranljivo streljal v vrata. (R. Pavšič)

Teniški turnir Baum

Na 14. izvedbi teniškega memoriala Giovanni Baum, ki ga v Gorici prireja društvo Aldo Zaccarelli, doslej ni prišlo do večjih presenečenj. Vsi favoriti, tako v ženski kot v moški konkurenci, so namreč zmagali in se vključili v nadaljnje kolo. Izidi:

ŽENSKE: Lardera - Volli 6:2, 4:6, 6:2; Martinolli - Miculan 6:2, 6:4; Raiteri - Kostzler 6:2, 6:0; Perfetti - Serafini 6:2, 6:2.

MOŠKI: Mantegazza - Marcolongo 6:0, 6:3; Franzato - Gregori 6:7, 7:5, 8:6; Conti - Veroni 6:4, 6:3; Pozzi - D'Ambrosi 6:3, 6:1; Gregori - Salvato 6:1, 6:0; Canzian - Zicarelli 6:0, 6:3; Raffa - Leva 6:3, 6:3; Visotti - Bresolin 6:2, 6:4; Campidonico - Pellicani 6:7, 6:3, 6:3; Pozzi - Panada 6:0, 6:4; Chinellato - Franzato 6:1, 6:2.

Spet novi zapleti

Maradona v Marseille?

BUENOS AIRES — Tudi včeraj so ga zaman čakali: Maradona ni še zapustil Argentine. Njegov manažer Coppola je zvečer pojasnil, da bo igralec krenil na pot danes. »Afera« postaja vse bolj čudna, saj si je težko predstavljati, da bi igralec to počenjal le iz gole muhavosti. Je že res, da si lahko marsikaj privošči, kar ostalim smrtnikom ni dovoljeno, vendar je malo verjetno, da bi lahko tako dolgo bril norce iz Napolija. Prav s strani Napolija pa prihajajo le umirjene izjave: »Ko bo prišel, se bomo z njim pomenili in vso zadevo javno pojasnili,« pravijo, trener Moggi pa je jasno izrazil željo, da bi Maradona še igral.

Kot da bi zadeva ne bila dovolj zapletena, se je vanjo vpletel še neki Michel Basilevitch, ki pravi, da bo »nadaljeval pogajanja za prestop Marodone k Marseillu, in sicer že v tej sezoni«. Basilevitch naj bi še dejal, da treba razčistiti samo še nekaj juridičnih problemov, s katerimi pa se ukvarjajo odvetniki. Maradona pa naj bi v vsem tem času nadaljeval s treningi, tako da glede njegove forme ni nobenih težav.

Samaranch potrjen

SAN JUAN — Juan Antonio Samaranch je bil ponovno potrjen za predsednika mednarodnega olimpijskega odbora. Samarancha, ki ima 69 let in je predsedniško mesto prevzel leta 1980, so potrdili kar s ploskanjem, saj je bil edini kandidat.

Na zasedanju mednarodnega olimpijskega odbora so nadalje sklenili, da teniški igralci, ki bodo nastopili v Južni Afriki, ne bodo mogli na olimpiado.

V Pazinu balinarsko EP

PAZIN — V Pazinu v Istri bo od 13. do 17. semptembra evropsko člansko balinarsko prvenstvo, na katerem bo Italija branila naslov, ki ga je osvojila pred dvema letoma v Saluzzu. Poleg Italije naj bi se za naslov potegovali Jugoslavija, Monaco, Francija in Belgija. Nastopili pa bodo še Švica, Luksemburg in Španija.

Beccalossi v Pordenonu?

PORDENONE — Vezni igralec Evaristo Beccalossi (33 let), ki je igral pri Brescii, Interju, Sampdorii, Monzi in Barletti, bo verjetno svojo nogometno pot nadaljeval pri Pordenonu (meddeželno prvenstvo). Dveletno pogodbo naj bi podpisal prihodnji teden.

Drevi ob 21.00 v Repnu prvi uradni nastop naše združene ekipe v novi sezoni

Jadran - Servolana Latte Carso za turnir Alpe-Adria

Jadran se bo drevi prvič v tej sezoni uradno predstavil svojemu občinstvu. V srečanju turnirja Alpe-Adria se bo namreč ob 21. uri v repenski telovadnici pomeril s tretjeligašem Servolano Latte Carso.

O novostih v Jadranovem moštvu smo že obširno pisali. Naša združena ekipa se torej predstavlja svojim navijačem v povsem prenovljeni sestavi: nov je trener (Valter Vatovec), novih je več kot polovica igralcev.

Kakšna bo Jadranova igra v tej sezoni, kakšen bo učinek posameznikov, kakšen doprinos starih in novih igralcev? Približen odgovor bodo verjetno Jadranovi navijači dobili že nocoj po tekmi s Servolano. Škedenjsko moštvo bo nedvomno kar lep test za jadranovce, ki so kot njihovi tekmeci šele med predprvenstvenimi pripravami, so pa vedno na turnirjih "grenili življenje" našim košarkarjem.

Trener Vatovec je z dosedanjimi pripravami svojih varovancev povsem zadovoljen. Intenzivnost dela je bila maksimalna, fantje so zares dali vse od sebe. Žal pa je moštvo še vedno nepopolno, saj zaradi delovnih obveznosti Robert Daneu še ni začel s treningi.

Že na drevišnjem nastopu jadranovcev bo verjetno doprinos navijačev zelo pomemben. Ob treh rutiniranih košarkarjih (Sosič, Rauber in Čuk) je tu večina mladih igralcev, ki seveda potrebujejo toplo spodbujanje in razumevanje. Fante čaka letos nedvomno zelo težka in naporna sezona. Jadran je z odhodom svojih dveh stebrov Marka Bana in Klavdija Starca začel novo pot, pot pomladitve. Jadranovi navijači, ki so naši združeni ekipi vedno stali ob strani, so gotovo to tudi razumeli in bodo nedvomno podprli ekipo na zahtevni preizkušnji v tej sezoni.

V drevišnjem prvem srečanju tega turnirja se bosta pomerili tržiški Solvay in Poreč.

DREVI: 19.30: Ital Monfalcone Solvay - Poreč; 21.00: Jadran - Servolana Latte Carso.

JUTRI: 19.30: finale za 3. mesto; 21.00: finale za 1. mesto. Sledilo bo nagrajevanje.

Vse tekme bodo v repenski telovadnici. (jan)

Šport na Primorskem

Začeli tudi nogometaši

S koncem poletja se postopoma pričenjajo ligaška tekmovanja, ki jim športna javnost praviloma namenja največ pozornosti. Tudi na Primorskem so prvi začeli nogometaši: Koprčani so odigrali že dve tekmi medrepubliške lige, slovenski ligaši, med katerimi sta tudi Vozila in Izola, pa so odigrali prvo kolo.

Nogometaši Kopra so prvenstvo pričeli z zmago na domačem igrišču (premagali so Primorca z 1:0), v nedeljo pa so ostali praznih rok v Veliki Gorici, kjer jih je Radnik odpravil s 3:1. Derbi prvega kola slovenske lige je bil v Izoli; domačini so v tekmi s povratnikom iz medrepubliške lige Slovanom iztržili točko (0:0). Novogoriška Vozila so v Murski Soboti pokazala premalo in Mura je zasluženo zmagala z 1:0.

Pomembnejša športna dogodka sta bila dva turnirja: odbojkarski v Kopru in rokometni v Hrpeljah in Sežani. V Kopru je na ženskem odbojkarskem turnirju zmagala kadetska ekipa Belorusije pred italijanskimi mladinskimi prvakinjami iz Trevisa, domačinke pa so bile četrte. Na rokometnem turnirju je presenetil Jadran iz Kozine, saj je zmagal pred zahodnonemškim prvoligašem in ljubljanskim Kolinsko Slovanom.

Konec tedna bo zanimiv športni dogodek v Kobaridu, kjer pripravljajo zelo zahteven gorski tek na Krn.

(D. K.)

Po mladinskem atletskem EP v Varaždinu

Korica z optimizmom proti Splitu

Dane Korica, bivši jugoslovanski vrhunski dolgoprogaš, je že vrsto let selektor državnih reprezentanc. Njegova značilnost je resen pristop do dela. Tri kolajne na mladinskem EP v Varaždinu so ga razveselile.

»Vsekakor. Kakovostna raven prvenstva je bila v Varaždinu izredna. Poglejmo le nekaj rezultatov in opazili bomo, da mnogi trdno spadajo v absolutno konkurenco. S tremi kolajnami smo v Varaždinu nekako ohranili stik s kakovostno atletiko in potrudili se bomo, da bomo to ohranili tudi prihodnje leto na članskem EP v Splitu, čeprav je zasledovanje vedno težje.«

Bi se v Varaždinu ob zlatu, srebru in bronu lahko doseglo še kaj?

»V krog možnosti sta spadali tudi kolajni v obeh tekih na 400 m čez ovire. Za Ireno Dominc bi lahko rekel, da ni prišla v Varaždin v najboljši formi, Miro Kocuvan pa je moral nekaj plačati svoji neizkušenosti. O obeh primerih je svoje odigrala tudi prevelika želja po uspehu, ki je spravila oba tekmovalca iz psihičnega ravnotežja.«

V Splitu bo težje osvajati kolajne, so pa te vendarle v načrtih?

»So! Ena ali dve. Že sedaj začenjamo priprave za prihodnje leto. Najprej je obdobje aktivnega počitka, ker so naši najboljši sezono dejansko zaključili. Vsi načrti so točno izdelani. V katerih panogah? Pričakujem, da se bosta Slobodanka Čolović in Slobodan Popović vrnila v formo iz lanskih OI. V njiju dveh bi imeli dve močni karti v tekih na 800 metrov. Možnosti bi morali imeti tudi v štafeti 4x400 m in dobro je stanje v moškem metu kopja.«

Boste izkušnje iskali tudi izven doma?

»Skupina tekačev bo nekaj časa trenirala na mehiški planoti, preko italijanske zveze pa bomo skušali organizirati tudi priprave v visokogorskem središču Sestrieres, kjer se je lani že mudila Čolovićeva.« (B. Križman)

Padalsko EP

VRSAR — V Vrsarju bo od 2. do 9. septembra evropsko padalsko prvenstvo. Prijavljenih je 10 reprezentanc z okrog 100 tekmovalci.

Nogometni memorial M. Štrekelj

Zarja boljša od Brega

ZARJA - BREG 1:0 (0:0)

STRELEC: Zeugna v 54'

ZARJA: Sardi (v 32' Racman), Gregorič, Grgič (v 46' Vidali), Vercounig, Fonda, Jerman (v 46' Franza), Antonič, Kalc, Zeugna, Auber, Tognetti.

BREG: Suraci, Cinquepalmi (v 65' Sancin), Pecar, Redivo, Kozina, Prašelj, Corbatti, Udovicich, Celin, La Calamita, Švara (v 60' Jež).

Zarja je pokazala prodornejšo igro, vendar treba tudi povedati, da Brežani niso bili v podrejenem položaju. Njihova hiba pa je bilo pomanjkanje prodornosti: prebijali so je do kazenskega prostora, a od tam naprej ni šlo. Kljub temu so imeli lepo priložnost, vendar ne po svoji zaslugi, temveč po napaki Bazovcev, ki so kmalu zakrivili avtogol. Moral je poseči vratar Sardi, ki pa se je ob tej priložnosti tudi poškodoval.

Kot smo dejali, je bila Zarja prodornejša in je v prvem polčasu zadela vratnico s Tognettijem. Kmalu po začetku 2. polčasa so Bazovci povedli z Zeugno, ki je izkoristil podajo Kalca. Zatem se je v dveh akcijah izkazal Tognetti, ki je najprej za las streljal mimo vrat, zatem pa so ga zaustavili s prekrškom.

Drevi ob 20.30 se bosta pomerila S. Marco in Kras.

obvestila

KOŠARKARSKI KLUB BOR
vabi igralce letnika 1977 (propaganda) na prvi trening, ki bo v ponedeljek, 4. septembra, ob 16. uri v Borovem športnem centru. Morebitni novinci tega letnika, ki bi želeli začeti s košarko, naj telefonirajo trenerju Adrijanu Kovačiču, tel. 214297, ali pomočniku Umbertu Acerbiju, tel. 53220.

ODBOJKARSKO DRUŠTVO BOR
obvešča, da se bo v ponedeljek, 4. septembra, na stadionu 1. maj v Trstu (zbirališče ob 8.30) pričel začetniški tečaj »Tabor 89« za dekleta in fante letnika 1978 in mlajše.

ZSŠDI
obvešča, da se v ponedeljek, 4. septembra, prične v Zgoniku izpopolnjevalni tečaj za odbojkarje začetnike. Zbirališče tečajnikov bo ob 8.30 v športno - kulturnem centru v Zgoniku. Kdor želi se lahko na tečaj prijavi na licu mesta.

ZSŠDI
obvešča, da se v ponedeljek, 4. septembra, v Zgoniku prične začetni tečaj v namiznem tenisu za vse osnovnošolske otroke. Zbirališče otrok bo ob 8.30 v športno-kulturnem centru v Zgoniku. Kdor želi, se lahko na tečaj prijavi še na licu mesta.

ŠD KONTOVEL
sporoča, da se bodo v ponedeljek, 4. septembra, začeli treningi za to košarkarsko sezono z naslednjimi urniki: od 15. do 18. ure - minibasket, od 18. do 19.30 - propaganda, od 20.30 do 21.30 - za člane in ostale kategorije. Prvi dan po istem urniku bo tudi sestanek za predstavitev novih trenerjev in programa.

KOŠARKARSKA SEKCIJA ŠD POLET
sporoča, da se bodo v ponedeljek, 4. septembra, v Prosvetnem domu na Opčinah pričeli treningi za letnike '75, '76 in '77 pod vodstvom trenerja Jureta Krečiča. Treningi bodo vsak dan od 17. do 18.30. Treningi bodo za začetnike teh letnikov, ki se lahko direktno predstavijo na igrišču ali se zglasijo na sedežu Poleta od 10.30 do 12.30 ter od 18.30 do 19.30 vsak dan, razen ob sobotah in nedeljah, na št. 213403.

JK ČUPA
vabi člane na društveno regato za kajutne jadrnice, ki bo v nedeljo, 3. 9. Vpisovanje na društvenem sedežu.

ODSEK ZA ŠPORTNI RIBOLOV TPK SIRENA
obvešča, da se bo 4. septembra začel tečaj za pravo uporabo opreme za ribolov. Vpisovanje na sedežu kluba, Miramarski drevored št. 32, vsak dan od 18. do 20. ure, tel. 422696.

ŠD BREG
vabi stare in nove člane za mladinske ekipe. Treningi bodo vsak dan od 17. ure dalje.

danes igra za vas - danes igra za vas

Edi Bole

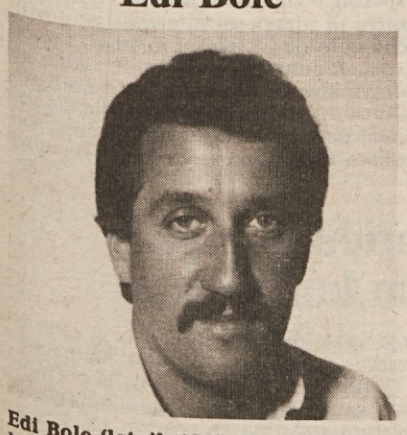

Edi Bole (letnik 1949) je namiznoteniški lopar začel vihteti, ko mu je bilo 13 let, pri openskem Poletu. Zatem je nadaljeval pri Boru (B liga) in pri Sokolu, kjer je bil trener in igralec ekipe v B ligi, ki je tudi napredovala v A ligo. V naslednji sezoni je prestopil h Krasu, kot trener ženske ekipe. Leta 1974 je oblekel vojaško suknjo in za celih 8 let opustil vsako aktivnost. Sedaj igra rekreativno, a po potrebi vskoči v ekipo C lige pri Krasu. Prejšnji teden je Bruno Križman zadel 9 izidov.

totocalcio

Bologna - Inter	2
Cremonese - Cesena	X
Fiorentina - Genoa	1 X
Verona - Juventus	X 2
Lecce - Atalanta	1 X 2
Milan - Lazio	1
Napoli - Udinese	1 X
Roma - Ascoli	1
Sampdoria - Bari	X
Cagliari - Reggina	1
Licata - Catanzaro	1 X
Messina - Avellino	1 X 2
Monza - Triestina	X

konjske dirke - konjske dirke

V Ceseni je Mack Lobell (1) razred zase in velik favorit dirke. Kljub neugodni štartni številki menimo, da bo med protagonisti tudi Friendly Face (X). Preseneti lahko Hollyhurst (X), ki pa v zadnjih nastopih ni imel sreče.

V drugi dirki v Ceseni se bodo v revanži pomerili isti konji. Naša napoved ostaja nespremenjena.

Frescobaldi (2) je v nedeljo že zmagal, favorit pa je tudi v Neaplju, čeprav štarta iz druge vrste. V zelo dobri formi je Erkowit AZ (X). Omembe vreden je Foriero (1).

V Montecatiniju se obeta zelo izenačen boj. Poskusimo srečo z Gagliolom (2), a mu ne bo lahko, ker se bo moral boriti s hitrim Gauchosom (X), ta pa štarta s prvega mesta. Nevaren je tudi borben Dreus VL (1).

V Tarantu bi lahko zmagal Fort Collins (2), ki prejšnjo nedeljo ni imel sreče. Elix Nad (X) se vrača k dirkam po dolgi odsotnosti, a sodi v višjo kategorijo. Elkadiri (1) bi lahko izkoristil prednost dvajsetih metrov.

V Rimu bo galop. Kobila Limona (2) bi na ugodnem terenu lahko zmagala. Lookin Love (1) je v zadnje čase vedno dobro uvrščen. Preseneti lahko Course Record (X), čeprav je še kar obtežen.

DIRKA TRIS

V Torinu se bo drevi pomerilo 20 konj, vrste so štiri. Naši favoriti: 18 Flysong Gar; 20 Fakir Ve; 13 Greg FC. Za sistemiste: 10 Elino; 4 Binnell; 14 Eldorado.

totip

1. —	prvi	1
	drugi	X
2. —	prvi	1
	drugi	X
3. —	prvi	2
	drugi	1 X
4. —	prvi	2 X
	drugi	1
5. —	prvi	1 2
	drugi	X
6. —	prvi	2
	drugi	1 X

Naročnina: mesečna 16.000 lir - celoletna 192.000 lir; v SFRJ številka 6.000.- din, naročnina za zasebnike mesečno 30.000.- din, trimesečno 85.000.- din, letno 320.000.- din, upokojenci mesečno 25.000.- din, trimesečno 65.000.- din, polletno 120.000.- din, letno 240.000.- din. Naročnina plačana vnaprej se med letom ne poviša.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 72.000 lir. Finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 108.000 lir. Mali oglasi 760 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 19%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

1. septembra 1989

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik **Marko Waltritsch**

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Demokratsko gibanje vodi najrazličnejše oblike volilnega bojkota

Prihodnji teden najbolj razburljive volitve v novejši zgodovini Pretorie

NAIROBI — Južnoafriške oblasti so potrdile,da so začele z aretacijami protiapartheidskih aktivistov, ki od začetka avgusta vodijo kampanjo državne neposlušnosti. S tem hočejo doseči dva cilja, in sicer mobilizirati čim širše sloje prebivalstva (ne glede na raso) v boju proti apartheidu in prepričati čim več volilcev, da se ne bi udeležili parlamentarnih volitev 6. septembra. Takrat bodo izvolili poslance v belski, indijski in rasno mešani dom parlamenta.

Za sedaj ni poročil o številu aretiranih aktivistov, južnoafriške oblasti, pa omenjajo, da je minister za spoštovanje zakonitosti in reda Adriaan Vlok ostro napadel poglavarja anglikanske cerkve nadškofa Desmonda Tutuja. Vlok mu je očital, da je katedralo svetega Jurija zlorabil za politični govor, med katerim je prekršil določila o izrednem stanju, ko je prebral sporočilo prepovedanega Afriškega nacionalnega kongresa (ANC).

Množično protiapartheidsko gibanje hoče, kljub grožnjam o aretacijah, storiti vse, da bi bila udeležba čim manjša, tudi z oziroma na napoved začasnega predsednika De Klerka, da bodo to zadnje volitve, katerih se bo lahko udeležila črnska večina. Napredne organizacije so zato organizirale razne vrste volilnega bojkota. V začetku avgusta so skupaj s črnci obkrožile vse bolnišnice v velikih mestih, ki so namenjene belcem. Zdravniki so spretno nevtralizirali ost te akcije, tako da so mirno sprejeli vse temnopolte bolnike, ki so bili potrebni zdravniške nege. Boju proti rasnemu razlikovanju v bolnicah je sledil boj proti rasnemu razlikovanju v šolah, vendar slednji pohod ni imel tolikšnega odmeva kot prvi. Tik pred volitvami pa naj bi bila na vrsti tretja akcija, za katero vodstvo množičnega demokratskega gibanja še ni napovedalo, na katero področje družbenega življenja jo nameravajo usmeriti. Poostrene represivne ukrepe je bilo zato pričakovati, zlasti tiste, ki naj bi nevtralizirali akcije množičnega demokratskega gibanja.

Na političnem področju pa se bo marsikaj razjasnilo šele v sredo oziroma v četrtek. Poleg negotove tekme med skrajno desnico in liberalno opozicijo bo znan odgovor na vprašanje, ali se bo nadaljevala dominacija nacionalne stranke, kljub nedavnim notranjim pretresom, ko je odstopil predsednik Botha. Nekateri pravijo, da je volilna zmaga (oziroma dvotretjinska večina) tokrat prvič negotova in da bi nacionalisti mogli potegniti na kratko. Drugim se zdijo te napovedi pretirane, v vsakem primeru pa velja, da bodo te volitve ene najbolj razburljivih v novejši južnoafriški zgodovini, seveda tudi po zaslugi protiapartheidskih kampanj državljanske neposlušnosti, ki bi se v drugih afriških državah že doslej končale tako, da bi jih v krvi zatrli.

Anglikanski nadškof Desmond Tutu s svojo ženo Leah, ki so jo izpustili iz zapora po aretaciji zaradi udeležbe na neki protiapartheidski manifestaciji (Telefoto AP)

Inflacija avgusta padla pod 7 od sto

RIM — Po podatkih, ki jih je posredoval italijanski inštitut za statistiko ISTAT, je avgustovska inflacija padla pod 7%. Avgusta naj bi inflacija dosegla 6,7 odstotka, saj so ostale cene v glavnem nedotaknjene.

Rahlo so se povišali stroški za stanovanje (+ 0,1%), nekoliko več pa storitve (+ 0,4%). V primerjavi z letnim tendencialnim podatkom je prehrana zabeležila 6,4 odstotka poviška inflacije, elektrika in goriva 3,1 odstotka, stanovanje 6 odstotkov, storitve pa 7,2 dostotka. Do konca avgusta so se v letošnjem letu še najbolj podražili elektrika in goriva (+ 3,1%).

Prav s prvim septembrom pa bodo stopile v veljavo nove podražitve za dizel gorivo, ki bo stalo porabnike 11 lir več na liter. Vlada se je namreč odločila, da ne bo tokrat segla po olajšavah defiskalizacije. Cena dizel goriva bo torej 789 lir na liter, narasle pa bodo tudi cene nafte za kmetijsko rabo (+ 10 lir na liter), ribolov (+ 9 lir na liter). Enake poviške bodo uvedli tudi za petrolej, ki ga uporabljajo za kmetijske stroje in pogon ribiških čolnov.

Princesa Ana in soprog Mark se bosta v kratkem ločila

Fotografski posnetek Anine poroke z Markom Phillipsom leta 1973 (AP)

LONDON — Tokrat je vest uradno potrjena in nosi pečat kraljice Elizabete: princesa Ana in njen soprog Mark Phillips se bosta ločila. Po petnajstih letih poroke, ki so jo imeli vsi v zobeh, sta se Ana in Mark končno odločila za korak, ki je prej formalne kot pa pravne narave. Oba sta namreč izjavila, da ločitvi ne bo sledila razporoka, Ana bo ostala v Gatcombe Parku, Mark pa se bo preselil v Ashton Farm, domačijo, ki je še vedno sestavni del Anine rezidence, a je oddaljena od njene palače kake tri kilometre.

Ana in Mark imata tudi dva otroka, 11-letnega Petra in 8-letno Zaro. Oba bosta ostala z mamo, vendar se njuno življenje ne bo veliko spremenilo po ločitvi staršev, saj sta Peter in Zara preživela svoje otroštvo v ekskluzivnih šolah in sta se vračala domov le nekajkrat na leto. Poleg tega pa sta bila tudi oče in mati le redkokdaj doma, saj je Ana potovala kot zastopnica kraljice, Mark pa je skrbel za družinsko konjušnico.

Za ločitev naj bi se prvi opredelil Mark Phillips, ki ni prebolel sramote, da ga je žena prevarala tudi s kraljevim oprodo, polkovnikom Timom Laurenceom. Slednjemu je prav pred dnevi kraljica Elizabeta povišala čin, dobro obveščeni viri pa trdijo, da sta si Ana in Tim privošči la skupni obisk v Balmoral, kjer sta se oba udeležila tradicionalnega lova.

Trčenje vlakov na Finskem

Pri Riihimäkiju, kakih 50 kilometrov severno od Helsinkih, sta trčila potniški vlak in tovorni vlak, ki je prevažal butan. V nesreči je bilo ranjenih 50 potnikov (Telefoto AP)

Svojih težav naj bi bili v dobršni meri sami krivi

Odprto pismo slovenskih mirovnikov udeležencem vrha neuvrščenih v Beogradu

LJUBLJANA — Slovenski mirovniki, ki delujejo v okviru republiške mladinske organizacije, so vrhu neuvrščenih v Beogradu poslali zanimivo odprto pismo. V njem udeležence konference opozarjajo na nekatera dejstva, ki po mnenju pripadnikov neodvisnega mirovnega gibanja najbolj zavirajo konstruktiven razvoj neuvrščenih.

Kljub zadnjim spoznanjem gibanja neuvrščenih o nujnosti sprememb, se pri reševanju akutnih problemov neuvrščenih držav (nerazvitosti, dolžniške krize, lakote, zaostajanja v razvoju itd.) še vedno premalo govori o lastni odgovornosti za takšno stanje in lastnih ukrepih, s katerimi bi lahko odločilno prispevali k odpravljanju večine teh težav. Človekove pravice, svoboda vesti, svoboda govora in nedotakljivost človeškega življenja, so neločljivo povezani z mirom, blaginjo in napredkom in se danes najmanj spoštujejo prav v neuvrščenih državah. Največ vojaških uradov in krvavih vojaških spopadov v zadnjih letih je bilo prav v neuvrščenih državah. Ob tem, ko govorijo o dolžniški krizi, se številne neuvrščene države oborožujejo do skrajnih meja svojih finančnih zmogljivosti: najmanj dve tretjini vojaškega izvoza razvitih držav pokupijo države tretjega sveta. Poznan je primer neuvrščene države, ki je v času množičnega umiranja svojega prebivalstva zaradi lakote, priredila razkošno vojaško parado. Večina nerazvitih držav vključno z Jugoslavijo še vedno daje prednost izgradnji vojaške industrije pred civilno industrijo, ki bi zagotovila dostojno življenje njihovim prebivalcem. Slednje potrjujejo tudi obiski delegacij neuvrščenih držav na stalni razstavi jugoslovanske vojaške opreme v Nikincih.

Menimo, da je radialna sprememba v odnosu do naštetih vprašanj ključnega pomena za nadaljnji razvoj neuvrščenih držav, zato pozivamo vse vlade udeležnke vrha neuvrščenih:

1. Da ratificirajo univerzalno deklaracijo OZN o človekovih pravicah, vključno z vsemi kasnejšimi dokumenti in se obvežejo k jihovemu izvajanju... Zlasti tu mislimo na ukinitev smrtne kazni, za delikt mišljenja.

2. Da pri upravljanju držav in reševanju notranjih sprov sprejmejo nenasilje kot eno od glavnih vodil politike neuvrščenih držav in iz represivnega - revolucionarnega modela upravljanja preidejo na demokratičnega. Od neuvrščenih držav pričakujemo, da se bodo odrekle podpori kakršnihkoli nasilnih revolucij, vojaške vlade nadomestile s civilnimi, v dialogu z neuvrščenimi državami, ki so v vojni ali ki vodijo militaristično politiko, pa vztrajale na iskanju miroljubnih in nenasilnih rešitev.

3. Da prevzamejo svoj del odgovornosti za nadaljevanje procesa popuščanja napetosti in razoroževanja v svetu
- z izdelavo načrta vključevanja nerazvitih držav v razoroževalne procese:
- z izgradnjo ekološke varne industrije in konverzijo vojaške ekonomije v civilno. Kot podpišemo zahteve neuvrščenih po uničevanju in prepovedi jedrskega orožja, tako od njih pričakujemo, da bodo te svoje zahteve podkrepile z lastnim zgledom in v Beogradu sprejele popolno prepoved proizvodnje in uporabe atomske bombe revnih - kemičnega in biološkega orožja.

Pozivamo vrh neuvrščenih, da na njem predstavniki neuvrščenih držav potrdijo svojo pripravljenost za spremembe in nemudoma izpustijo vse politične zapornike, obsojene zaradi nenasilnih dejanj. Jugoslovansko vlado in predsedstvo SFRJ pozivamo, da kot gostitelj vrha neuvrščenih pri tem služi kot zgled. Prav tako jugoslovansko vlado in predsedstvo SFRJ pozivamo, da na vrhu neuvrščenih v Beogradu sproži pobudo za brezpogojno prekinitev trgovanja z orožjem in vojaško opremo med neuvrščenimi državami, ter temu primerno prva prekine vse tovrstne dogovore,« sporočajo slovenski mirovniki. (dd)

Zima je najboljši čas za ljubljenje

LHASA — Tibetanski zdravniki so prišli do vznemirljivega spoznanja, iz katerega izhaja, da je zima najprimernejši čas za ljubezen, poletje pa najslabši. Pozimi da ni nobenih omejitev, menijo Tibetanci, in se lahko ljubimo kolikor nas je volja. Jeseni je najbolje, če je pod rjuhami živahno vsake tri dni, poleti pa... enkrat vsak drugi teden. O pomladi, ki ji neuki ljudje pripisujemo največje zasluge za rojevanje ljubezni, pa tibetanski zdravniki ne govorijo. Po aktivnem zimskem ljubezenskem obodbju bi lahko sklepali, da je pomlad čas počitka.

Otroci, ki so bili spočeti v zimskem času, so po mnenju Tibetancev bolj energični in zdravi, saj so menda ugotovili, da tudi letni časi močno vplivajo na telesni in umski razvoj. Tisti, ki so jih starši spočeli poleti, pa naj bi bili, vedno po ocenah tibetanskih zdravnikov, bolj čemerni in razdražljivi. Vročina namreč negativno vpliva na živčevje, ljudje, pa naj bodo še tako zaljubljeni, postanejo depresivni in čustveno leni. Posledice pa nosijo otroci. Pripis za pozabljivce: zima nastopi 21. decembra.

V Ohridu je topleje ribam kot ljudem

OHRID — Letošnja jugoslovanska turistična sezona je šla kar malo po zlu, zadnje dni pa je številne turiste nagnalo še slabo vreme. V Ohridu je že tako, da se bolje počutijo ribe kot kopalci. Jezero se namreč lahko ponaša z 22 stopinjami Celzija, temperatura zraka pa ne preseže 13 stopinj. Ponoči pade celo na 6 stopinj Celzija.

Turistični delavci vijejo roke, turistom pa primanjkuje toplih jop in odej. Dva od štirih kampov ob obali so že zaprli, v hotelih pa je zmogljivost izkoriščena le 80-odstotno. Zgodnja jesen pa je še najbolj udarila po zasebnikih, ki svoje sobe le s težavo oddajo. Sicer pa je bila letošnja sezona ena izmed najbolj črnih, kar jih v Ohridu pomnijo.